Poštnina plačana pri pošti
1102 Ljubljana

Odvetnik

Leto IV, št. 3 (16)- oktober 2002 Glasilo Odvetniške zbornice Slovenije

Iz vsebine:

Odvetništvo
dr. Janez Kranjc
Odvetniki v latinskih pravnih rekih (II)

Mednarodno sodstvo
Dean Zagorac
Mednarodna kazenska odvetniška zbornica

dr. Konrad Plauštajner
Kdaj prvi pledoajé slovenskega odvetnika pred MKS?

Zakonodaja
Hinko Jenull
Usklajevanje slovenske civilne zakonodaje

Mnenja
Boris Grosman
D. o. o. in s. p. za "nudenje pravne pomoči"

Iz tujih ureditev
dr. Karlo Primožič
Odvetnik - podjetnik in stranka - potrošnik

Priloga
mag. Renato Vrenčur
Pridržek lastninske pravice

ISSN 1408-9440

Uvodnik

Stvarnopravni zakonik

Po sprejemu v Državnem zboru 27. septembra 2002 in objavi v Uradnem listu RS (št. 87 - 17. oktobra 2002) bo stvarnopravni zakonik (SPZ) začel veljati 1. januarja 2003.

Ureja nadvse pomembno področje in predstavlja dolgo pričakovano kodifikacijo stvarnega prava. Kljub temu je bil sprejet morda vendarle malce prehitro in določeni instituti niso povsem natančno izpeljani in dodelani, prav gotovo pa je tudi prekratek "vacatio legis". Velika prednost zakonika je vsekakor, da na enem mestu ureja, kar je bilo doslej razporejeno po vrsti drugih zakonov (npr. zastavne pravice, etažno lastnino). Dočakali smo končno nekatere dobrodošle novosti, kot so zemljiški dolg, fiduciarna zavarovanja in stavbno pravico, to, kar je doslej urejal ODZ, ki se je prav tako napajal iz rimskega prava, pa je sedaj del naše pozitivne zakonodaje (stvarna bremena, osebne služnosti in to užitek - "usus fructus", raba - "usus" in služnost stanovanja - "habitatio", sosedsko pravo). Pozdraviti gre tudi, da zajema SPZ dejansko vse, kar ni po logiki zadeve prepuščeno posameznemu "lex specialis" (pomorstvo, letalstvo, zemljiška knjiga).

SPZ taksativno našteva vse stvarne pravice in kot temeljno vodilo poudarja načelo "superficies solo cedit", od katerega odstopa le tu in tam, ko je to nujno (etažna lastnina, stavbna pravica). Pri pripravljanju zakonika so se v delovni skupini, tudi ob sodelovanju zainteresiranih, med katerimi je bila prav gotovo vidna tudi vloga naše zbornice, bili pogosto odvečni boji o prevladi tega ali onega koncepta, saj se je skušalo prodreti z rešitvami, tujimi naši pravni misli in predvsem pravnemu izročilu, kljub temu, da so pri nas instituti iz ODZ že skoraj 200 let med ljudmi in v stroki uveljavljeni in so v vsem tem obdobju dobro delovali.

Pravilno je poudarjeno temeljno načelo zaupanja v zemljiško knjigo, kar prispeva k pravni varnosti; ostaja zemljiškoknjižno dovolilo (intabulacijska klavzula), zadošča le "navadna" overitev, želelo pa se je namreč izjemno razširiti notarske zapise, čemur smo predstavniki zbornice z vso odločnostjo nasprotovali in, kot zdaj kaže SPZ, uspešno, predvsem pa upravičeno. Skušalo se je insinuirati kot da gre za obrambo odvetniških privilegijev, kar pa seveda ni res - gre za temeljno pravico vsakega državljana, da se mu omogoči uresničevanje njegovih pravic v pravnem prometu, in je torej šlo dejansko brez cenene demagogije za pravice ljudi, ne pa za nekakšne stanovske koristi. Pomembna novost je, da v primeru gradnje čez mejo lastniku pripada predvsem zahtevek za porušitev takšne zgradbe, v primeru gradnje s soglasjem lastnika nepremičnine na njegovem zemljišču pa graditelj ne pridobi lastninske pravice, temveč le obligacijskopravni zahtevek za povrnitev tiste vrednosti, za katero je bil lastnik s takšno gradnjo obogaten - kar je pomemben odstop od dosedanje pogosto krivične ureditve, ko je lastnik takšne gradnje dovoljeval zaradi rešitve stanovanjskih problemov graditelja, na koncu pa je le-ta pridobil celo stvarno pravico na njegovi nepremičnini. Pomembno je natančno urejanje sosedskega prava in nemara prenadrobna ureditev docela tehničnih vprašanj v zvezi z etažno lastnino. Opozoriti pa je treba na zelo koristno izključitveno tožbo, s katero bodo lahko etažni lastniki zahtevali izključitev in prodajo deleža tistega etažnega lastnika, ki bo tudi po opominu grobo kršil temeljna pravila sosedskega sožitja. Natančno je urejena zastavna pravica in pri hipotekah neposredna izvršljivost notarskega zapisa, ki je sicer kot posebna oblika določen le še pri neposestni zastavni pravici na nepremičninah (ko premičnina ni izročena v neposredno posest zastavnemu upniku), zemljiškem dolgu in pri prenosu lastninske pravice v zavarovanju (fiduciarni prenos). Tehtna novost je nadalje uvedba zemljiškega dolga, ko se na podlagi zemljiškega pisma, ki ga ustanovitelju izstavi sodišče, upravičeni upnik za določeni denarni znesek poplača iz vrednosti nepremičnine pred vsemi drugimi upniki. Med stvarnimi služnostmi so dobro znane osebne služnosti natančno in pregledno obdelane; nova pa je stavbna pravica "superficies", ki bo v praksi dobrodošla in prav gotovo pogosto uporabljana možnost, saj bo določene pravne situacije poenostavila in sprostila poslovni ter pravni promet.

Čeprav so torej v zakoniku večinoma že uveljavljene rešitve, instituti in med ljudmi razširjene oblike, kaže vendarle pričakovati, da bo praksa - sodna in tudi odvetniška - še marsikaj dognala in skupaj s teorijo čez čas morda predlagala nekatere popravke in dopolnitve…

Nikolaj Grgurevič

Kazalo

Table of contents

1

Uvodnik
Nikolaj Grgurevič: Stvarnopravni zakonik

Editorial
Nikolaj Grgurevič: Law of Property Code

3

Odvetništvo
dr. Janez Kranjc: Odvetniki v latinskih pravnih rekih (II) - Advokat v srednjem veku

Attorney ship
dr. Janez Kranjc: Attorneys in the Latin legal sentences (II) - An attorney in the Middle Ages

5

Mednarodno sodstvo
Dean Zagorac: Mednarodna kazenska odvetniška zbornica - Obrambni steber Mednarodnega kazenskega sodišča
Dr. Konrad Plauštajner: Kdaj prvi pledoajé slovenskega odvetnika pred MKS?

International Judiciary
Dean Zagorac: International Criminal Bar - The defense column of the International Criminal Court
Dr. Konrad Plauštajner: The first appearance of an Slovene attorney in front of the International Criminal Court - when?

8

Zakonodaja
Hinko Jenull: Usklajevanje slovenske civilne zakonodaje

Legislation
Hinko Jenull: Reconciliation of the Slovene civil legislation

10

Predpisi - Sodna praksa
Sklep Ustavnega sodišča RS: Vpis v imenik odvetniških kandidatov
Preprečevanje pranja denarja - dva izvedbena predpis

Regulations - Court Practice
Decision of the Constitutional Court of the Republic of Slovenia: The entry into the attorney candidate's directory
Prevention of money laundering - two implementation regulations

11

Mnenja
Boris Grosman: D. o. o. in s. p. za "nudenje pravnem pomoči"

Opinions
Boris Grosman: Limited Liability Company and Sole Trader for "providing of legal aid"

12

Iz tujih ureditev
dr. Karlo Primožič: Odvetnik - podjetnik in stranka - potrošnik

Foreign Regulations
dr. Karlo Primožič: An Attorney - entrepreneur and client - consumer

13

Izobraževanje
I.V.: Dnevi slovenskih pravnikov 2002

Education
I.V.: The Days of Slovene Lawyers 2002

14

Mnenja
Odvetnik kot pravdna stranka: prikrajšan za hitrejše sojenje (ob sklepu Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cp 1151/2002)

Opinions
An Attorney as a party to the dispute: deprived of the right to a fast trial (according to the decision of the High Court in Ljubljana, no. I Cp 1151/2002)

I-VIII

Priloga
mag. Renato Vrenčur: Pridržek lastninske pravice
mag. Špela Mežnar: Odvetnikove stranke kot "potrošniki"
mag. Bojan Kukec: Slovensko odvetništvo in celostna podoba odvetnika (prikaz magistrske naloge)

Supplement
Renato Vrenčur, LL.M: Reservation of ownership right
Špela Mežnar, LL.M: Attorney's clients as "consumers"
Bojan Kukec, LL.M: Slovene attorney ship and the (integrity) image of an attorney (an overview of a master thesis)

23

Zbornica
Iz dela UO OZS - Izredna (volilna) skupščina - Statistika - S hrvaškimi kolegi znova Otočcu

The Bar
From the work of the Managing Board of the Slovene Bar - Special (electoral) Assembly - Statistics - With Croatian colleagues again at Otočec

25

Knjige - recenzije
Skupina avtorjev: Zakon o izvršbi in zavarovanju - Uvodna pojasnila in komentar zakona z novelo ZZI-A (dr. Konrad Plauštajner)
Mag. Miroslav Žaberl: Policijska pooblastila (mag. Bojan Kukec)

Books - Reviews
Group of authors: Execution and Insurance Act- Introduction and a commentary of the amended act (dr. Konrad Plauštajner)
Miroslav Žaberl, LL.M: Police authority (Bojan Kukec, LL.M)

29

Zgodovina
Tomaž Marušič: Priročniki - za pravni poduk in dvig pravne zavesti

History
Tomaž Marušič: Handbooks - for legal advice and for the increase of the level of legal consciousness

31

Mediji o odvetništvu
Komu se tresejo hlače pred "nepremagljivimi" odvetniki (Prebral in izbral: mag. Bojan Kukec)

Media about the attorney ship
Who's scared of the unbeatable attorneys? (Read and selected by Bojan Kukec, LL.M)

34

Zgodovina
Dr. Peter Čeferin: Iz arhiva OZS - (Ne)vreden zaupanja

History
Dr. Peter Čeferin: From the archives of the Slovene Bar - (Un)trustworthy

35

Avtorski sinopsisi

Authorial Synopses

S prispevki sodelujejo:

Dr. Peter Čeferin, odvetnik v Grosupljem. **Nikolaj Grgurevič,** odvetnik v Mariboru, podpredsednik OZS. **Boris Grosman,** odvetnik v Ljubljani, predsednik OZS. **Hinko Jenull,** državni sekretar na Ministrstvu za pravosodje. **Dr. Janez Kranjc,** profesor Pravne fakultete Univerze v Ljubljani. **Mag. Bojan Kukec,** odvetnik specialist na Vrhniki. **Tomaž Marušič,** upokojeni odvetnik v Novi Gorici. **Mag. Špela Mežnar,** asistentka na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani. **Dr. Konrad Plauštajner,** odvetnik v Celju, podpredsednik OZS, docent na Pravni fakulteti Univerze v Mariboru. **Dr. Karlo Primožič,** odvetnik v Gorici (Italija). **Jaka Repanšek,** diplomirani pravnik specialist, sodni tolmač za angleški jezik. **Margareta Zakonjšek Rupnik,** odvetnica v Ljubljani, glavna tajnica OZS. **Irena Vovk,** novinarka v uredništvu Pravne prakse. **Mag. Renato Vrenčur,** asistent na Pravni fakulteti Univerze v Mariboru. **Dean Zagorac,** diplomirani novinar in študent Pravne fakultete Univerze v Ljubljani.

Pridružite se jim s prispevkom v Odvetniku, št. 17, ki izide v decembru 2002!

Odvetniki v latinskih pravnih rekih (II)

Advokat v srednjem veku

dr. Janez Kranjc

V prvem prispevku smo si bežno ogledali antične rimske predstave o odvetnikih. Podoba odvetnika v srednjem veku je vse prej kot enoznačna. Na to kaže po eni strani terminologija, po drugi strani pa dejstvo, da v srednjem veku ni mogoče govoriti o enotnem poklicu odvetnika.

V srednjem veku so opravljali odvetniško delo advokati in t. i. *procuratores causarum.*[1] Za odvetnika se vrh tega pogosto uporablja izraz *causidicus.*

Advokat je bil v srednjem veku sprva pravni zastopnik v postopkih, v katerih so bili udeleženi duhovniki in druge cerkvene osebe. V postopku je svetoval in zastopal ter imel pred sodiščem po potrebi ustni pledoaje. Kasneje so advokati nastopali tudi v ostalih sodnih postopkih.

Za opravljanje odvetniškega poklica je bilo treba izpolnjevati določene pogoje. Odvetnik (advokat) ni mogel postati nekdo, ki ni bil svoboden. Poklic advokata ni bil dostopen heretikom, poganom in Judom, pa tudi ne ženskam. Advokat ni smel biti predkaznovan in tudi ni smel biti na slabem glasu.

Srednjeveški advokati so morali imeti formalno pravniško izobrazbo. Praviloma so morali vsaj tri leta študirati kanonsko in rimsko pravo in imeti ustrezno sodno prakso. Sinoda v Canterburyju je leta 1295 celo zahtevala štiri leta študija in eno leto sodne prakse. Temu splošnemu pogoju so v različnih deželah dodajali še posebne pogoje. Tako so npr. leta 1422 v Würzburgu uvedli poseben izpit, ki ga je moral opraviti bodoči advokat kot pogoj za delo. Posebne odvetniške izpite srečujemo tudi drugod, čeprav so se po formalnih in dejanskih zahtevah med seboj pogosto dokaj razlikovali.

Kljub temu lahko rečemo, da so bili srednjeveški advokati visoko izobraženi. Odvetnik je lahko postal le tisti, za katerega je bilo ugotovljeno, da ima zadostno in primerno znanje ter izkušnje (*sufficiens et idoneus in scientia causarum experientia repertus*).

Potem ko je dobil bodoči odvetnik dovoljenje za opravljanje advokature, je moral slovesno priseči pred škofom ali predsednikom škofijskega sodišča. Bistvena točka prisege je bila obljuba, da bo spoštoval poklicne skrivnosti in se ne bo nedopustno dogovarjal z notarji ali odvetniki nasprotne stranke. V primeru kršitve prisege je moral advokat dvojno povrniti nastalo škodo, lahko pa je tudi izgubil pravico do opravljanja poklica. Ponekod je moral advokat prisego ponoviti vsako leto.

Delo srednjeveškega advokata je obstajalo v pripravi tožb in odgovorov nanje, nadziral je notarja, ki je zapisoval potek postopka, imel pa, kot smo že omenili, tudi ustne pledoajeje.

Različni srednjeveški sodni redi opominjajo advokate, da ne smejo strankam iz želje po zaslužku dajati napačnih nasvetov in da morajo tudi sicer delati po svoji najboljši vesti in znanju. Advokati pred sodiščem niso smeli vpiti ali se med seboj prepirati.

Že omenjeni *procuratores causarum* so zastopali stranke v postopku, ki mu zaradi njegove zapletenosti prava neuka stranka sama sicer ne bi mogla biti kos. *Procurator* je moral biti svoboden, starejši od petindvajset let in ni smel biti predkaznovan. Za to vrsto odvetnikov se sicer ni zahtevala formalna pravna izobrazba, morali pa so znati latinsko in poznati procesno pravo. Tudi zanje je bila predvidena posebna oblika prisege.

V pravnih rekih se odvetniki pogosto omenjajo.

Seveda vedno ni mogoče z gotovostjo reči, kdo je avtor in kdaj je posamezni rek nastal. V veliko primerih gre za odlomke rimskih pravnih besedil, ki so se kasneje uporabljali kot pravna pravila in so imeli poseben argumentativni pomen. Drugič zopet gre za stavke, ki opozarjajo na določeno značilnost odvetnikov ali njihovega dela. Končno izražajo nekateri reki stereotipe in predsodke proti odvetnikom, še posebej v zvezi z njihovo domnevno pogoltnostjo.

Oglejmo si nekaj primerov iz vsake od treh skupin:

Rimski jurist Ulpijan v svojem komentarju pretorskega edikta razpravlja med drugim tudi o vprašanju dedovanja po osvobojencu. Med drugim ugotavlja, da tisti, ki je obtožil osvobojenca zločina, za katerega je bila zagrožena smrtna kazen, oziroma ga je skušal spraviti (nazaj) v sužnost, ne more za njim dedovati. Ulpijan analizira različne možnosti, med drugim primer, ko je sin bivšega osvobojenčevega gospodarja (t. j. patrona) sodeloval v postopku le kot odvetnik. V takem primeru bo smel dedovati, ker odvetnik, kot ugotavlja Ulpijan, ne obtožuje.[2] To Ulpijanovo pripombo, ki je utemeljevala čisto konkretno trditev, so začeli postopoma uporabljati kot splošno trditev, po kateri odvetnik ne more oblikovati tožbenih zahtevkov oziroma obtožnic, pač pa le pomaga stranki pri uveljavljanju njenega zahtevka.

- Rek, da **odvetnik ne obtožuje** (*Advocatus non accusat*), pomeni torej, da odvetnik sicer artikulira navedbe zoper nasprotno stranko, da pa tega ne dela v lastnem imenu, temveč v imenu svojega mandanta. S tem je jasno poudarjena vloga odvetnika, ki le pomaga, svetuje in formulira, ne da bi bil hkrati vsebinski avtor konkretnih zahtevkov.

Že v rimskem pravu je veljalo, da imajo pravdna dejanja, ki jih je v mejah pooblastila opravil pooblaščenec, enak učinek, kot če bi jih bila opravila sama stranka.[3] Ob tem je smela stranka, ki pri konkretnem dejanju pooblaščenca ni bila navzoča, tako dejanje izpodbijati.

- Iz tega se je razvilo pravilo, da **napake odvetnikov strankam ne morejo škodovati** (*Advocatorum error litigantibus non nocet*). To pravilo seveda ni veljalo za stranko, ki je bila pri konkretnem odvetnikovem pravdnem dejanju navzoča, pa mu v predpisanem tridnevnem roku ni ugovarjala.[4] Pravilo, da odvetnikova napaka stranki ne more škodovati, je verjetno temeljilo predvsem na stanju virov v času svojega nastanka. Danes si

[1] *Ta kratki prikaz je povzet po H. Coing, Handbuch der Quellen und Literatur der neueren europäischen Privatrechtsgeschichte, Band I, Mittelalter (1100-1500), Die Gelehrten Rechte und die Gesetzgebung, 1973.*

[2] *Gl. Ulp. D. 38, 2, 14 pr. in 9.*

[3] *Gl. Alex. C. 2, 9(10), 1: Ea, quae advocati praesentibus his quorum causae aguntur adlegant, perinde habenda sunt, ac si ab ipsis dominis litium proferantur. Gl. tudi 92. člen ZPP: Pravdna dejanja, ki jih opravi pooblaščenec v mejah pooblastila, imajo enak pravni učinek, kakor če bi jih opravila sama stranka.*

[4] *Gl. Diocl. et Max. C. 2, 9(10), 3.*

namreč težko predstavljamo, kakšno nepregledno množico so v pozni antiki ali srednjem veku predstavljali številni predpisi, ki pa niso bili nikjer sistematično zbrani niti niso bili enotno objavljeni. Uradnega lista ni bilo in vse do Justinijanovega Kodeksa ni bilo nobene popolne zbirke cesarskega prava, ki pa je seveda predstavljalo le enega od segmentov veljavnega prava. Lahko si predstavljamo, kako težko je bilo na obravnavi preverjati točnost navedb posameznih predpisov, na katere se je npr. sklicevala nasprotna stranka ali njen odvetnik. Ni si težko zamisliti, da so skušali besedilo predpisa pogosto prikrojiti svojim potrebam, ali pa so si predpis enostavno izmislili. V taki situaciji je zato kaj lahko prihajalo do takih ali drugačnih napak, ki bi mogle biti za stranko usodne. Zato so pač sprejeli pravilo, po katerem napake odvetnikov strankam ne morejo škodovati.

Danes to pravilo ne velja več. Nemški civilni postopnik celo izrecno določa, da se krivda pooblaščenca izenačuje s krivdo stranke.[5]

- Podobno mnenje srečamo tudi v reku, ki bi ga lahko uvrstili v drugo skupino. Pravi namreč, da **prepirljiva jezikavost odvetnika stranki škoduje** (*Garrulitas litigiosa domino nocet*). S tem seveda ni mišljena nobena konkretna odvetnikova izjava ali navedba. Gre za način njegovega nastopanja, ki je neotesan in prepirljiv. In čeprav je stranki morda pogodu, da njen odvetnik na nasprotniku ne pusti cele niti dlačice in da pregrizne vsako njegovo besedo, je to na splošno slabo tako za ugled stranke kot za sam izid pravde.
- To ugotavlja tudi rek, ki pravi, da **se stranka pokori oziroma plača za objestnost svojega odvetnika** (*Patroni petulantiam litigator luit*). Z objestnostjo je mišljena ošabna vsevednost, ki jo je mogoče opaziti predvsem pri tistih odvetnikih, ki se imajo za zvezde in s svojo poučno vsevednostjo ne prizanesejo nikomur. Izkušnja kaže, da to ni nujno dobro za stranko in da se arogantnost pogosto maščuje.
- Med stereotipi o odvetnikih je bil gotovo najpogostejši **očitek roparstva in požrešnosti na denar**. To slikovito izraža kratek in dokaj neroden stih neznanega avtorja, ki govori o patronu odvetnikov svetem Ivu. Dobesedno pravi:

Bil Britanec sveti Ivo, advokat, pa ne razbojnik, stvar, ki čudi se ji vsak.[6]

Iz tega stiha je jasno razvidno, kako so odvetnikom kar počez pripisovali roparstvo in pohlep po denarju. Ob tem so povsem pozabljali, da ni bil vedno odvetnik tisti, ki se je hotel pravdati. Stranke, ki so hotele za vsako ceno nadaljevati postopek, pa so bile bistveno manj navdušene, ko je bilo treba plačati stroške.

- To misel lepo izraža rek, ki pravi, da **odvetniku pač plačaš za svojo neumnost** (*Solvis causidico, quae tua stultitia est*). S tem pa kajpak ne smemo misliti, da med odvetniki ni (bilo) takih, ki bi jim bil prvi in pogosto edini cilj dober zaslužek. Žal se je to vedno dogajalo in zato je v rekih, ki (pogosto na zelo pretiran način) opozarjajo na to, na žalost tudi kanček resnice.

Kljub temu pa so nekateri srednjeveški reki, ki govorijo o tem, močno pretirani. Kot primer takega pretiravanja in apriornosti morda omenimo stavek, ki pravi: **Če moreš, se izogibaj odvetnikov, zdravnikov ter zapeljivih gležnjev vlačug** (dobesedno: gležnjev, ki te zvabljajo v zanko) **in naj ti življenje ne bo umazano.**[7] Zanimivo je, da meče gornji rek v isti koš odvetnike in zdravnike, skratka poklica, pri katerih je šlo za nematerialno storitev. Če je bilo treba plačati čevljarju, kovaču ipd., se je pač videlo in vedelo, kaj je kdo dobil. Ko pa je bilo treba plačati odvetniku, se je zdela cena vedno pretirana, pač spričo dejstva, da so se plačevale besede. To miselnost pogosto opazimo še danes, saj se mnogim še vedno zdi umsko delo močno precenjeno .

---

[5] *Gl. § 85 ZPO: (1) Die von dem Bevollmächtigten vorgenommenen Prozeßhandlungen sind Für die Partei in gleicher Art verpflichtend, als wenn sie von der Partei selbst vorgenommen wären. Dies gilt von Geständnissen und anderen tatsächlichen Erklärungen, insoweit sie nicht von der miterschienenen Partei sofort widerrufen oder berichtigt werden.*

(2) Das Verschulden des Bevollmächtigten steht dem Verschulden der Partei gleich.

[6] *Sanctus Ivo erat Brito,*
Advocatus, sed non ladro,
Res miranda populo.

[7] *Causidicum, medicum, talos laqueos meretricium, si poteris, vita, nec sit tibi sordida vita. Zanimiva kulturnozgodovinska podrobnost je omenjanje zapeljivih gležnjev. Ker so bile ženske oblečene v dolga krila, so bili edini goli deli njihovih nog pač gležnji, ki so jih - vsaj nekatere - zapeljivo kazale moškim. Zanimivo je, da srečamo podobno ugotovitev še pri Puškinu.*

Inštitut za gospodarsko pravo
pri Pravni fakulteti Univerze
v Mariboru

organizira v času

od 2. do 6. decembra 2002
v hotelu Radin v Zdravilišču Radenci

ŠOLO KORPORACIJSKEGA PRAVA

Program

V programu korporacijske šole 2002 bodo predavatelji v pisni obliki ter v uvodnih predstavitvah izpostavili naslednja vsebinska vprašanja, in sicer:

- aktualna kapitalska in finančna vprašanja poslovanja delniških družb in d.o.o. (pridobivanje in umik delnic, oblikovanje in uporaba rezerv, dobički, izgube),
- aktualna problematika reševanja sodnih sporov in začasne odredbe (ničnost, izpodbojnost, sklici skupščin, izključitve družbenikov, prepoved uresničevanja glasovalnih pravic),
- aktualna problematika insolvenčnih postopkov ter finančne reorganizacije,
- razmerje med poslovodnimi organi in člani nadzornega sveta in lastniki kapitalskih družb,
- nagrajevanje z delniškimi opcijami,
- vpisi v sodni register po novi uredbi,
- razporejanje delavcev in razreševanje presežkov po novi delovno pravni zakonodaji,
- aktualna problematika in predlogi sprememb javnega naročanja.

Teme in program korporacijske šole bodo izvajali strokovnjaki s področja teorije ter sodne in gospodarske prakse:

Dr. Marijan Kocbek, profesor Pravne fakultete Univerze v Mariboru, **dr. Šime Ivanjko,** profesor Pravne fakultete Univerze v Mariboru, **dr. Vesna Kranjc,** profesorica Pravne fakultete Univerze v Mariboru, **dr. Borut Bratina,** docent Ekonomsko poslovne fakultete Univerze v Mariboru, **mag. Saša Prelič,** asistent Pravne fakultete Univerze v Mariboru, mag. **Darja Senčur-Peček**, asistentka Pravne fakultete Univerze v Mariboru in **Joža Nikolič,** okrožna sodnica svetnica.

Vse potrebne informacije o šoli in prijavi daje ga. Majda TOPLIŠEK na Inštitutu za gospodarsko pravo, po telefonu 02/252 32 22, telefaksu 02/252 34 85 ter e-mailu: igp@uni-mb.si

Mednarodna kazenska odvetniška zbornica

Obrambni steber Mednarodnega kazenskega sodišča

Dean Zagorac

Na presenečenje vseh je Rimski statut Mednarodnega kazenskega sodišča (v nadaljevanju MKS) začel veljati že štiri leta po sprejetju, in sicer 1. julija 2002. Ta nova mednarodna institucija, ki jo mnogi po pomenu enačijo z Združenimi narodi, bo zapolnila vrzel v mednarodni skupnosti, saj bo zadolžena za kazenski pregon domnevnih storilcev genocida, hudodelstva zoper človečnost, vojnih hudodelstev in agresije. Sodišče kljub temu glede teh kaznivih dejanj ne bo nadomestilo sodišč posameznih držav, ampak bo njihove kazenske jurisdikcije zgolj dopolnilo, in sicer tedaj, ko posamezna država ne bo mogla ali ne bo hotela preganjati domnevnih storilcev. Ker bodo pred MKS posamezniki obtoženi najhujših kaznivih dejanj, kar jih pozna človeštvo, je še toliko bolj pomembno, da so deležni temu ustrezne obrambe.

Pravica do zagovornika

Ker je pravica do zagovornika eno izmed temeljnih jamstev za pravično sojenje, je izrecno zapisana tudi v Rimskem statutu, ki je ustanovni dokument MKS.

Drugi odstavek 55. člena Rimskega statuta **osumljencu**, ki ga namerava zaslišati tožilec MKS, jamči pravico do pravne pomoči zagovornika po lastni izbiri. Če nima zagovornika, mu ga je treba dodeliti v vsakem primeru, ko to zahtevajo interesi pravičnosti, in to brezplačno, če zanj nima dovolj sredstev, da bi to plačal. V 67. členu je enaka pravica zajamčena tudi **obtožencu**. V drugem odstavku 61. člena Rimski statut določa, da tudi osebo, zoper katero se postopek vodi **v njeni odsotnosti**, zastopa zagovornik, če predobravnavni senat odloči, da je to v interesu pravičnosti. Takšno jamstvo pravice do zagovornika je povsem v skladu s tretjim odstavkom 14. člena Mednarodnega pakta o državljanskih in političnih pravicah.

Mednarodni tožilec

Kot izhaja iz določb Rimskega statuta, bo tožilstvo MKS razmeroma dobro strukturirano; mednarodni tožilec, ki ga bodo izvolile države pogodbenice Rimskega statuta, bo imel na voljo vrhunsko osebje in glede na pogoje, ki jih postavlja Rimski statut, bo mednarodni tožilec posameznik z veliko znanja in bogatimi izkušnjami na področju kazenskega pregona.

Po drugi strani pa Rimski statut ne predvideva podobno strukturiranega organa, ki bi združeval odvetnike obdolžencev, obtožencev, žrtev in prič, čeprav vsem jamči pravico do zagovornika po lastni izbiri. Zaradi tega bi lahko prišlo do nevarnega neravnovesja v škodo predvsem osumljencev, obdolžencev in obtožencev, ki bi lahko ogrozilo celo temeljno pravico do poštenega sojenja, ki ga zagotavljajo mednarodnopravni standardi in navsezadnje tudi Rimski statut.

Neustrezno organizirana obramba

Da ta bojazen ni iz trte izvita, govori praksa dveh obstoječih *ad hoc* mednarodnih kazenskih sodišč - za nekdanjo Jugoslavijo v Haagu in za Ruando v Aruši, ki ju je kot ukrep za vzpostavitev in ohranitev mednarodnega miru in varnosti ustanovil Varnostni svet Združenih narodov. Ko sta namreč sodišči začeli obravnavati prve primere, je bila obramba neustrezno organizirana. Z vsemi zadevami, kot so na primer potrebni resursi, poklicno izobraževanje in ostalo, sta se ukvarjali tajništvi obeh sodišč.

Tako so na primer uradniki tajništva, katerih glavni odgovornosti sta predvsem vodenje uprave sodišča in nudenje pomoči sodnikom, odločali o potnih nalogih odvetnikov za namen ugotavljanja dejstev, povezanih z obtožbami zoper njihove kliente. Odvetniki, ki so pred obe ad hoc sodišči prišli zastopat svoje kliente, niso bili deležni nobene tehnične pomoči. Niso imeli niti dostopa do osnovne opreme, kot so na primer računalniki in faksimilne naprave, kaj šele da bi bili deležni posebnega poklicnega urjenja. V mednarodnem sodišču v Aruši je tajnik sodišča še vedno tista oseba, ki odloča o tem, kdo bo branil obtožence za genocid in druga podobno težka hudodelstva zoper človečnost, ki so bila storjena leta 1994. Znani so celo primeri, ko klienti niso hoteli imeti zagovornika, ki jim ga je določil tajnik sodišča.[1]

Tudi po Rimskem statutu bo tajnik sodišča tisti, ki bo imel prvenstveno odgovornost za zagotovitev pravic obrambe, to je obdolženca, obtoženca in žrtev. Da do podobne situacije, v kateri so lahko resno ogrožene pravice obtoženca in tako tudi načela pravičnega sojenja, ne bi prišlo tudi v postopkih pred MKS, ki bo dejansko začelo delovati že spomladi prihodnje leto, si nekatera poklicna odvetniška združenja in nevladne organizacije zato skupaj že dobri dve leti prizadevajo organizirati določeno entiteto, ki bi zagotavljala, da bodo obtoženci najhujših kaznivih dejanj deležni tudi najboljše obrambe.

Ustanovljena mednarodna kazensko odvetniška zbornica

Prvi korak je bil narejen konec junija letos, ko so predstavniki nekaterih nevladnih organizacij in približno 350 odvetnikov, ki so zastopali svoja združenja in zbornice iz 48 držav, na konferenci v Montrealu ustanovili **Mednarodno kazensko odvetniško zbornico** (angl. *International Criminal Bar*). Hkrati so sprejeli tudi osnutek statuta zbornice, ki bo začel ve-

[1] *Več o tej problematiki glej v: Ellis, Mark S.: Achieving Justice Before the International War Crimes Tribunal: Challenges for the Defence Counsel. V: Duke Journal of Comparative and International Law, vol. 7 (1997), str. 519-537; in Wladimiroff, Michaïl: The Assignment of Defence Counsel Before the International Tribunal for Rwanda. V: Leiden Journal of International Law, vol. 12 (1999), str. 957-968.*

ljati, ko ga bo potrdila njena generalna skupščina, ki se še mora sestati. Na ta način so poklicne nevladne organizacije, ki so organizirale konferenco, poskrbele za obrambni steber MKS. Ena izmed glavnih pobudnic ustanovitve te zbornice je bila tudi organizacija Odvetniki brez meja (fr. *Avocats sans frontières*). Eden izmed glavnih ciljev njenega delovanja je bilo namreč združenje odvetnikov, ki so nastopali pred obema *ad hoc* mednarodnima kazenskima sodiščema ali ki so zastopali obtožence ali žrtve mednarodnih kaznivih dejanj pred domačimi sodišči.

Ratio legis za ustanovitev in funkcije tovrstne zbornice se nahaja v točki (f) prvega odstavka in v tretjem odstavku 20. pravila pravnega akta z naslovom Pravila o postopku in dokazih, ki ga je na svojem prvem zasedanju sprejel najvišji organ MKS Skupščina držav pogodbenic Rimskega statuta.[2] V njem je namreč zapisano, da se tajnik MKS pri odločanju o pravni pomoči in pripravi kodeksa odvetniške poklicne etike posvetuje s predstavniškim telesom odvetnikov ali pravniških združenj.

Pogoji za odvetnike: teorija, praksa, jezik

V zbornico, ki bo imela sedež v Haagu na Nizozemskem, kjer bo tudi sedež MKS, se bo lahko v skladu z načelom, da ima vsakdo pravico do proste izbire zagovornika, včlanil vsakdo, ki bo lahko kot odvetnik smel nastopiti pred MKS. V primerjavi s kriteriji, zahtevanimi za zagovornike obtožencev pred mednarodnima sodiščema v Haagu in Aruši, so kriteriji za odvetnike, ki bodo nastopili pred MKS natančnejši in tudi strožji.

Na primer: profesor prava, ki nima nikakršnih drugih izkušenj, lahko zagovarja obtoženca pred Mednarodnim kazenskim sodiščem za nekdanjo Jugoslavijo, pred MKS pa bo lahko imel zgolj vlogo svetovalca odvetnika. Kriteriji za odvetnike, ki bodo nastopili pred MKS, so določeni v prvem odstavku 22. pravila Pravil o postopku in dokazih, kjer so kumulativno našteti naslednji **trije kriteriji:**[3]

1. strokovna uveljavljenost na področju mednarodnega ali kazenskega prava in procesa;
2. ustrezne izkušnje s kazenskim postopkom bodisi kot sodnik, tožilec, odvetnik ali v kakšnem drugem podobnem svojstvu; in
3. odlično in tekoče znanje vsaj enega od delovnih jezikov sodišča.

Od zagovornikov je torej zahtevana dobra teoretična in praktična podkovanost, pa tudi obvladanje jezika. Tako strogi kriteriji odražajo željo držav, da uveljavijo visoke kakovostne standarde tistih, ki želijo zastopati obdolžence, obtožence, žrtve ali priče. Za primerjavo omenimo, da sta prva omenjena kriterija za odvetnike, ki želijo nastopiti pred Mednarodnim kazenskim sodiščem za nekdanjo Jugoslavijo, alternativna in ne kumulativna, celo obvladanje uradnega jezika sodišča ni absolutni kriterij. To mednarodno sodišče je namreč v primeru Erdemovića njegovemu odvetniku, ki ga je zastopal že v postopku pred domačim sodiščem, dovolilo nastopiti tudi pred mednarodnim, čeprav ni obvladal nobenega izmed uradnih jezikov sodišča. Mednarodno sodišče je namreč menilo, da je od odvetnikovega obvladanja jezika pomembnejša njegova dobra seznanjenost s primerom svojega klienta.[4]

Članstvo v mednarodni zbornici - posamezniki in pravne osebe

V Mednarodno kazensko odvetniško zbornico se bodo lahko včlanili tudi tisti odvetniki, ki niso na seznamu odvetnikov, ki ga vodi tajnik MKS skladno z 21. pravilom Pravil o postopku in dokazih.[5] V skladu s 5. členom osnutka statuta zbornice se bodo lahko vanjo včlanile tudi pravne osebe, kot so na primer neodvisne nacionalne odvetniške zbornice ali združenja ali druga odvetniška združenja. Pridružen član pa bo lahko postalo tudi kakšno drugo združenje, ki se bo ukvarjalo s tem ali onim vidikom delovanja in funkcij MKS.

Glavne funkcije Mednarodne kazenske odvetniške zbornice bodo povsem enake, kot so naloge posameznih odvetniških zbornic po državah. Zbornica bo tako v skladu s 4. členom osnutka svojega statuta vodila imenik odvetnikov, ki bodo smeli nastopati pred MKS. Enako pomembna naloga bo tudi sodelovanje pri pripravi kodeksa odvetniške poklicne etike. V skladu z 8. pravilom Pravil o postopku in dokazih[6] osnutek kodeksa pripravi predsedstvo MKS na podlagi predloga, ki ga spiše tajnik sodišča. Ta pa se pri tem mora posvetovati s tožilcem in odvetniškim predstavniškim telesom, v tem primeru z Mednarodno kazensko odvetniško zbornico. Kodeks sprejme Skupščina držav pogodbenic Rimskega statuta. Po sprejetju kodeksa bo zbornica skrbela, da se ga bodo odvetniki tudi držali. Tako bo zbornica urejala disciplinsko odgovornost odvetnikov. Zbornica je že pripravila predlog kodeksa, ki je povsem v skladu z Načeli odvetniške poklicne etike Mednarodnega odvetniškega združenja.

Zbornica bo skrbela tudi za poklicno izobraževanje svojih članov, razvoj in upravljanje s sistemom pravne pomoči sodišča ter bo skrbela za "druge zadeve, povezane z neodvisnostjo in učinkovitostjo odvetnikov pred sodiščem ali z načeli zbornice". Poleg tega bo lahko uradno sodelovala tudi v postopku spreminjanja tako pomembnih pravnih instrumentov sodišča, kot so na primer Pravila o postopku in dokazih ter Znaki kaznivih dejanj, ki ju je na svojem prvem zasedanju v prvem tednu septembra letos sprejela Skupščina držav pogodbenic.

Mednarodna kazenska odvetniška zbornica je skratka pomembna novost, ki bo pomembno prispevala k temu, da bo pravica obtožencev do zastopnika po lastni izbiri, ki jo jamči Rimski statut, pomenila tudi to, da bodo obtoženci najhujših kaznivih dejanj deležni kakovostne obrambe. To je eno izmed najpomembnejših jamstev za pravično sojenje. Za marsikaterega že uveljavljenega odvetnika, tudi za slovenske, pa bo sodelovanje v tako zanimivih in zgodovinsko pomembnih procesih pravi poklicni izziv.

---

[2] *Finalized draft text of the Rules of Procedure and Evidence (UN Doc. PCNICC/2000/INF/3/Add.1), str. 20.*

[3] *Ibid., str. 21.*

[4] *Glej: Erdemović case. Order on the appointment of Defence Counsel, 28 May 1996.*

[5] *Finalized draft text of the Rules ..., str. 20.*

[6] *Ibid., str. 14-15.*

Odvetnik
št. 17
• december 2002 •
Z Vašim prispevkom?

Kdaj prvi pledoajé slovenskega odvetnika pred MKS?

dr. Konrad PLAUŠTAJNER

Kljub vsem znanim težavam postaja Mednarodno kazensko sodišče (*The International Criminal Court - ICC*) s sedežem v Haagu vse bolj stvarnost. Po vseh napovedih bo začelo delovati v bližnji prihodnosti, ker je že začel veljati njegov statut in bo kmalu opravljena tudi izvolitev sodnikov. V njegovo ustanovitev in delovanje je in bo vpeta širša mednarodna skupnost, zato do tega sodišča ne kaže imeti posebnih zadržkov, kljub znanim problemom z ZDA, ki zahtevajo imuniteto za svoje državljane.

ICC bo velika priložnost tudi za slovenske pravnike. Ne samo, da pričakujemo izvolitev prof. dr. B.M. Zupančiča za sodnika, možnosti so tudi za imenovanje na tožilsko funkcijo ter predvsem za pridobitev statusa odvetnika - branilca na stalni listi zagovornikov. Prav ta možnost, kjer se število zagovornikov ne bo ravnalo po načelu *numerus clausus* ali po teritorialnem načelu, ampak bo odvisno zgolj od strokovnih kriterijev, bi morala pomeniti velik strokovni in poklicni izziv za slovenske odvetnike. Čas bo dokazal, da bo vsak odvetnik s pridobitvijo tega statusa dosegel visoko strokovno promocijo v tujini in doma.

Ne samo to, da bo moralo dosedanje in tudi bodoče strokovno delovanje kot tudi zasebno življenje teh odvetnikov ustrezati visokim merilom *Kodeksa etike zagovornikov pred ICC,* bo tudi dejansko izvajanje funkcije obrambe praktično onemogočeno vsem tistim, ki jim mehanizmi delovanja mednarodnega kazenskega prava in samega ICC ne bodo v podrobnosti poznani. Interes ustanoviteljev in predsedstva sodišča je, da bi bili na njihovi listi stalnih zagovornikov odvetniki iz številnih držav, kar bi omogočilo širšo izbiro zagovornikov.

Kolegicam in kolegom, ki jih mika uresničiti ta visoki strokovni izziv, se ponuja lepa priložnost, da ga uresničijo s pomočjo programa izobraževanja, ki bo potekal na mednarodni ravni. Čeprav nastaja program v Evropi, bo v različnih oblikah imel svetovne razsežnosti, zlasti z uporabo interneta.

Za kaj dejansko gre?

Evropska komisija (*the European Commission)*, Evropska pravna akademija v Trieru (*the Academy of European Law - ERA*) in CCBE pripravljajo obsežen, skupno kar dve leti trajajoči **program izobraževanja bodočih branilcev pred ICC.** Temeljni namen programa je omogočiti odvetnikom - zagovornikom pridobitev potrebnih znanj, da bodo sposobni (*" to be able to appear before ICC"*) opravljati svojo funkcijo v kazenskih postopkih pred ICC. Ta program je prvenstveno namenjen odvetnikom iz Centralne in Vzhodne Evrope, za katere bodo posebej organizirana predavanja, seminarji, delovne skupine, študijski obiski pri drugih mednarodnih kazenskih sodiščih, reprodukcije procesov za vajo in druge oblike izobraževanja. Nekatere od naštetih izobraževalnih oblik se bodo izvajale na skupni ravni, predvsem v izobraževalnem centru ERA v Trieru, druge na regionalni ravni povsod po svetu in ne nazadnje tudi v posameznih državah za lokalne odvetnike. Lokalno izobraževanje kjerkoli po svetu bo podprto s posebnim internetnim portalom, ki bo obsegal v več jezikih vse dokumente mednarodnega kazenskega prava vključno z organizacijskimi in procesnimi predpisi ICC, kot tudi celotno študijsko gradivo. To bo v bistvu omogočilo študij na daljavo, ki bo nadgrajen z seminarji in tečaji. Za tiste, ki še nimajo dostopa do interneta, bodo brezplačno na razpolago CD- i. Organizacija seminarjev in vsa aktualna dokumentacija bosta tako dostopna kjerkoli na svetu.

Ustanovitelji se zavedajo, da bodo procesne in druge pravice obtoženih močno odvisne od znanja in neodvisnosti odvetnikov - zagovornikov, ki bodo organizirani v posebno Odvetniško zbornico pri ICC. Skratka, ni pričakovati uspešnega dela ICC in njegovega ugleda brez ustreznega prispevka odvetnikov, od katerih se bo zahtevalo, da bodo odlični poznavalci kazenskega prava na splošno, kot tudi mednarodnega kazenskega prava.

Ko sem omenil, da bo izvedba celotnega izobraževalnega projekta trajala kar dve leti, to ne pomeni, da bo moral zainteresirani odvetnik tako dolgo tudi sodelovati v programih izobraževanja. Časovne obremenitve za odvetnika bodo dejansko mnogo manjše in bodo predvsem vezane na udeležbo na štirih 5-dnevnih seminarjih v Trieru, ki bodo potekali v angleškem in francoskem jeziku z zagotovljenim prevajanjem iz enega jezika v drugega.

Predvidena **vsebina teh seminarjev,** ki si bodo sledili v približno polletnih časovnih obdobjih, je naslednja:

1. seminar : Uvod v mednarodno kazensko pravo :

- Zgodovina mednarodnega kazenskega prava
- Mednarodno kazensko pravo kot del splošnega mednarodnega prava
- Temeljna načela mednarodnega kazenskega prava
- Definicija in oblike mednarodnih zločinov
- Kazenskopravno preganjanje mednarodnih zločinov
- Mednarodni kazenski tribunal za bivšo Jugoslavijo in Ruando

2. seminar : Struktura in pristojnost ICC

- Sestava in administracija sodišča
- Urad tožilca
- Pristojnost ratione materiae
- Pristojnost ratione personae
- Pristojnost ratione loci
- Tožilec

3. seminar : Postopek pred ICC - 1. del

- Predsodni postopek in preiskava
- Aretacija
- Sojenje
- Pritožba
- Revizija
- Izvršitev sodbe
- Sodelovanje z nacionalnimi oblastmi med postopkom

4. seminar : Postopek pred ICC - 2. del

- Pravice obtoženca
- Zaščita ogroženih prič
- Vloga žrtev v procesu
- Študijski obisk Mednarodnega tribunala za bivšo Jugoslavijo.

Skladno s konceptom tega izobraževalnega projekta bodo druge konkretne oblike izobraževanja kar se da prilagojene praktičnim potrebam udeležencev. Vsem bo vnaprej zagotovljena potrebna študijska in dokumentacija, kar bo olajšalo pripravo na seminarje in druge oblike izobraževanja. Veliko se pričakuje od skupnih srečanj odvetnikov, kjer bo poudarek na izmenjavi mnenj, diskusijah in analizah konkretnih primerov iz prakse mednarodnih kazenskih sodišč. Šele vse to skupaj bo omogočilo udeležencem, da bodo pridobili vse potrebne informacije in znanje za zastopanje obtožencev pred ICC. Predvideva se tudi nadaljnje permanentno izobraževanje, ker je potrebno upoštevati dinamično naravo razvoja mednarodnega kazenskega prava in nujnost pravočasnega odziva vseh zainteresiranih na nove izzive ter potrebe.

Nosilci prikazanega projekta izobraževanja se zavedajo, da bo projekt uspel samo pod pogojem njihovega tesnega sodelovanja z nacionalnimi (lokalnimi) odvetniškimi zbornicami, zlasti v zvezi s tehnično - organizacijskimi vprašanji in organiziranjem seminarjev na nacionalni ravni.

To bo terjalo tudi aktivno sodelovanje naše odvetniške zbornice. Za tiste odvetnike, ki ne bi zmogli vseh potnih in nastanitvenih stroškov za udeležbo na seminarjih v tujini, je možno v obsegu delovanja ERA pridobiti tudi štipendijo (*glej predstavitev ERA v Odvetniku, št.15/april 2002*).

Naj zaključim z mislijo, da nam tokrat Evropa nudi možnost profesionalnega delovanja pred pomembno mednarodno sodno institucijo. Ker se bo izobraževanje za takšno funkcijo začelo šele v začetku leta 2003, imajo vsi zainteresirani še dovolj časa za pripravo. Od nas samih - slovenskih odvetnikov je odvisno, kako bomo to strokovno priložnost izkoristili. Bilo bi prav in v ponos slovenskega odvetništva, če se bi pred ICC večkrat slišali tehtni in odmevni zagovori naših kolegic in kolegov.

Usklajevanje slovenske civilne zakonodaje

Hinko Jenull

Civilnopravne kodifikacije so bile ne glede na časovna obdobja in države vedno med prednostnimi nalogami pravnih ureditev, tako kot je bila civilnopravna misel v sodni praksi in v teoriji vedno upoštevana kot vrhunec pravne stroke. Zato je stopnja razvoja civilnega prava pomemben kazalnik pravne kulture in kakovosti življenja[1]. Ni razloga, da tudi v Sloveniji ne bi bilo tako.

Sprejem obligacijskega zakonika[2] v preteklem letu in sedaj še stvarnopravnega zakonika[3], zato odpira pomembno vprašanje:

- Ali slovenski zakonodajalec ima koncept celovitega urejanja civilnopravnega področja? In če ga ima, kakšen je?

Izkušnje drugih držav in evropska pravna zgodovina kažejo, da je priprava vsakega novega sistema zakonodaje - civilne še posebej - dolgotrajna, zapletena in zahtevna strokovna naloga, katere izvršitev se meri v desetletjih[4]. Če upoštevamo omejene znanstvene in strokovne potenciale Republike Slovenije, bi za pripravo povsem nove kodifikacije civilnega prava potrebovali dolgo obdobje. Nedvomno znatno daljše, od tistega, ki je preteklo po ustanovitvi samostojne države. Kljub razvoju komunikacijske in informacijske tehnologije, ki bistveno lajša primerjalnopravne preglede in tehnično pripravo, oblikovanje vsebinskih rešitev zahteva primeren čas in premislek.

Tako je razumljivo, da je v prvi fazi s Temeljno ustavno listino o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije[5], v tistih delih, v katerih niso obstajali posebni (republiški) zakoni, bilo nujno in edino možno prevzeti uporabo prejšnje jugoslovanske civilno pravne zakonodaje. Celovita sistemska priprava novega civilnopravnega kodeksa kratkoročno ni bila možna. Potrebe po hitrih rešitvah na posameznih ožjih civilnih področjih[6] so narekovale ločeno urejanje posameznih delov materialnega civilnega prava. Lotili smo se jih postopno in jih (tudi glede na omejene kadrovske možnosti) prenavljamo drugega za drugim.

Tako je prvi del naloge, po obsegu največji, bil opravljen s sprejemom novega OZ. Temu je sedaj sledil SPZ. Delo pa poteka tudi na ostalih treh področjih klasičnega pandektističnega sistema civilnega prava[7]. Tako je že v pripravi nov družinski zakonik, ki bo nadomestil veljavni zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih[8]. Državni zbor RS je ob obravnavanju zadnje novele zakona o dedovanju[9] zadolžil Vlado RS, da pripravi novo besedilo zakona, ki bo upošteval sodoben razvoj dednega prava v primerljivih pravnih redih.

Ostaja tako le še vprašanje kako je s splošnim delom civilnega prava[10]. Tudi na tem področju se je delo začelo, saj že poteka temeljna razvojna projek-

[1] ***Ilešič dr. Marko,*** *Slovensko civilno pravo de iure condendo, Podjetje in delo št. 5/94 str. 510*

[2] *OZ, Uradni list RS, št. 83/01*

[3] *Ur.l. RS, št. 87/02, veljati bo začel 1. 1. 2003*

[4] *Avstrijski ODZ, ki je bil sprejet leta 1811, so začeli pripravljati s sklepom Marije Terezije leta 1753, nizozemski civilni zakonik iz leta 1992 je bil v pripravi od leta 1947, citirano* ***po Ilešič***

[5] *Uradni list RS, št . 1/91-I.*

[6] *Predvsem zaradi prilagoditve novim političnim in gospodarskim ustavnim temeljem in usklajevanja s pravom EU.*

[7] *Justinianov (527 - 565) Corpus Iuris civilis, je bil sestavljen iz Institutiones, Digesta ali Pandekta, Codexa Iustinianus (Constitutiones) in Novellae (Leges), pri čemer za kasnejši razvoj ključni del predstavlja Pandekta - izvlečki pravnih dognanj klasičnih rimskih pravnikov*

[8] *ZZZDR, Uradni list SRS št. 15/76, 30/86,1/89, 14/89, Uradni list RS, št. 13/94, 82/94, 29/95, 26/99, 60/99, 70/00, 64/01, Uradni list RS, št. 67/01*

[9] *ZD, Uradni list RS, št. 67/2001, glej tudi* ***Zupančič dr. Karel,*** *Dedovanje z uvodnimi pojasnili, Uradni list RS Ljubljana, 2002*

[10] *Sem prištevamo ureditev virov, veljavnosti, pojma in vrste civilnih pravic, načina njihove pridobitve in prenosa, predmete civilnega prava, pravna dejstva in pravne posle, izvrševanje pravic in zahtevkov, osebe civilnega prava in njihovo sposobnost ter osebnostne pravice, natančneje glej* ***Toplak dr. Ludvik,*** *Civilno pravo-splošni del, Uvod v civilno pravo, Gospodarski vestnik Ljubljana 1992*

tna naloga v okviru Ministrstva za šolstvo, znanost in šport, ki mora dati podlago ureditvi splošnega dela civilnega prava.

Temu kratkemu pregledu je potrebno dodati, da so nekatera področja, ki v posameznih velikih kodifikacijah sodijo v civilno pravo že posebej in primerno normirana. To velja zlasti za področje gospodarskega prava, intelektualne lastnine in varstva konkurence ter transportno pravo in potrošniško pravo, kar vse je glede na razmere pred osamosvojitvijo Republike Slovenije zgledno urejeno.[11]

S kodifikacijo civilnega prava se tudi zato ne mudi, ker je že sprejeta zakonodaja ustrezna. ZOR je bil glede na čas sprejema in primerjalno pravne ureditve v skladu s sodobnimi trendi ter je ob svoji uveljavitvi predstavljal znaten pravno civilizacijski dosežek. Zato je razumljivo in primerno, da je novi OZ obdržal njegovo zasnovo[12]. Na visoki ravni je tudi novi stvarnopravni zakonik, ki je bil že med pripravo zaradi celovite in poglobljene ureditve v stroki ocenjen kot izjemen zakonodajni dosežek. Te ocene v ničemer ne bo moglo spreminjati dejstvo, da je v zadnji zakonodajni fazi uveljavitev nekaterih sprememb z uvedbo našemu dosedanjemu pravnemu izročilu tujih institutov[13] bila odložena do ureditve splošnega dela civilnega prava.

Tudi avtorji tistih delov posameznih ureditev, ki vsebujejo osnovne pojme iz splošnega dela,[14] soglašajo, da ureditev osnovnih pojmov stvarnega prava v stvarnopravnem zakoniku ne prejudicira odgovora na vprašanje, ali je še potreben zakon na področju splošnega dela civilnega prava. Potrebno je v takem primeru le ustrezne definicije in splošne pojme "prestaviti" v splošni del.

Tako se pokaže, da bo slovenska država do civilnega zakonika prišla postopno. Iz klasičnih ureditev znane posamezne "civilne knjige" bodo napisane druga za drugo. Pri tem pa smo, glede na sprejem dveh najzahtevnejših ter na začete priprave na področju preostalih treh, že čez polovico poti. Ostalo bo seveda zahtevno in zapleteno delo uskladitve vseh petih civilnopravnih področij v enotni civilnopravni zakonik. Vendar bo to delo v večji meri s poudarkom na zahtevnih redakcijskih rešitvah kakor pa na odpravljanju posameznih že razrešenih vsebinskih dilem. Izvršitev te naloge bo možna le z oblikovanjem projektne skupine z vključenimi najboljšimi strokovnjaki za civilno pravo, teoretiki in praktiki in okrepljene z najkvalitetnejšimi redaktorji. Seveda tudi podprte z vrhunsko informacijsko tehnologijo, s katero bo potrebno doseči zakonodajno tehnično izenačitev, terminološko (redakcijsko) uskladitev ter pregledno in notranje dopolnjujočo celoto. To velja tako v primeru, če bomo pisali splošni del civilnega prava kot posebno knjigo in vanj prenašali tisto, kar je v posameznih delih že urejeno, kakor tudi, če bomo ocenili, da "posebnega" splošnega dela ne potrebujemo. Potrebovali pa bomo tudi v takem primeru uskladitev že sprejetih delov zakonika in dokončno odločitev o nekaterih odloženih rešitvah.

Začeti to nalogo, preden so posamezni deli, ki jih je potrebno sestaviti v celoto, zaključeni in sprejeti (strokovno in politično verificirani), bi bilo preuranjeno. Pot, po kateri nastaja slovenski civilni kodeks, je zato prava. Za izvršitev zaključne naloge pa bo čas dozorel, ko bosta sprejeta družinski in dedni zakonik, in ko bomo dobili strokovne podlage za ureditev splošnega dela civilnopravnega zakonika. Takrat bo zaključitev projekta možno opraviti brez časovne stiske, poglobljeno in premišljeno, saj bo s posameznimi, že sprejetimi deli, zagotovljena ustrezna zakonodajna ureditev do priprave civilnopravnega kodeksa.

Očitno pa je že sedaj, da bodo zunaj civilne zakonodaje ostali procesni predpisi: ureditev pravdnega postopka, izvršilnega postopka, nepravdnih postopkov vključno z zemljiškoknjižnim in registrskim. Na tem področju kakšne obsežnejše prenove niso predvidene. Vsa omenjena področja (z izjemo nepravdnega) so bila urejena pred kratkim. V naslednjih letih bodo zato uveljavljeni le manjši posegi za odpravo pomanjkljivosti in posodobitev postopkov. Bolj kot s spreminjanjem procesnih določb je boljšo učinkovitost na tem področju možno zagotoviti z organizacijskimi ukrepi, predvsem znotraj sodišč v smislu razbremenitve sodnikov in prenosa posameznih opravil na sodniške pomočnike in drugo sodno osebje. In seveda z dvigom pravne kulture in strokovne ravni na vseh področjih uveljavljanja prava, predvsem s stalnim strokovnim izobraževanjem vseh uporabnikov prava ne glede na položaj in vlogo v postopkih.

Dejstvo, da Slovenija še nima civilnega zakonika, jo formalno gledano ta trenutek v okviru pravnih sistemov kontinentalnega evropskega značaja sicer res opredeljuje kot izjemo. Tako velja tudi primerjavi z nekaterimi vzhodnoevropskimi državami.[15]

Vendar pa "rekodifikacija" civilnega prava pri nas danes ni le gola ideja, ki ne bi imela stvarne vsebinske podlage. Sprejem civilnopravne zakonodaje res lahko traja tudi petdeset let, če se ga lotevamo tako, da jo ustvarjamo povsem na novo. Če pa nastaja v kontinuiteti in nadgrajevanju novih rešitev k obstoječemu, predstavlja cilj, dosegljiv že tej generaciji pravnikov. Dosedanje nastajanje zakonikov zato v ničemer ne izključuje bodoče celovite ureditve civilnega prava[16].

---

[11] *Ilešič, ibidem*

[12] *Ilešič, ibidem*

[13] *npr. razpolagalna sposobnost, prenos premoženjskih pravic.*

[14] *Glej npr.* ***Tratnik dr. Matjaž,*** *Reforma stvarnega prava: definicije osnovnih stvarnopravnih pojmov, Podjetje in delo št. 6/2000 str., 1436.*

[15] *Rusija, Poljska, Madžarska, Slovaška, Češka, Estonija, glej natančneje* ***Trstenjak, dr. Verica,*** *Koliko zakonikov na področju civilnega prava v Sloveniji, Pravna praksa, št. 26/01, str. 5*

[16] *Tako tudi* ***Trstenjak,*** *ko navaja, da je Nizozemska posamezne knjige civilnega zakonika sprejemala v različnih letih, oštevilčenje vsake knjige se začne z 1, vendar gre za en zakonik.*

Branje - izobraževanje!

V zbirki Pravna obzorja so izšle:

- 3 nove knjige

18 - Boris Furlan: *Problem realnosti prava* (izbor člankov in razprav)

19 - Fernando de Trazegniez Granda: *Ciriaco de Urtecho, Pravda iz ljubezni* (Nekaj misli o taktični večplastnosti pravnega razmišljanja)

20 - Cesare Beccaria: *O zločinih in kaznih*

Franc Ksaver Jelenc: *Dva govora o splošnih načelih kriminalnega prava in njegovi literarni zgodovini*

Sklep Ustavnega sodišča RS

Vpis v imenik odvetniških kandidatov

S sklepom, št. U-I-220/99 z dne 12. 9. 2002 je Ustavno sodišče RS odločilo o pobudi Avguština Vuka iz Lendave za začetek postopka za oceno ustavnosti 5. in 7. točke prvega odstavka 25. člena in prvega odstavka 27. člena ter tretjega odstavka 27. člena in 51. člena zakona o odvetništvu.

V izrek je zapisalo:

Pobuda za začetek postopka za oceno ustavnosti 5. in 7. točke prvega odstavka 25. člena in prvega odstavka 27. člena zakona o odvetništvu (Ur. l. RS, št. 18/93 in 24/01) se zavrne.

Pobuda za začetek postopka za oceno ustavnosti tretjega odstavka 27. člena in 51. člena zakona o odvetništvu se zavrže.

Evidenčni stavek:

Predpisovanje enoletne obvezne prakse pri odvetniku za osebe, ki želijo opravljati odvetniški poklic, je dopustno in stvar ocene primernosti in izkustvenih spoznanj zakonodajalca.

Ustavno sodišče je že presojalo pobudo za oceno ustavnosti 7. točke prvega odstavka 25. člena ZOdv. Ker pobudnik ne navaja ničesar novega, kar bi lahko vplivalo na drugačno presojo, je Ustavno sodišče pobudo zavrnilo kot očitno neutemeljeno.

Ker pobudnik ne izkazuje pravnega interesa za oceno ustavnosti določbe tretjega odstavka 27. člena ZOdv, se pobuda v tem delu zavrže.

Pritrdilno ločeno mnenje sodnika dr. Cirila Ribičiča

1. Glasoval sem za sklep, s katerim je Ustavno sodišče zavrglo pobudo Avguština Vuka iz Lendave za začetek postopka za oceno ustavnosti tretjega odstavka 27. člena zakona o odvetništvu (druga točka izreka sklepa, št. U-I-220/99). Strinjam se namreč z obrazložitvijo, podano v 6. točki obrazložitve tega sklepa, ki ugotavlja, da pobudnik "ne izkazuje več pravnega interesa" za izpodbijanje navedene določbe zakona o odvetništvu. Sporna določba zakona se nanaša na odložitev vpisa v imenik odvetnikov. Pobudnik je izpodbijal to določbo v času, ko še ni bil vpisan v imenik odvetniških kandidatov, naknadno pa je svoj vpis v ta imenik dosegel. S tem je izgubil konkreten in neposreden pravni interes in Ustavno sodišče je bilo prisiljeno pobudo glede tega vprašanja zavreči.

2. Ministrstvo za pravosodje je s podpisom ministra g. Tomaža Marušiča dne 3. 12. 1999 posredovalo Ustavnemu sodišču mnenje v zvezi s pobudo Avguština Vuka. V tem mnenju zatrjuje Ministrstvo za pravosodje, da "ne more argumentirano zavrniti navedb pobudnika glede določil 51. člena v povezavi s 25. členom in tretjim odstavkom 27. člena zakona o odvetništvu, na podlagi katerih se vpis v imenik odvetniških kandidatov odloži do pravnomočnosti odločbe v kazenskem postopku. Vpis v imenik se formalno sicer ne zavrne, če zoper predlagatelja teče kazenski postopek, vendar pa ima odložitev vpisa za predlagatelja enak pravni učinek, kot zavrnitev sama, kar pomeni, da za posameznika nastanejo škodljive posledice že pred pravnomočnostjo kazenske sodbe. V skladu s 27. členom ustave RS pa velja za nedolžnega, kdor je obdolžen kaznivega dejanja, dokler njegova krivda ni ugotovljena s pravnomočno sodbo. Glede na navedeno se Ministrstvo za pravosodje strinja z navedbami pobudnika in pri tem še dodaja, da je v zakonu o odvetništvu za primer, če je odvetnik ali odvetniški kandidat potem, ko je že vpisan v imenik, s pravnomočno sodbo spoznan za krivega storitve kaznivega dejanja, zaradi katerega ne izpolnjuje več pogojev za opravljanje poklica odvetnika ali pogojev za odvetniškega kandidata, predpisana ustrezna sankcija - to je izbris iz imenika."

Če bi Ustavno sodišče sledilo takšnemu mnenju Ministrstva za pravosodje, bi moralo pobudi Avguština Vuka ugoditi in razveljaviti tretji odstavek 27. člena zakona o odvetništvu kot protiustaven.

3. Pravno stališče, zavzeto v mnenju Ministrstva za pravosodje, je zanimivo in argumentirano. Razlogovanje Ministrstva za pravosodje je zelo blizu tistemu, kakor sam gledam na ustavnost sporne določbe. Vendar se Ustavnemu sodišču ni bilo treba opredeliti do tega in drugačnih mnenj o tem vprašanju (Sekretariat za zakonodajo in pravne zadeve Državnega zbora na primer

Preprečevanje pranja denarja

ZPPDen-1: dva izvedbena predpisa

- **Pravilnik o načinu sporočanja podatkov odvetnika, odvetniške družbe, notarja, revizijske družbe, samostojnega revizorja ali pravne oziroma fizične osebe, ki opravlja računovodske storitve ali storitve davčnega svetovanja, Uradu RS za preprečevanje pranja denarja.** (objavljen v Ur. l. RS, št. 83/02)
  - velja od 28. septembra;
  - podlaga je četrti odstavek 28. člena zakona o preprečevanju pranja denarja (ZPPDen-1);
  - podatki o vseh transakcijah ali strankah, v zvezi s katerimi obstajajo razlogi za sum pranja se sporočajo Uradu RS za preprečevanje pranja denarja, in sicer po telefonu, po telefaksu, s priporočeno pisemsko pošiljko in po kurirju;
  - podatke se pošilja uradu na posebnem "Obrazcu za sporočanje podatkov o transakcijah ali strankah, v zvezi s katerimi obstajajo razlogi za sum pranja denarja (četrti odstavek 28. člena ZPPDen-1)";
  - po telefonu ali telefaksu se uradu sporoča podatke samo v primeru, če transakcija, v zvezi s katero obstajajo razlogi za sum pranja denarja, še ni bila izvršena; najkasneje v treh dneh od takrat, ko se ugotovi razloge za sum pranja denarja, je treba uradu sporočiti podatke tudi s priporočeno pisemsko pošiljko ali po kurirju.
- **Pravilnik o pooblaščencu, načinu izvajanja notranje kontrole, hrambi in varovanju podatkov, vodenju evidenc in strokovnem usposabljanju delavcev organizacij, odvetnikov, odvetniških družb, notarjev, revizijskih družb, samostojnih revizorjev in pravnih ali fizičnih oseb, ki opravljajo računovodske storitve ali storitve davčnega svetovanja.** (objavljen v Ur. l. RS, št. 88/02)
  - velja od 19. oktobra;
  - podlaga je 40. člen ZPPDen-1;
  - pravilnik določa minimalne standarde za notranjo kontrolo, podrobnejša pravila pa določi odvetnik oz. odvetniška družba v svojih notranjih aktih;
  - odvetnik oz. odvetniška družba

meni, da je sporna določba skladna z ustavo in da bi "vpis v imenik med potekom kazenskega postopka lahko povzročil številne posledice za zastopanje in tudi odvetniškemu poklicu kot celoti"), ker je pobudo zavrglo zaradi pomanjkanja pravnega interesa.

Namen tega ločenega mnenja je opozoriti, da bi Ministrstvo za pravosodje lahko predlagalo ali celo moralo predlagati spremembo vsake določbe zakona o odvetništvu, za katero meni, da ni skladna z ustavo, ne glede na to, ali se o njej vodi ustavno-sodna presoja ali ne. Zdi se najmanj neobičajno, če ministrstvo izraža negativno mnenje o ustavnosti posamezne določbe zakona, ki je s področja, za katero je Ministrstvo za pravosodje neposredno odgovorno. Seveda je mogoče, da Ministrstvo za pravosodje ni uspelo s svojimi pobudami za spremembo zakona o odvetništvu v okviru vlade ali celo v Državnem zboru. V nasprotnem primeru pa je negativno mnenje ministrstva vprašljivo, ker terja od Ustavnega sodišča, da korigira pravno ureditev ravno v tistem delu, glede katerega je neposredno soodgovorno. Vlada in pristojna ministrstva morajo pri svojem delovanju vseskozi paziti na ustavnost svojih predlogov in sprejetih predpisov s področij, za katera so odgovorna. Zato bi moralo Ministrstvo za pravosodje najpozneje takrat, ko se je odločilo, da izrazi negativno mnenje o ustavnosti tretjega odstavka 27. člena zakona o odvetništvu, predlagati spremembo te domnevno neustavne zakonske določbe.

4. Glede na to, da Ustavno sodišče v obravnavanem sklepu sploh ni omenilo mnenja Ministrstva za pravosodje, sem želel na vsebino in problematičnost tega mnenja posebej opozoriti v tem ločenem mnenju.

sestavi seznam indikatorjev za prepoznavanje sumljivih transakcij in oseb, v zvezi s katerimi obstajajo razlogi za sum pranja denarja;
- pravilnik določa tudi način vodenja evidenc o strankah in transakcijah pri odvetnikih oz. odvetniških družbah;
- program strokovnega usposabljanja in izobraževanja na področju preprečevanja in odkrivanja pranja denarja mora odvetnik oz. odvetniška družba pripraviti vsako leto najkasneje do konca marca za tekoče leto;
- najkasneje v 90 dneh, t. j. do 18. januarja, je treba uskladiti in dopolniti notranje akte s tem pravilnikom.

Pripravila: **Irena Vovk**

Mnenja

D. o. o. in s. p. za "nudenje pravne pomoči"?

Nobenega dvoma ne more biti. Nudenje pravne pomoči proti plačilu je v pristojnosti odvetnikov in tudi notarjev, kadar le-tem zakon to določa. To stališče pač temelji na dejstvu, da je odvetništvo ustavna kategorija in del pravosodnega sistema, kakor to opredeljuje ustava ter za nudenje pravne pomoči določa zakon in vrsta drugih predpisov, ki določajo temeljna načela za opravljanje odvetniškega poklica ter stroge pogoje za pridobitev pravice do opravljanja odvetniškega poklica.

Pojavljajo pa se d. o. o. in celo s. p., ki si ob vrsti drugih dejavnosti zapisujejo v registracijo tudi "nudenje pravne pomoči" - pa čeprav v svoji sestavi nimajo delavcev s pravniško izobrazbo, kaj šele pravnikov, ki bi izpolnjevali pogoje za strokovno in kvalificirano nudenje strokovne pomoči; imajo morda v svojem okolju kakega absolventa ali morda celo diplomiranega pravnika, vendar brez prepotrebnih praktičnih znanj. Te družbe ali podjetni posamezniki pa se za pridobivanje strank poslužujejo obširnih in agresivnih reklamnih akcij, v katerih obljubljajo veliko več od tega, kar lahko za svoje stranke v resnici dosežejo.

Odvetniška zbornica Slovenije seveda takemu reklamiranju in nudenju pravne pomoči nasprotuje. Pa ne morda zato, da bi odvetnikom zagotovila monopol na področju nudenja pravne pomoči, temveč izključno v interesu državljanov, ki pravno pomoč potrebujejo. Agresivnim reklamam namreč državljani prepogosto nasedajo, šele ko je prepozno, spoznajo, da so jih obljube v bahatih reklamah zavedle, da obljubljenih (pravdnih) uspehov preprosto ni. Zato odvetniška zbornica, potem ko je bila seznanjena s posameznimi primeri opisanega nastopanja raznih d. o. o. in s. p. - predlaga pristojnim institucijam, da preverijo, ali in v kakšnem obsegu je ravnanje teh "gospodarskih osebkov" sploh dopustno in koliko izpolnjujejo vsaj minimalne pogoje za svoje aktivnosti, ki jih reklamirajo in ponujajo.

Določila v zakonu o odvetništvu, ki zagotavljajo strokovno pravno pomoč pa, kot je dobro znano, postavljajo vrsto pogojev: varovati kot tajnost vse, kar od stranke zve (čl. 6); zavarovanje odgovornosti za morebitne napake (čl. 9); pravica do zbiranja za obravnavo zadev potrebnih podatkov (čl. 10); tarifiranje storitev, ki je pod nadzorom države (čl. 19); nezdružljivost opravljanja odvetništva z nekaterimi in zlasti pridobitnimi dejavnostmi (čl. 21/1); prepoved reklamiranja odvetniške dejavnosti (čl. 21/2); določitev pogojev za pridobitev pravice opravljati odvetniški poklic (čl. 25), pri čemer velja poleg diplome pravne fakultete omeniti zlasti 4 leta prakse kot diplomirani pravnik, uspešno opravljen državni pravniški izpit in izkaz, da je kandidat vreden zaupanja za opravljanje odvetniškega poklica.

Vsi ti pogoji pa za d. o. o. ali s. p., ki se sicer registrirajo tudi za dejavnost "pravnega svetovanja ali pravne pomoči", seveda ne veljajo. In lahko si predstavljamo, kakšne utegnejo biti (in so že zaznane) posledice tega. Res povzroči pridobitev pravnega nasveta odvetnika in angažiranje za reševanje posamezne zadeve določene stroške - prav nič manjše pa verjetno niti ne iskanje "pravne pomoči" v omenjenih d. o. o. in pri s. p., registriranih za pravno pomoč. Vsekakor pa je za državljane, ki pravno pomoč potrebujejo, skoraj vedno bistveno dražje - in vsekakor bolj tvegano - če se za svoje pravne probleme ne poslužijo strokovne in kvalificirane pravne pomoči, ki jo lahko nudijo le odvetniki.

Zato odvetniška zbornica meni, da bi morali pristojni registrski organi dosledno zavračati vpisovanje registracij d. o. o. ali s. p. tudi za dejavnosti pravnega svetovanja, kolikor ne gre za odvetniško družbo.

In še več, v OZS menimo, da gre pri nekaterih d. o. o. ali s. p., ki na široko ponujajo storitve pravne pomoči, za obliko zakotnega pisaštva, kar pomeni, da so podani pogoji tudi za uvedbo postopka o prekršku.

Boris Grosman

Odvetnik - podjetnik in stranka - potrošnik?

Prikaz iz ureditve v Italiji

dr. Karlo Primožič

Evropsko sodišče v Strasbourgu je s sodbo z dne 19. 2. 2002 v zadevi C-35/99 razsodilo:

"Člena 5 in 85 Rimske pogodbe, sedaj člena 10 in 81 (po spremembah, ki jih je vnesla Amsterdamska pogodba, podpisana 2. oktobra 1997 in ki je stopila v veljavo 1. maja 1999), ne predstavljata ovire, da država članica - na predlog odvetniške zbornice - z zakonskim ali podzakonskim aktom odobri, tarifo, ki določa spodnjo in gornjo mejo za honorarje članov zbornice v primerih, ko višino honorarja sprejema na podlagi postopka, ki ga predvideva kraljevi odlok z dne 27. 11. 1933 št. 1578 s spremembami, ki so sledile."

Zakon o odvetništvu

Zakon o odvetništvu je bil v Italiji sprejet z zgoraj navedenim kraljevim odlokom, ki vsebuje v členih 52 in 55 disciplinske določbe Sveta odvetniških zbornic (*"Consiglio nazionale forense"*), ki ga sestavljajo predstavniki odvetnikov in sicer po eden za vsako območje prizivnega sodišča.

Člen 57 iz zgoraj citiranega odloka predvideva, da so kriteriji za določitev honorarjev in nadomestil v civilnih, kazenskih in izvensodnih zadevah v pristojnosti omenjenega Sveta odvetniških zbornic.

Odvetniško tarifo, ki jo sprejme pravkar omenjeni predstavniški organ odvetnikov, odobri Minister za pravosodje, po prejemu mnenja Ministrskega odbora za cene (*"Comitato interministeriale per i prezzi"*) in posvetovanju z Državnim svetom (*"Consiglio di Stato"*), kot predvideva člen 17 zakona št. 400 iz leta 1988.

Člen 58 že večkrat citiranega kraljevega odloka iz leta 1933 določa, da se pri odmeri honorarjev mora upoštevati vrednost spora, stopnjo sodne oblasti, ki je pristojna za reševanje spora, ter v kazenskih postopkih tudi trajanje postopka. Za vsak akt ali vrsto aktov je določena spodnja in gornja meja honorarja.

In nazadnje, v smislu člena 60, sodnik določi honorar (seveda v sodnih postopkih) na podlagi navedenih kriterijev upoštevajoč tudi težavnost in število v postopku obravnavanih problemov.

Odvetniška tarifa, predmet tožbe pred Evropskim sodiščem, je bila sprejeta leta 1994 (do danes še ni bila spremenjena, čeprav bi le-ta morala biti spremenjena vsaki dve leti glede na stopnjo inflacije) in odobrena z ministrskim dekretom, št. 585/1994.

Spodnja meja honorarja je obvezujoča (mogoče jo je preseči samo s pristankom sveta posamezne odvetniške zbornice, ki je pri vsakem okrožnem sodišču). Člen 5 tarife navaja bolj podrobno vse elemente, ki jih je treba upoštevati pri določanju honorarja.

Primer "Arduino"

Kratek pregled predpisov, ki urejajo sprejemanje odvetniške tarife v Italiji, je bil potreben za razumevanje razlogov, ki so botrovali sodbi Evropskega sodišča, katere izrek sem navedel v uvodu.

Pa preidemo **k zadevi:**

Pretor v mestu Pinerolo (okrajni sodnik, ki ga je reforma sodne ureditve ukinila in uvedla samo okrožna sodišča z zunanjimi oddelki) je v kazenskem postopku sodil gospodu Arduinu zaradi povzročitve telesnih poškodb v prometni nezgodi. V postopku je oškodovanec gospod Dessi nastopil kot civilna stranka in zahteval, poleg odškodnine, tudi povračilo sodnih stroškov. Pri odmeri stroškov v breme obtoženca pa sodnik ni uporabil odvetniške tarife, ker naj bi bila v nasprotju s členom 85 pogodbe EU in bi omejevala svobodno konkurenco, zato jih je odmeril po prosti presoji. Pri obrazložitvi se je sodnik skliceval na nekatere precedense in predvsem na sodbo Evropskega sodišča z dne 18. 6. 1998, št. C-35/96, v kateri je zapisano, da tarife italijanskih carinskih špediterjev, ki jih je sprejelo njihovo združenje, kršijo predpise citiranega člena 81,[1] ker omejujejo svobodno konkurenco med članicami Evropske unije.

Po tej sodbi so se zgledovali nekateri sodniki, ki so smatrali, da tudi odvetniške tarife nasprotujejo gornjemu mnenju o omejevanju svobodne konkurence. V tem smislu se je izreklo tudi Okrožno sodišče v Gorici s sodbo z dne 18. 6. 1998 v pravdi, št. C-35/96.

Zadeva je "romala" na Vrhovno (*Kasacijsko*) sodišče, ki je s sodbo št. 1363/98 razveljavilo sodbo pretorja v mestu Pinerolo in mu zadevo vrnilo v ponovno odločanje.

Tedaj je sodnik prekinil sodni postopek in se obrnil na **Evropsko sodišče** - kar mu je dopuščal člen 177 Pogodbe - in mu **predložil v reševanje sledeči predhodni vprašanji:**

- ali velja prepoved po citiranem členu 85, 1. odstavek, za odvetniško tarifo (ki ne dopušča odstopanj), odobreno z ministrskim odlokom 585/94;
- ali se v primeru pritrdilnega odgovora vsekakor uporabi predpis, ki ga predvideva člen 85, 3. odstavek, ki omogoča, da se v tam navedenih primerih ne uporablja določb odstavka 1 (glej opombo pod 1).

Evropsko sodišče je bilo mnenja, da se kršijo predpisi, ki jih vsebujejo členi 5 (sedaj 10) in 85 (sedaj 81) Rimske pogodbe, ko država članica omogoča sklenitev sporazumov med podjetji ali združenji podjetij, ki nasprotujejo določilom člena 85. Tako se je sodišče izreklo v sodbi z dne 21. 9. 1988, pravda št.

---

[1] *Člen 85 (sedaj 81) Rimske pogodbe se glasi:*
"1. Kot nezdružljivi s skupnim trgom so prepovedani vsi sporazumi med podjetji, sklepi podjetniških združenj in usklajena ravnanja, ki bi lahko prizadeli trgovino med državami članicami in katerih cilj oziroma posledica je preprečevanje, omejevanje ali izkrivljanje konkurence na skupnem trgu, zlasti tisti, ki:
a) neposredno ali posredno določajo nakupne ali prodajne cene ali druge pogoje poslovanja;
b) omejujejo ali nadzorujejo proizvodnjo, trge, tehnični razvoj ali naložbe;
c) določajo razdelitev trgov in virov nabave;
d) uvajajo neenake pogoje za primerljive posle z drugimi trgovinskimi partnerji in jih tako postavljajo v podrejen konkurenčni položaj;
e) pogojujejo sklepanje pogodb s tem, da sopogodbeniki sprejmejo dodatne obveznosti, ki po svoji naravi ali glede na trgovinske običaje nimajo nikakršne zveze s predmetom takšnih pogodb.
2. Vsi sporazumi ali sklepi, ki jih ta člen prepoveduje, so nični.
3. Določbe odstavka 1 se ne uporabljajo, ko gre za:
- *sporazume ali skupine sporazumov med podjetji;*
- *sklepe ali skupine sklepov podjetniških združenj;*
- *usklajeno ravnanje ali skupine usklajenih ravnanj;*

ki prispevajo k izboljšanju proizvodnje ali distribucije blaga oziroma k pospeševanju tehničnega ali gospodarskega napredka, pri čemer zagotavljajo potrošnikom pošten delež doseženih koristi, in ki:
a) zadevnim podjetjem ne določajo omejitev, ki za doseganje teh ciljev niso nujne;
b) takšnim podjetjem glede znatnega dela zadevnih izdelkov ne dajejo možnosti izključitve konkurence.

267/86, Van Eycke, v pravdi št. C-153/93, Delta Schiffahrts und Speditionsgesellschaft in drugih.

V konkretnem primeru pa je sodišče menilo, kot že rečeno v uvodu, da odvetniška tarifa, upoštevajoč postopek za njeno odobritev, ni v nasprotju z načeli o svobodni konkurenci.

V drugem podobnem primeru (pravda WOUTERS C-309/99), ki je obravnaval prepoved po holandskem zakonu o odvetništvu, družbe med odvetniki in revizorji, je Generalni pravobranilec pri Evropskem sodišču zagovarjal stališče, da je odvetnik *"podjetje, ki opravlja usluge splošne gospodarske koristi"*, s specifičnimi karakteristikami (predvsem neodvisnost odvetnika, dolžnost poklicne tajnosti in izogibanje interesnih konfliktov) v primerjavi z drugimi pridobitniškimi dejavnostmi.

Upoštevajoč tako naravo odvetnikove dejavnosti je bil Pravobranilec v omenjenem primeru mnenja, da je treba uporabiti člen 90 (sedaj 86), paragraf 2 Pogodbe, ki predvideva izjemo načelu o omejitvah svobodne konkurence. V tej zadevi je bilo govora o odvetniku kot podjetniku in o holandski Odvetniški zbornici kot združenju podjetij, medtem ko v tožbi "Arduino" se ni izrecno omenjalo Sveta odvetniških zbornic kot združenja podjetij.

Vsekakor pa člen 81 (že 85) govori samo o podjetjih in združenjih podjetij. Torej, vsaj implicitno smatra odvetniške zbornice za združenja podjetij, ki naj bi sicer bila, tudi po mnenju Evropskega sodišča, "*sui generis*" s specifičnimi značilnostmi glede na vlogo, ki jo opravlja odvetnik v državi in družbi.

Naj na koncu omenim, da italijanska zakonodaja ne smatra odvetnika za podjetnika, ki je: *"Kdor poklicno opravlja organizirano gospodarsko dejavnost namenjeno proizvodnji ali izmenjavi dobrin in uslug"* (člen 2082 civ. zak.), medtem ko za intelektualne poklice veljajo posebni predpisi (členi 2229-2238 civ. zak.). Že več časa pa je v pripravi nov zakon o svobodnih poklicih.

So odvetnikove stranke potrošniki?

Varstvo potrošnikov urejajo v Italiji predvsem sledeči zakoni:

- odlok Predsednika republike št. 224/88, ki je uvedel Direktivo št. 85/374 Evropske gospodarske skupnosti (sedaj Evropske unije) o izdelkih z napakami;
- zakon št. 126/91, ki predpisuje katere podatke morajo vsebovati etikete na izdelkih, ki gredo v promet;
- zakon št. 52/96, ki je po navodilih evropskega zakona za leto 1994 (*"legge comunitaria per l'anno 1994"*) uvedel v italijanski civilni zakonik določbe o varstvu potrošnikov (ki so tako postale sestavni del civilnega zakonika), ki jih obravnavajo novi členi 1469*bis* - 1469*sexies*. Te določbe definirajo pojem *nepoštenih pogodbenih pogojev* (*"clausole vessatorie"*) kot tistih, ki *v škodo potrošnika povzročijo znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank* (tako tudi člen 24 slovenskega ZVPot). Zakon tudi našteva nekatere primere pogojev, za katere velja pravna domneva, da so nepošteni, in dopušča podjetniku obratno dokazno breme.

Citirani člen 1469*bis*, naslovljen *"Nepošteni pogoji v pogodbi med profesionalcem in potrošnikom"* daje definicijo o *"profesionalcu"* kot *"fizični ali pravni osebi, javni ali zasebni, ki pri opravljanju svoje podjetniške ali poklicne dejavnosti"* sklepa pogodbe s takimi pogoji.

Člen 1469*ter* pravi, da niso nepošteni tisti *pogoji, o katerih se stranki osebno dogovorita.*

Kljub podrobni raziskavi, ki smo jo opravili v lastni pisarni, nismo izsledili nobenega primera, ko bi se odvetnikova stranka sklicevala na predpise o varstvu potrošnika. O tem je sicer zadnje čase govor v zvezi s pravnimi nasveti *"on line"* (ki bi jih po mnenju nekaterih naših odvetniških zbornic dopuščal kodeks odvetniške etike), kar je mišljeno samo za tiste prek interneta, kjer ne pride do neposrednega stika med odvetnikom in stranko. Naj pri tem navedem, da je odlok z dne 22. 5. 1999 št. 95 uvedel direktivo EU št. 97/7 o varstvu potrošnikov pri sklepanju pogodb na daljavo.

Ob zaključku menim, da bi - glede na določbe zakona o odvetništvu, kodeksa poklicne etike in nadzorstva, ki ga opravljajo odvetniške zbornice, ter vloge, ki jo odvetnik opravlja v državi in družbi in ki mu jo priznava tudi zakon - bilo sklicevanje stranke na predpise o varstvu potrošnika nemogoče, razen morda v primerih, ko bi odvetnik predložil stranki v podpis pogodbo, ki bi vsebovala nepoštene pogoje. Tako ravnanje pa bi že same odvetniške zbornice opredelile kot disciplinski prekršek.

Dnevi slovenskih pravnikov 2002

Učinkovitost civilnega sodstva - reforma pravdnega in izvršilnega postopka

Tradicionalni - tokrat že osemindvajseti po vrsti - trije Dnevi slovenskih pravnikov, od 10. do 12. oktobra, so privabili v Portorož spet več kot tisoč pravnikov vseh generacij in skorajda vseh poklicev. Četrtkovo (uvodno in predvsem slovesno) dopoldne je bilo namenjeno podelitvi nagrad in priznanj Zveze društev pravnikov Slovenije. Uvodna beseda pa je letos pripadla predsedniku Republike Slovenije Milanu Kučanu in dr. Hansu Jurgenu Rabeju, predsedniku Združenja evropskih pravnikov.

Letos je za predstavitev in razpravo v devetih sekcijah, na javni tribuni in na "teoretični razpravi" pripravilo prispevke 73 referentov (večina je objavljena v reviji Podjetje in delo, št. 6-7/2002).

Med predavatelji pa sta bila le dva odvetnika, in sicer (aktivni) **mag. Miha Šipec** in (mirujoči) **Hinko Jenull**.

Oba sta s svojima referatoma sodelovala na deveti sekciji z naslovom "Učinkovitost civilnega sodstva - reforma pravdnega in izvršilnega postopka".

Mag. Miha Šipec je govoril o vplivu sredstev zavarovanja na učinkovitost civilnega sodstva. Svoja izvajanja je sklenil, da imajo sredstva prisilnega zavarovanja po ZIZ svojo funkcijo, ki z "učinkovitostjo pravde" nima neposredne povezave. V okviru te funkcije so nujno potrebna in - ker je za odločanje o njih pač potreben določen angažma - pomenijo dodatno (vendar neizogibno) obremenitev sodnega aparata. Na trenutni stopnji pravnega razvoja v

Sloveniji bi kakršni koli pomembnejši posegi v ublažitev pogojev za izdajo začasnih odredb in drugih sredstev zavarovanja zelo verjetno povzročili več težav kot koristi. Svojo osnovno funkcijo bi širše zastavljene začasne odredbe sicer bolje opravljale. Več izdanih začasnih odredb bi verjetno povzročilo tudi kakšno sporazumno ureditev spornega razmerja več. Vendar pa dejansko dogajanje kaže, da pravni sistem celo ozko zasnovanih sredstev zavarovanja po ZIZ ne more obdržati znotraj njihove funkcije. Ob širšem konceptu bi bilo zlorab sredstev zavarovanja - in s tem nepotrebnega omejevanja sodnega sistema - zanesljivo še več.

Sistem sodnega varstva pravic civilnega prava - še zlasti tisti njegovi deli, ki so zelo občutljivi na zlorabe - ne bi smeli biti (skoraj) brezplačen. V Sloveniji pa je od sodne takse za predlog za izdajo začasne odredbe komajda kakšna še nižja (npr. taksa za predlog za izdajo začasne odredbe - tudi za ogromne terjatve - trenutno znaša 1.700 tolarjev, taksa za "bagatelno tožbo" na najnižji znesek pa 10.200 tolarjev; tarifna št. 1/3 in 1/1 ZST).

Hinko Jenull pa je opozoril na novo ravnovesje v izvršilnem postopku: novela ZIZ-A skladno s pravico po učinkovitem sodnem varstvu, katere del je tudi učinkovit postopek izvršbe, vzpostavlja nova procesna ravnotežja med upnikom in dolžnikom, pa tudi v razmerju med sodiščem in izvršiteljem ter strankama in izvršiteljem.

Tako je izvršilno sodišče z novelo pooblaščeno (smiselno po načelu predhodnega vprašanja) odločati o ugovoru tudi na podlagi spornih dejstev (spremenjena 58. in 59. člen ZIZ). Dolžnikov položaj pa je izravnan s tem, da ima možnost v takem primeru odločitev izvršilnega sodišča v 30 dneh od pravnomočnosti sklepa v ugovoru izpodbijati, s tem da začne pravdo ali drug postopek za ugotovitev nedopustnosti izvršbe. Vložitev tožbe ne zadrži izvršbe niti izpolnitve dolžnikove obveznosti.

Taka omejitev pa je po drugi strani procesno izravnana z možnostjo dolžnika, da tudi v takem primeru (pravde na nedopustnost izvršbe) predlaga odlog izvršbe.

(I. V.)

Odvetnik kot pravdna stranka: prikrajšan za hitrejše sojenje

Kolega je uredništvo poslal zanimiv primer iz svoje nedavne odvetniške prakse. V nadaljevanju objavljamo del sklepa, ki tako ali drugače zadeva "naš stanovski ceh". Kolega je poslani sklep "opremil" med drugim z naslednjim komentarjem:

"Ni mi poznano kakršnokoli stališče do problema, o katerem je govor v sodni odločbi. Žal se moram s stališčem instance nekako strinjati (če vzamemo ZPP stricto sensu), čeprav smo na ta način odvetniki v položaju pravdne stranke prikrajšani za kvalitetnejše in hitrejše sojenje pred gospodarskim oddelkom okrožnega sodišča, kar pa je omogočeno samostojnim podjetnikom. Toda, da bi bila vsa stvar še prav smešna, naj navedem, da smo med istima strankama (pravna oseba : odvetnik), vendar v obrnjenem položaju (tožeča stranka - odvetnik, tožena stranka - pravna oseba) v neki drugi zadevi opravili že kar nekaj narokov pred gospodarskim oddelkom, pa sodnica niti pomislila ni na morebiti problematično stvarno pristojnost ... Menim, da bi kazalo ustrezno določbo ZPP dopolniti!

odv. Stanislav Mauri"

Povzemimo torej (za to objavo) bistvene poudarke iz poslanega sklepa Višjega sodišča v Ljubljani, št. I Cp 1151/2002 z dne 24. julija 2002:

Iz obrazložitve sklepa:

Z uvodoma navedenim sklepom I. stopnje se je Okrožno sodišče v Ljubljani izreklo za stvarno nepristojno za odločanje v tej pravdni zadevi, ki mu jo je v reševanje odstopilo Okrajno sodišče v Ljubljani s sklepom z dne 28. 11. 2001 ter da bo po pravnomočnosti sklepa zadeva ponovno odstopljena Okrajnemu sodišču v Ljubljani kot stvarno in krajevno pristojnemu za odločanje. ...

Po prepričanju drugostopnega sodišča ... odvetnik ni samostojni podjetnik, ampak je fizična oseba, ki opravlja odvetništvo kot svoboden poklic (2. odstavek 1. člena Zakona o odvetništvu - Ur. l. RS, št. 18/93). V okviru opravljanja odvetniškega poklica pravno svetuje, zastopa in zagovarja stranke pred sodišči in drugimi državnimi organi, sestavlja listine in zastopa stranke v njihovih pravnih razmerjih (1. odstavek 2. člena Zakona o odvetništvu). Predvsem pa je pomembno, da je odvetništvo del pravosodja in da je v njegovem okviru samostojna in neodvisna služba (1. odstavek 1. člena citiranega zakona). Za razliko od njega je samostojni podjetnik fizična oseba, ki na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost kot svojo izključno dejavnost (7. odstavek 1. člena Zakona o gospodarskih družbah - Ur. l. RS, št. 30/93). Pridobitna dejavnost (ki jo opravljajo tako gospodarske družbe kot samostojni podjetniki) pa je vsaka dejavnost, ki se opravlja na trgu zaradi pridobivanja dobička (2. odstavek 1. člena Zakona o gospodarskih družbah). In le samostojni podjetnik z dejavnostjo, kot jo ureja Zakon o gospodarskih družbah, je subjekt iz 2. točke 1. odstavka 481. člena ZPP. Odvetnik torej ni oseba iz zadnje navedenega predpisa (in na to presojo ne more vplivati dejstvo, da storitve opravlja za plačilo), zato v konkretnem primeru ne gre za gospodarski spor, ki bi zahteval izključno stvarno pristojnost okrožnega sodišča, vrsta spora in vrednost spornega predmeta pa odkazujeta na stvarno pristojnost okrajnega sodišča. ...

Državni svetnik poroča ...

Na izredni skupščini OZS (21. oktobra 2002) je Jože Ilc podal poročilo o svojem delu, ko je bil v mandatnem razdobju 1997-2002 član Državnega sveta kot predstavnik samostojnih poklicev. Navedel je, da je bil član vrste delovnih teles sveta - komisije za politični sistem ter komisije za malo gospodarstvo in turizem, mešane komisije za ugotavljanje nezdružljivosti poslovne dejavnosti s položajem javnih funkcij - da je aktivno sodeloval pri sprejemanju vetov Državnega sveta (tudi glede sprememb zakona o prometnem davku, ki so neposredno zadevale odvetnike), bil pa je tudi pobudnik ali med pobudniki zakonov (na primer novele zakona o DDV, ki je zadevala veterinarje, zakona o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami itd.) ter nekateri ustavnih sporov, ki jih je predlagal Državni svet. Kot državni svetnik pa je bil dejaven, kot je zapisal v poročilo, tudi s tem, da je prek Državnega sveta "zahteval razna pojasnila od posameznih upravnih organov glede dogodkov ali glede pravilnega izvajanja predpisov".

Pridržek lastninske pravice

Vzorec pogodbe s predgovorom in komentarjem

mag. Renato Vrenčur

1. Splošno

Pridržek lastninske pravice se v preteklem obdobju ni razvijal, ker je bil po izrecni določbi četrtega odstavka 540. člena zakon o obligacijskih razmerjih - ZOR[1] prepovedan med družbenimi pravnimi osebami. Kasneje je njegovo uporabo zavrl zakon o notariatu - ZN,[2] ki je v 5. tč. 47. člena predpisal obliko notarskega zapisa za (celotno) prodajno pogodbo s pridržkom lastninske pravice. Ker se je takšna stroga oblikovna zahteva izkazala kot neprimerna ter bila zaradi tega tudi deležna številnih kritik s strani pravne teorije, je v to vprašanje posegel obligacijski zakonik - OZ,[3] ki je v prehodnih in končnih določbah razveljavil 5. tč. 47. člena ZN (gl. tretjo alineo prvega odstavka 1061. člena OZ). Prav tako je OZ na novo uredil pravne učinke pridržka lastninske pravice v tem smislu, da pridržek učinkuje med pogodbenima strankama vselej, za pravne učinke naproti kupčevim upnikom pa zakon predpisuje strožjo obličnost. Pridržek namreč učinkuje naproti kupčevim upnikom le, če je bi podpis kupca na pogodbi, ki vsebuje določilo o pridržku lastninske pravice, notarsko overjen pred kupčevim stečajem ali pred rubežem stvari (drugi odstavek 520. člena OZ). Določba predstavlja nekakšen kompromis med prestrogo obličnostno zahtevo in sploh nikakršno obličnostno zahtevo. Nek minimum obličnosti je pri pridržku lastninske pravice potreben predvsem zaradi tega, da se izključi možnost antidatiranja pridržkov in s tem oškodovanja ostalih upnikov dolžnika (kupca s pridržkom). Kupec, ki je npr. kupil določeno blago na podlagi nepogojne prodajne pogodbe, bi lahko v cilju privilegiranja prodajalca, antidatiral pridržek lastninske pravice in na ta način postavil konkretnega prodajalca v bistveno boljši položaj. Prav zahteva po overitvi podpisa kupca, pa takšne zlorabe preprečuje. Ta oblikovna zahteva torej ni pogoj za veljavnost pridržka med strankama samima (inter partes), pač pa je pogoj za veljavnost pridržka naproti ostalim kupčevim upnikom, kar bo prišlo do izraza predvsem v primeru kupčeve nesolventnosti.

Pri pridržku lastninske pravice gre za pogojni prenos lastnine, ker prodajalec proda in izroči kupcu premično stvar pod odložnim pogojem plačila celotne kupnine (gl. prvi odstavek 520. člena OZ). Kljub temu, da je kupec neposredni posestnik premične stvari, ne postane njen lastnik vse dotlej, dokler ne poplača celotne kupnine. V fazi, ko je prodajalec še zmeraj lastnik stvari, tudi kupec ni v povsem nezavarovanem položaju. Kupcu se namreč priznava imetništvo t. i. pričakovalne pravice.

Za pričakovalno pravico (Anwartschaftsrecht) gre, ko je pridobitev določene pravice (v našem primeru lastninske) že na taki stopnji (tako gotova), da predstavlja zavarovan pridobitni položaj kupca, ki je kupil premično stvar s pridržkom lastninske pravice ter je predvsem od njegove volje odvisno, ali bo postal lastnik stvari - če bo plačal kupnino v celoti. Pridobitev lastnine je odvisno torej v takšnem primeru le še od nastopa pogoja, na kar pa prodajalec nima več vpliva. Pričakovalna pravica je zato predstopnja pričakovane pravice (lastninske pravice).[4] Pričakovalna pravica tudi v Nemčiji, kjer ima svoj domicil, ni zakonsko urejena. Njeno definicijo je podala sodna praksa: "Za pričakovalno pravico gre, če je v cilju razpolaganja opravljenih že toliko aktov, da nastanka pričakovane pravice ni mogoče več preprečiti".[5] Nemška teorija še poudarja, da pridobi kupec, ki je kupil stvar pod pridržkom lastninske pravice, pričakovalno pravico šele z izročitvijo stvari.[6] To pomeni, da mora biti med pravnimi akti, ki so potrebni za prenos lastninske pravice, opravljena tudi že izročitev stvari (ki sicer še nima stvarnopravnih učinkov, jih bo pa pridobila kasneje), da bi takšnemu položaju priznali status pričakovalne pravice. Le pri tistem, ki je imetnik pričakovalne pravice, pride lahko tudi do njene spremembe v polno pravico. Pomembnost pričakovalne pravice kot prenosljive premoženjske pravice pa je v tem, da se lahko takšno pričakovanje, kot predstopnja lastnine, prenaša bodisi v zavarovanje bodisi na prodajni način. Prav tako tudi insolvenčno pravo ni indiferentno do pričakovalne pravice.[7]

2. Pridržek lastninske pravice na nepremičnini?

V skladu s pravno naravo lastninske pravice kot "najobsežnejše" stvarne pravice je tudi prepoved njene vezanosti na rok ali pogoj. Lastninska pravica zato načeloma ne more biti vezana na rok ali pogoj, lahko pa takšno vezanost določi zakon (gl. drugi odstavek 37. člena SPZ[8]). Prepoved vezanosti lastninske pravice na rok ali pogoj je najdosledneje izpeljana v zvezi z nepremičninami, medtem ko pravni redi dopuščajo takšno vezanost glede premičnin. Tudi zemljiškoknjižno pravo ne podpira niti pogojne niti na rok vezane vknjižbe lastninske pravice v zemljiško knjigo. Še toliko bolj je to jasno določeno, saj je v SPZ med temeljnimi pojmi opredeljeno tudi zemljiškoknjižno dovolilo (intabulacijska klavzula), kot izrecna "nepogojna" izjava tistega, čigar pravica se prenaša, spreminja, obremenjuje ali preneha, da dovoljuje vpis v zemljiško knjigo (gl. prvi stavek 23. člena SPZ). V 49. členu zakonika pa je določeno že tradicionalno pravilo, ki zahteva za pridobitev lastninske pravice na nepremičnini vpis v zemljiško knjigo, pri čemer se lahko opravi vpis samo na podlagi listine, ki vsebuje zemljiškoknjižno dovolilo. S tem se krog logično sklene ter ni prav nobenega dvoma več, da naše bodoče stvarno pravo izrecno odklanja pogojne ali na rok

---

[1] *Ur. l. SFRJ, št. 29/78, 39/85, 2/89 (ustavna odločba), 57/89.*

[2] *Ur. l. RS, št. 13/94.*

[3] *Ur. l. RS, št. 83/01.*

[4] ***Larenz/Wolf,** Allgemeiner Teil des Bürgerlichen Recht, Verlag C. H. Beck, München 1997, str. 317-318, 961; **Wolf,** Sachenrecht, Verlag C. H. Beck, München 1999, str. 283.*

[5] ***Löffelmann,** Pfandrecht und Sicherungsübereignung an künftigen Sachen, Böhlau Verlag, Köln-Weimar-Wien 1996, str. 20-21.*

[6] ***Reinicke/Tiedtke,** Kreditsicherung, 4. Auflage, Luchterhand, Neuwied-Kriftel 2000, str. 259.*

[7] *O tem več pri **Vrenčur,** Pridržek lastninske pravice v pogojih insolventnosti in izvršbe, Pravna praksa, št. 17/02 - priloga, str. V-VIII.*

[8] *Ur. l. RS, št. 87/02.*

vezane vknjižbe lastninske pravice. Res pa je, da je mogoče doseči pravne učinke pogojne oz. na rok vezane lastninske pravice na nepremičnini s pomočjo t. i. odkupne pravice, ki je prav tako urejena v SPZ (gl. peti in šesti odstavek 38. člena SPZ).[9] Vendar pa je treba uporabo odkupne pravice odkloniti v zvezi s pravnimi konstrukcijami, ki predstavljajo izigravanje zakona (zlasti zaobid prepovedi komisornega dogovora).

Prav tako je možno doseči na nepremičninskem področju podobne učinke, kot jih dosegamo pri pridržku lastninske pravice na premičninah, še z nekaterimi drugimi pravnimi instituti.

(1) Prvi izmed teh je zavarovanje s hipoteko. Prodajalec, ki proda nepremičnino ter dovoli vpis lastninske pravice na ime kupca še pred celotnim plačilom kupnine, si lahko neplačani del zavaruje s hipoteko.

(2) V bodoče bo mogoče prav takšne pravne učinke doseči tudi z zemljiškim dolgom. Oseba A, ki proda B-ju nepremičnino na obroke, pri čemer pa dovoli zemljiškoknjižni vpis na ime kupca že pred popolnim poplačilom kupnine, bo lahko svojo terjatev do preostanka kupnine uspešno zavarovala z zemljiškim dolgom. Že v času svoje lastninske pravice bo oseba A (ko terjatev še sploh ne bo obstajala) lahko z enostranskim pravnim poslom ustanovila t. i. lastniški zemljiški dolg, ki se bo glede zavarovalnopravnih učinkov aktiviral, ko bo nepremičnina prešla v last kupca. Tako bo oseba A v bistvu sama zavarovala svojo bodočo terjatev že v naprej ter bo v primeru neplačila preostanka kupnine lahko zahtevala realizacijo na nepremičnini, ki je prešla v last kupca B.[10]

(3) Prav tako je dopustno v pravnem poslu določiti, da se dovoli vknjižba lastninske pravice na ime kupca šele takrat, ko bo poplačal celotno kupnino, kar se npr. izkaže s pisnim potrdilom (pobotnico) z overjenim podpisom prodajalca.[11] V takem primeru utegne biti koristno, da si prodajalec v pravnem poslu tudi pridrži vsa zemljiškoknjižna opravila. Tukaj je treba dodati, da ne gre niti za pogojnost zemljiškoknjižnega dovolila (to je kot tako nepogojno) in seveda tudi ne za pogojni zemljiškoknjižni vpis, ker do tega še sploh ni prišlo. Sam zemljiškoknjižni vpis, ki se opravi, ko je izpolnjen pogoj celotnega poplačila kupnine, je nepogojen in temelji na nepogojni intabulacijski klavzuli. Takšen pravni položaj pa seveda utegne po drugi strani pomeniti slabo varstvo za kupca, kajti prodajalec lahko v vmesnem času nepremičnino odsvoji komu drugemu ali pa jo obremeni. Zato bi kazalo njegov pravni položaj zavarovati bodisi s predznambo lastninske pravice na podlagi prodajne pogodbe, ki še nima lastnosti tabularne (zemljiškoknjižne) listine (gl. 4. tč. 28. člena ZZK) ali pa z zaznambo vrstnega reda pridobitve lastninske pravice, pri čemer bi bilo za kupca najvarneje, da se sklep, s katerim je bila zaznamba dovoljena, izroči njemu v hrambo (gl. 40. člen ZZK). V obeh primerih, kar je najpomembneje, bo imel kupec varovan rang (vrstni red) pridobljene lastninske pravice.

3. Izvedene oblike pridržka lastninske pravice

Poslovna praksa se ni zadovoljila s t. i. navadnim pridržkom lastninske pravice, pač pa je razvila nekatere, poslovni praksi bolj prilagojene oblike pridržka lastninske pravice. Razlog je bil predvsem v tem, da stvarnopravni režim predelave ter spojitve stvarnopravne učinke pridržane lastninske pravice povsem izniči, zaradi česar je bilo treba pravnim učinkom navadnega pridržka nekaj dodati. Ta dodatka sta predvsem anticipiran (vnaprejšnji) globalni odstop terjatev v zavarovanje in anticipiran posestni konstitut, ki predstavljata osnovni pravni instrumentarij za oblikovanje podaljšanega pridržka lastninske pravice in pridržka lastninske pravice s klavzulo o predelavi.

3. 1. Podaljšan pridržek lastninske pravice

Pri podaljšanem pridržku prodajalec proda in izroči stvar kupcu, pri čemer si pridrži lastninsko pravico, ki pa jo lahko uveljavlja le tako dolgo, dokler je stvar še pri kupcu v nespremenjenem stanju (ni predelana ali spojena z drugo stvarjo). Le do tega trenutka učinkujejo stvarnopravni učinki navadnega pridržka lastninske pravice. Hkrati pa pri tej obliki pridržka prodajalec dovoli kupcu, da sme razpolagati z blagom v smislu nadaljnje prodaje. Prav zaradi nadaljnjega razpolaganja, v posledici česar prodajalec s pridržkom lastninsko pravico izgubi, je treba pravnim učinkom navadnega pridržka dodati še neko zavarovanje. To dodatno zavarovanje se izvede z vnaprejšnjo (anticipirano) fiduciarno cesijo (cesijo v zavarovanje) bodočih terjatev (ki jih bo pridobil kupec s pridržkom do svojih odjemalcev) na prodajalca s pridržkom. Da bi bila pravna konstrukcija učinkovita, je potrebno že v času sklepanja prodajne pogodbe glede blaga dogovoriti tako navadni pridržek lastninske pravice ter kupcu dovoliti razpolaganje in hkrati dogovoriti tudi anticipirano fiduciarno cesijo bodočih terjatev.[12]

3. 2. Pridržek lastninske pravice s klavzulo o predelavi

Tudi v primeru, če proda prodajalec repromaterial s pridržkom lastninske pravice, mu pridržana lastninska pravica ne bo pomagala, če bo kupec repromaterial predelal ter s samo predelavo pridobil izvirno lastninsko pravico na novi stvari. Zaradi pravnih učinkov predelave[13] se pogod-

---

[9] *Odkupna pravica v predlogu SPZ za prvo branje (Poročevalec DZ, št. 69/2001) ni bila urejena, ker je bilo pričakovati, da bo to obligacijsko pravico, ki se vpisuje v zemljiško knjigo, uredil OZ. Ker OZ te pravice ni uredil, pri čemer pa naš ZZK v 10. členu dopušča vpis odkupne pravice v zemljiško knjigo, je bilo treba odkupno pravico z amandmajem vključiti v tekst SPZ. Sicer pa je odkupna pravica obligacijska pravica, na podlagi katere sme odkupni upravičenec stvar odkupiti od odkupnega zavezanca. SPZ je odkupno pravico (kot čisto opcijo) opredelil v petem in šestem odstavku 38. člena SPZ na sledeči način: "Lastnik se lahko s pravnim poslom zaveže, da bo drugi pogodbeni stranki pod dogovorjenimi pogoji na njeno zahtevo prodal določeno stvar (odkupna pravica). Odkupna pravica se ne more prenesti. Odkupna pravica se lahko časovno omeji. Odkupna pravica preneha s smrtjo oz. prenehanjem druge pogodbene stranke. Odkupna pravica učinkuje proti tretjim osebam, če je vpisana v zemljiško knjigo."*

[10] *Gl. tudi VII. del SPZ, ki ureja zemljiški dolg.*

[11] *Gl. 296. člen OZ.*

[12] *O podaljšanem pridržku lastninske pravice gl. podrobneje pri* ***Vrenčur v Tratnik/Rijavec/Keresteš/Vrenčur,*** *Stvarnopravna zavarovanja, IARS, Maribor 2001, str. 169-172.*

[13] *Izdelavo nove premičnine ureja SPZ v 57. členu. V kolikor sam lastnik izdela novo stvar iz svojega materiala, pripade vsa tako povečana vrednost njemu. Tukaj ne obstoji konflikt med predelovalcem in lastnikom materiala, ker je predelovalec sam tudi njegov lastnik. Tako je v prvem odstavku 57. člena SPZ določeno, da pridobi predelovalec, ki iz svojega materiala izdela ali si dá izdelati novo premičnino, na njej lastninsko pravico. Tudi v primeru, če je na podlagi pravnega posla, sklenjenega med lastnikom materiala in predelovalcem (npr. pogodbe o delu), izdelal novo stvar nekdo drug in ne lastnik, pridobi lastninsko pravico na novi stvari lastnik materiala. Tukaj je med lastnikom materiala in predelovalcem sklenjeno pravno razmerje, ki pove, čigav bo novi proizvod. Le če takšno pravno razmerje ne obstoji, nastopijo ex lege pravni učinki, ki rešujejo konflikt med predelovalcem in lastnikom materiala. V naše novo pravo je sprejeto t. i. produkcijsko načelo. Pravo daje prednost predelovalcu. Če si nekdo iz tujega materiala izdela ali si dá izdelati novo premičnino, pridobi na njej lastninsko pravico, če vrednost*

beni stranki dogovorita, da bo nastala na novi stvari solastnina v razmerju z vrednostjo dela in vrednostjo materiala. To dosežeta s t. i. anticipiranim posestnim konstitutom. Tudi tukaj prodajalec dovoli kupcu razpolaganje s solastninskim deležem, ki pripada prodajalcu s pridržkom. To pa pomeni, da kupec razpolaga z novo stvarjo na ta način, da črpa upravičenje (razpolagalno sposobnost) iz svoje solastninske pravice (glede deleža, ki ustreza vrednosti dela) in glede preostalega solastninskega deleža iz podeljenega razpolagalnega upravičenja s strani prodajalca s pridržkom. Tudi tukaj se nadaljnje zavarovanje izvede z anticipirano fiduciarno cesijo bodočih terjatev (na prodajalca s pridržkom), ki jih bo pridobil kupec s pridržkom do svojih odjemalcev. Vendar pa se fiduciarna cesija ne nanaša na celotno terjatev, temveč na sorazmerni del terjatve, ki ustreza prodajalčevemu solastniškemu deležu.[14]

Predelava tuje premične stvari je torej s svojimi stvarnopravnimi učinka sovražna predvsem pridržku lastninske pravice. Zaradi predelave, ki bo najpogosteje rezultirala v originarni pridobitvi lastninske pravice s strani predelovalca, bo postal pridržek lastninske pravice v celoti neučinkovit. Prav zaradi tega je tuja poslovna praksa "izumila" pridržek lastninske pravice s klavzulo o predelavi, ki omogoča, da se vrednost nove stvari na stvarnopravnem nivoju deli med obe stranki.

Pogosti bodo primeri, da bo material, ki ga bo predelovalec predelal pripadal različnim lastnikom. V takem primeru bo treba reševati dvoje pravnih problemov. Problem spojitve in problem predelave. Če bo pridobil lastninsko pravico na novi stvari predelovalec (ki bo npr. predelal les, ki je pripadal različnim lastnikom v omaro), bo problem spojitve brezpredmeten. Oba lastnika materiala bosta lastninsko pravico izgubila. Če pa bo vrednost dela bistveno nižja od vrednosti materiala, predelovalec lastninske pravice na stvari ne bo pridobil. Ker pa je prišlo hkrati tudi do spojitve stvari, ki so poprej pripadale različnim lastnikom, bo treba uporabiti določbo 55. člena SPZ, ki bo urejal spojitev (gl. tretji odstavek 57. člena SPZ).

4. Vzorec pogodbe

Pogodba o prodaji s pridržkom lastninske pravica

ki sta jo dogovorila in sklenila

1. A. A., Predelava in prodaja lesa, d.o.o.,
   sedež ....., davčna št.: ....., TR ....., kot **prodajalec**

   in

2. B. B., Izdelava pohištva, d.o.o.,
   sedež ....., davčna št.: ....., TR ....., kot **kupec**

1. člen

(1) Prodajalec proda, kupec pa kupi 500 (petsto) kosov rezanega hrastovega lesa I. kvalitete, pri čemer znaša dimenzija kosa po širini 20 cm (dvajset), po debelini 5 (pet) cm in po dolžini 3,5 (tri in pol) m. Prodajalec proda les s pridržkom lastninske pravice.[15]

(2) Les iz prvega odstavka tega člena mora biti primerno izsušen, tako da bo lahko kupec takoj pričel z izdelavo masivnega hrastovega pohištva iz svojega proizvodnega programa "Hrast 2002".

(3) Kupec se zaveže prodajalcu plačati za kupljeni les iz prvega odstavka tega člena 1,000.000,00 (en milijon) sit, in sicer v obrokih, podrobneje navedenih v 4. členu te pogodbe.

2. člen

Prodajalec in kupec se glede prevoza blaga in prehoda nevarnosti za naključno uničenje blaga iz prvega člena te pogodbe, dogovorita za prevozno klavzulo "INCOTERMS 2000 - EXW - sedež prodajalca .....".[16]

3. člen

(1) Pogodbeni stranki sta sporazumni, da bo prodajalec les, ki bo ustrezal opisu iz prvega člena te pogodbe, izročil[17] kupcu na svojem sedežu najkasneje do 10. oktobra 2002.

(2) V kolikor les do datuma, navedenega v prvem odstavku tega člena, ne bo izročen kupcu v posest, se pogodba razveže po samem zakonu.[18]

varianta

Če prodajalec zamudi z izpolnitvijo v roku, določenem v prvem odstavku tega člena, je dolžan kupcu plačati po-

dela ni bistveno nižja od vrednosti materiala (drugi odstavek 57. člena SPZ). Tudi, če je vrednost dela nižja od vrednosti materiala, ni pa bistveno nižja, ima prednost predelovalec.

[14] *O pridržku lastninske pravice s klavzulo o predelavi gl. podrobneje pri* ***Vrenčur v Tratnik/Rijavec/ Keresteš/Vrenčur,*** *Stvarnopravna zavarovanja, 178-179.*

[15] *Glede na to, da je predmet pogodbe les (repromaterial), ki ga bo kupec predelal v končni izdelek, bo navadni pridržek lastninske pravice neučinkovit. Prav zaradi tega bo v konkretni situaciji zelo primerno sredstvo realnega zavarovanja terjatve do plačila kupnine pridržek lastninske pravice s klavzulo o predelavi, kot izhaja iz 6. člena te pogodbe.*

[16] *Zbirka trgovinskih klavzul, ki jih je izdala Mednarodna trgovinska zbornica v Parizu (MTZ) je zelo uporabna za poslovno prakso. S klavzulami, ki imajo natančno določeno vsebino, stranke dosežejo racionalizacijo pri oblikovanju pogodb, saj ni potrebno na dolgo in široko opisovati kdo bo prepeljal blago ter plačal prevoznino, kargo zavarovanje, carinske dajatve, kdaj bo prešla nevarnost iz prodajalca na kupca itd. MTZ razpolaga že z zbirko Incoterms 2000. Glede posamezne izdaje klavzul morajo stranke natančno določiti, katero izdajo želijo (npr. Incoterms 1990). Klavzula (EXW - ex works - franko tovarna) pomeni, da se prodajalec razbremeni rizika za naključno uničenje stvari, ko dá blago na razpolago kupcu na svojem sedežu. Od takrat naprej nosi riziko za naključno uničenje kupec, ki mora oskrbeti tudi prevoz in kriti vse ostale stroške v zvezi z blagom, da prispe do njegovega sedeža. Ta klavzula je zelo ugodna za prodajalca ter hkrati najmanj ugodna za kupca.*

[17] *Ker gre za prodajo s pridržkom lastninske pravice, trenutek izročitve še ne predstavlja prenosa lastninske pravice, pač pa je pomemben le glede prehoda nevarnosti, saj tudi pri tej obliko prodaje preide nevarnost za naključno uničenje ali poškodovanje stvari na kupca takrat, ko mu je stvar izročena (521. člen OZ). Seveda pa je treba spet pripomniti, da bo opravljena obligacijskopravna izročitev takrat, ko bo blago dano na razpolago na sedežu prodajalca. Določba je predvsem bistvena zaradi določitve časa izročitve blaga.*

[18] *Gre za t. i. fiksni posel, kjer je izpolnitev obveznosti v določenem roku bistvena sestavina pogodbe (prvi odstavek 104. člena v zv. s četrtim odstavkom 104. člena OZ). "In favorem contracti" pa lahko kupec kljub temu ohrani pogodbo v veljavi, če po preteku roka nemudoma obvesti dolžnika, da zahteva njeno izpolnitev (drugi odstavek 104. člena OZ). Če pa kupec tudi v primernem roku ni dobil izpolnitve, lahko odstopi od pogodbe (gl. tretji odstavek 104. člena OZ). OZ še določa, da veljajo ta pravila tako v primeru, ko sta se pogodbeni stranki dogovorili, da se bo pogodba štela za razvezano, če ne bo izpolnjena v določenem roku, kot tudi takrat, kadar je izpolnitev pogodbe v določenem roku po naravi posla njena bistvena sestavina (četrti odstavek 104. člena OZ).*

godbeno kazen v višini 1 % pogodbene vrednosti za vsaki dan zamude, vendar skupaj ne več kot 15 % pogodbene vrednosti.[19]

4. člen

(1) Kupec se zaveže plačati kupnino v treh obrokih, pri čemer plača ob prevzemu blaga 30 % pogodbene cene, kar znaša 300.000,00 (tristo tisoč) sit, 10. novembra 35 % pogodbene cene, kar znaša 350.000,00 (tristo petdeset tisoč) sit ter 10. januarja 35 % pogodbene cene, kar znaša 350.000,00 (tristo petdeset tisoč) sit.[20] Tako znaša skupna cena za prodani les iz prvega in drugega odstavka 1. člena te pogodbe 1,000.000,00 (en milijon) sit.

(2) V ceno iz prvega odstavka tega člena ni vštet davek na dodano vrednost (DDV), katerega bo prodajalec obračunal po predpisani stopnji ob izdaji vsakokratne fakture.

5. člen

(1) Če kupec zamudi s prvim obrokom, lahko prodajalec bodisi odstopi od pogodbe ali pa zaračuna zakonite zamudne obresti, ki so za 50 % višje od predpisanih zakonitih zamudnih obresti.[21]

(2) Enake pravice ima prodajalec, če kupec zamudi s plačilom kateregakoli obroka kupnine.[22] Če kupec zamudi s plačilom drugega obroka, pa lahko prodajalec zahteva ves preostanek kupnine, vendar mora kupcu pred tem pustiti dodaten 25 dnevni rok.[23]

6. člen

(1) Prodajalec proda in izroči kupcu blago, ki je podrobneje navedeno v prvem odstavku 1. člena te pogodbe (hrastov les), pri čemer si na njem pridrži lastninsko pravico vse do popolnega poplačila kupnine, ki je podrobneje navedena v tretjem odstavku 1. člena in prvem odstavku 4. člena te pogodbe.

(2) Prodajalec in kupec sta sporazumna, da bosta na vseh novih stvareh (masivno pohištvo iz kupčevega proizvodnega programa "Hrast 2002"), ki jih bo kupec izdelal iz dobavljenega hrastovega lesa, ki ga je kupil s pridržkom lastninske pravice od prodajalca, pridobila solastninsko pravico, vsak do idealne $^1/_2$ (ene polovice).

(3) V ta namen kupec že v naprej prenaša solastninsko pravico na novi stvari na prodajalca, in sicer do idealne $^1/_2$ (ene polovice). Prodajalec pridobitev solastninske pravice že v naprej sprejema. Prav tako sta prodajalec in kupec sporazumna, da bodo nove stvari ostale v neposredni posesti kupca,[24] kateri sme nove stvari preprodati v okviru svojega rednega poslovanja v svojem imenu in za svoj račun svojim odjemalcem na območju Republike Slovenije.

(4) Na solastniškem deležu idealne $^1/_2$ (ene polovice) novih stvari, ki bodo postale solastnina prodajalca, si prodajalec pridrži lastninsko pravico vse do popolnega poplačila kupnine, in sicer vse do takrat, dokler so nove stvari še pri kupcu.

(5) Vse terjatve, ki jih bo kupec pridobil iz naslova prodaje novih stvari do svojih odjemalcev na območju Republike Slovenije, kupec že s to pogodbo v naprej do polovice fakturiranega neto zneska odstopa (cedira) na prodajalca v zavarovanje njegovih terjatev, pridobljenih na podlagi te pogodbe, do kupca. Prodajalec te terjatve že v naprej sprejema. Cesija v zavarovanje se opravi pod razveznim pogojem plačila celotne zavarovane terjatve s strani kupca. Kupec se zaveže na fakturi, ki jo izstavi svojim odjemalcem, le-te obvestiti o cesiji dela terjatve (do polovice) v zavarovanje v korist prodajalca.[25]

---

[19] Če izpolnitev obveznosti v določenem roku ne bo tako pomembna za kupca, je smiselno, da si izgovori pogodbeno kazen. Pogodbena kazen je dopustna samo za nedenarne obveznosti (gl. 247. člen OZ). V konkretnem primeru je dogovorjena za zamudo, zato je treba ob zamudni izpolnitvi nemudoma sporočiti prodajalcu, da si kupec pridržuje pravico do pogodbene kazni (peti odstavek 251. člena OZ). Pri višini izgovorjene pogodbene kazni je treba paziti, da ne bo nesorazmerno visoka, ker jo lahko sicer sodišče na zahtevo prodajalca zniža (252. člen OZ).

[20] Ker gre pri prodaji z lastninskim pridržkom praviloma za prodajo na obroke, mora biti pogodba sklenjena v pisni obliki (523. člen OZ). Pisnost sicer ni predpisana "ad valorem" pač pa "ad probationem", saj govorimo o gospodarski pogodbi, vendar pa bo pisnost pravilo že zaradi pridržka lastninske pravice, ki zahteva overitev podpisa kupca, da bi pridržek učinkoval naproti kupčevim upnikom (drugi odstavek 520. člena OZ). Prav tako morajo biti pri prodaji na obroke v pogodbeni listini navedeni poleg stvari in njene cene, še skupen znesek vseh obročnih odplačil, vštevši tudi tisto, kar je bilo plačano ob sklenitvi pogodbe, znesek posameznih obrokov, njihovo število ter njihovi roki (524. člen OZ).

[21] Če kupec zamudi z izpolnitvijo denarne obveznosti, dolguje poleg glavnice še zamudne obresti (prvi odstavek 378. člena OZ). Prav tako se lahko pogodbeni stranki dogovorita, da je obrestna mera zamudnih obresti višja od predpisane (379. člen OZ). V vsakem primeru lahko dogovorjena povišana obrestna mera zamudnih obresti presega 50 % predpisane obrestne mere, pa se tak dogovor ne bo štel za oderuškega (gl. 377. člen OZ). Tudi, če bo dogovorjena obrestna mera zamudnih obresti višja od predpisane za več kot 50 % se dogovor praviloma ne bo štel za oderuškega, če bo šlo za gospodarsko pogodbo (drugi odstavek 377. člena OZ).

Glede obrestne mere zamudnih obresti je treba pojasniti, da njeno višino, v kolikor se stranki ne dogovorita drugače, ureja Zakon o predpisani obrestni meri zamudnih obresti in temeljni obrestni meri - ZPOMZO (Ur. l. RS, št. 45/95, 109/01). V drugem odstavku 378. člena OZ je namreč določeno, da znaša obrestna mera zamudnih obresti 8 % letno, če poseben zakon ne določa drugače. Poseben zakon, ki določa drugače pa je ZPOMZO, kot je to izrecno določeno v tretjem odstavku 1061. člena OZ. To pa posledično pomeni, da za tolarske denarne obveznosti ne velja 8 % letna obrestna mera zamudnih obresti, pač pa obrestna mera zakonitih zamudnih obresti, kot jih določa ZPOMZO. 8 % letna obrestna mera zakonitih zamudnih obresti velja trenutno le za denarne obveznosti v tuji valuti. Obrestna mera zakonitih zamudnih obresti pa znaša 13,5 odstotnih točk, povečanih za temeljno obrestno mero (TOM). TOM predstavlja v bistvu zakonsko valorizacijo, medtem ko fiksna (realna) obrestna mera v višini 13,5 % letno predstavlja tako kaznovalno funkcijo zakonitih zamudnih obresti kot tudi funkcijo ohranjanja vrednosti denarja. TOM potem takem sploh ni obrestna mera, zato dovoljenega povišanja obrestne mere zakonitih zamudnih obresti ne smemo računati na TOM in 13,5 % letno skupaj, pač pa samo na fiksno obrestno mero 13,5 % letno. To pa pomeni, da bodo v vsakem primeru uživale pravno varstva dogovorjene zamudne obresti, ki ne bodo presegale 20,25 % letno (13,5 % letno, povečanega za 50 % znaša 20, 25 % letno). Podrobneje gl. pri ***Plavšak,*** *Gospodarski subjekti na trgu, Inštitut za gospodarsko pravo v Mariboru, Portorož 2002, str. 179, 190-191.*

[22] Prodajalec ima v skladu z 525. členom OZ zakonsko odstopno upravičenje (gl. prvi, drugi in tretji odstavek 525. člena OZ).

[23] Ker gre za dispozitivno naravo določb, lahko prodajalec pusti kupcu tudi daljši kot petnajstdnevni rok za plačilo vsega preostanka kupnine.

[24] Konkretni dogovor predstavlja anticipiran posestni konstitut, ko se pogodbenika v naprej dogovorita za prenos lastninske pravice na neki stvari, ki v trenutku sklenitve takšnega dogovora še ne obstaja, pri čemer te nove stvari, kljub prenosu lastnine, ostajajo pri prenosniku (kupcu s pridržkom). Prenos solastninske pravice na prodajalca bo pridobil stvarno pravne učinke takrat, ko bodo nove stvari nastale. V tem trenutku bo solastnina avtomatično prešla na prodajalca. S tem pa bo na solastniškem deležu vnovič zaživel pridržek lastninske pravice. Ker v trenutku sklepanja anticipiranega dogovora stvari še ni, je ni mogoče individualizirati, zato zadošča določljivost.

[25] V tem odstavku gre za anticipirano fiduciarno cesijo tistih terjatev, ki jih bo kupec pridobil do svojih odjemalcev, ko jim bo prodal in izročil gotove izdelke, ki jih je izdelal iz hrastovega lesa, ki ga je ku-

7. člen

Pogodbeni stranki sta sporazumni, da se podpis kupca na tej pogodbi overi pri notarju, pri čemer krije stroške notarske overitve kupec.[26]

8. člen

Pogodba je sestavljena v štirih identičnih izvodih, od katerih prejme vsaka pogodbena stranka po dva izvoda. Stroške priprave pogodbe se zaveže plačati prodajalec.

9. člen

Stranki si bosta prizadevali rešiti morebitne spore izvirajoče iz te pogodbe sporazumno, v kolikor pa sporazum ne bo možen, bo za spor pristojno sodišče v Mariboru.

V Mariboru .....

Podpis prodajalca:

.....

Podpis kupca:

.....

pil s pridržkom lastninske pravice od prodajalca. Tudi anticipirana cesija bo dobila stvarnopravne učinke komaj takrat, ko bodo te terjatve nastale. Tudi tukaj v času anticipiranega dogovora terjatev še ni, zato zadošča določljivost. Takšen dogovor o vnaprejšnji fiduciarni cesiji je pomemben zaradi tega, ker prodajalec kupcu dovoli, da sme nove (predelane) stvari preprodati. Glede na takšno razpolagalno upravičenje, ki ga prodajalec podeli kupcu, pride do tega, da tretja oseba pridobi lastninsko pravico na stvari, katero ji proda in izroči kupec. Ker v tem trenutku zavarovalnopravni učinki pridržka lastninske pravice prenehajo, je treba pravno konstrukcijo dopolniti še z fiduciarno cesijo tistih terjatev, ki jih bo kupec dobil naproti svojim odjemalcem. Obvestitev kupčevih odjemalcev o takšni fiduciarni cesiji terjatev na prodajalca pa je pomembna zaradi tega, da bo tretji (kupčev odjemalec) seznanjen, da del terjatve pripada prodajalcu, kar pomeni, da se bo rešil svoje obveznosti le na ta način, da bo plačal del terjatve kupcu, del pa prodajalcu (gl. drugi odstavek 419. člena OZ). Vse navedeno pomeni, da so v konkretnem primeru združeni tako navadni pridržek lastninske pravice, ki bo prodajalcu predstavljal stvarnopravno zavarovan položaj le glede tistega blaga, ki še ni predelano ter se nahaja pri kupcu, kot tudi pridržek lastninske pravice s klavzulo o predelavi, ki bo predstavljal za prodajalca zavarovan položaj glede že predelanih stvari, ki jih kupec še ni preprodal ter se nahajajo še zmeraj pri njem. Prav tako je tej pravni konstrukciji pridružena še fiduciarna cesija, ki bo nudila prodajalcu pravno zavarovan položaj tudi takrat, ko bo kupec končne izdelke že preprodal ter pridobil terjatve do tretjih oseb. V tem trenutku se stvarnopravno jamstvo torej nadomesti z jamstvom s pomočjo terjatev, prenesenih v zavarovanje. Tukaj je treba še opozoriti, da predvideva SPZ v drugem odstavku 209. člena za fiduciarno cesijo notarski zapis. Fiduciarna cesija bo sicer veljavna brez te oblike, vendar pa fiduciar ne bo pridobil položaja ločitvenega upnika v stečaju ter ugovor nedopustnosti izvršbe na fiduciarno prenesenih terjatve, če sporazum o fiduciarni cesiji ne bo sklenjen v obliki notarskega zapisa. Treba je še dodati, da je ta pravna konstrukcija predvidena za gospodarske subjekte, ki sklepajo gospodarske pogodbe. Potrošniško pravo namreč ne dopušča takšnih pravnih položajev v breme potrošnika.

[26] *Podpis kupca mora biti v skladu z drugim odstavkom 520. člena OZ overjen pri notarju, da bi pridržek lastninske pravice učinkoval naproti kupčevim upnikom. Med strankama pogodbe pridržek lastninske pravice sicer učinkuje tudi brez overitve podpisa kupca, toda v primeru insolventnosti ali izvršbe na kupčevim premoženjem, bi se prodaja z lastninskim pridržkom štela za nepogojno, če podpis kupca ne bi bil notarsko overjen. Prav tako je pomembno, da je overitev opravljena pred kupčevim stečajem ali pred rubežem.*

Priloga

Odvetnikove stranke kot potrošniki

mag. Špela Mežnar

1. Uvodno

Po sprejemu novega Obligacijskega zakonika (Ur. l. RS, št. 83/01), v nadaljevanju: OZ) v lanskem letu sem ob različnih priložnostih pogosto naletela na vprašanje, kdo so pravzaprav "gospodarski subjekti", o katerih govori OZ v drugem odstavku 13. člena. Zlasti pravnike je zanimalo, ali mednje lahko uvrstimo fizične osebe, ki opravljajo pridobitno dejavnost, niso pa samostojni podjetniki. Soroden problem je opaziti tudi v zvezi z Zakonom o varstvu potrošnikov (Ur. list RS, št. 20/98, 25/98, 23/99, v nadaljevanju: ZVPot). Od tega, kako široko interpretiramo pojem "podjetja", ki ga uporablja ZVPot, je namreč odvisno, kateri subjekti so dolžni pri svojem poslovanju paziti na zagotavljanje potrošniških pravic.

V nadaljevanju zato želim prikazati **razmerje med obligacijskim pravom in pravom varstva potrošnikov z vidika osebne veljavnosti obligacijskega in potrošniškega zakona**. Predvsem bi rada ugotovila, ali med gospodarske subjekte v okviru OZ oziroma med podjetja v okviru ZVPot sodijo odvetniki, notarji, zdravniki zasebniki ... Kot bomo videli, je problem le na prvi pogled teoretičen. Če so tudi odvetnikove (notarjeve) stranke potrošniki, bodo za oboje (stranke in odvetnike) namreč veljala poleg splošnih še posebna pravila - takšna, ki potrošnike postavljajo v privilegiran položaj.

2. Obligacijsko pravo in pravo varstva potrošnikov- dve samostojni pravni veji?

2.1 ZVPot (*lex specialis*) in OZ (*lex generalis*)

Čeprav danes ni več sporno, da varstvo potrošnikov zahteva posebno, dodatno pravno urejanje, pa ostaja odprto, v kakšni obliki posebne norme vnesti v pravni sistem. S teoretičnega stališča je odgovor na vprašanje, ali obstaja "potrošniško pravo" kot konsistenten in zaokrožen sistem pravil, gotovo negativen.[1] Ni namreč mogoče spregledati, da je varstvo potrošnikov vpeto v številna pravna področja, na primer obligacijsko pravo, tržno pravo, gospodarsko pravo, upravno pravo. To je lepo razvidno tudi iz evropskih smernic, saj domet nekaterih smernic ni omejen le na potrošnike (direktiva o zavajajočem in primerjalnem oglaševanju).[2] Takšna ugotovitev pa seveda ne izključuje potrebe po nekakšnem krovnem, matičnem zakonu, ki bi na enem mestu združeval za potrošnika pomembne določbe. To stališče je s sprejetjem ZVPot prevladalo tudi v Sloveniji.

ZVPot je glede na OZ *lex specialis*,[3] saj se (i) uporablja

[1] *Ilešič, Marko: Celovito zakonsko varstvo potrošnika, Podjetje in delo, št. 6, 1992.*

[2] *Juhart, Miha: Konkurenčno pravo EU: Pravna ureditev potrošnikov v kontekstu konkurenčnega prava, Podjetje in delo, št. 6, 2001.*

[3] *Glej tudi Inkret, Alja: Obligacijski zakonik in potrošniško pravo, prispevek na Velikem simpoziju o obligacijskem pravu, Pravna fakulteta, marec 2002.*

le za osebe, ki jih lahko v skladu s ZVPot štejemo za potrošnike (medtem ko OZ velja za vse udeležence obligacijskih razmerij), poleg tega (ii) pa **ne uvaja novih institutov civilnega prava**, pač pa le drugače (z vidika potrošnika ugodneje) ureja uveljavljene rešitve. Tako na primer že OZ ureja instituta jamčevanja za stvarne napake in garancije za tehnično blago, ZVPot pa takšno ureditev dopolnjuje z nekaterimi posebnimi rešitvami: daljši dvomesečni notifikacijski rok (OZ: takoj ali 8 dni),[4] najkrajši garancijski rok (1 leto), vsebina garancijskega lista.

2.2 Predlog novele ZVPot

Predlog sprememb in dopolnitev ZVPot je obravnavala in sprejela Vlada na svoji dopisni seji 20. 8. 2002.[5] Predlagane spremembe ne posegajo v temeljno zasnovo obstoječega zakona; prej dopolnjujejo in utrjujejo položaj potrošnikov na nekaterih izpostavljenih področjih, kot je npr. **sklepanje pogodb s pomočjo sodobnih komunikacijskih sredstev** (pogodbe, ki se sklepajo na daljavo). Mednje sodijo pisma, katalogi, telefoni, televizija, internet in elektronska pošta. Za te vrste pogodb je značilno, da kupec in prodajalec ne prideta v neposredni stik. Zakon zato vsebuje nekatere varovalne mehanizme v korist potrošnika, npr. odstopno upravičenje (t. i. *cooling off period*) kupca brez navedbe razloga in brez posledic,[6] obvezne informacije o prodajalcu in značilnostih blaga, pisno potrditev o sklenitvi pogodbe.

3. Osebna veljavnost OZ in ZVPot

3.1 Stranke obligacijskih razmerij, gospodarski subjekti, potrošniki

Najprej lahko ugotovimo, da **OZ** (v nasprotju z ZOR, ki je v 2. členu določal, kdo so subjekti obligacijskega razmerja) **ne vsebuje definicije udeležencev obligacijskih razmerij**, niti ne definira pojma obligacijsko razmerje (razen s t. i. funkcionalno metodo).[7] Menim, da ni razlogov, da subjektov ne bi še naprej opredeljevali kot "vse pravne in fizične osebe, tako javne kot zasebne".[8] Takšna definicija omogoča, da je **lahko udeleženec (udeleženka) obligacijskega razmerja vsakdo**. Temu pritrjuje tudi besedilo 13. člena OZ, ki posredno opredeljuje dve vrsti subjektov: gospodarske in (*a contrario*) negospodarske (fizične osebe, ki niso samostojni podjetniki posamezniki, in pravne osebe, ki **ne** opravljajo pridobitne dejavnosti, če gre za pogodbe, ki so v zvezi s to nepridobitno dejavnostjo). OZ bo torej veljal za vsakogar, ki se bo znašel v obligacijskem razmerju po svoji volji ali po samem zakonu.

Hkrati OZ ločuje negospodarske posle od gospodarskih (in za slednje dopušča drugačno ureditev) s pomočjo t. i. subjektivnega kriterija: gospodarski posli so tisti, ki jih med seboj sklepajo gospodarski subjekti. Med gospodarske subjekte štejejo gospodarske družbe in druge pravne osebe ter samostojni podjetniki posamezniki, ki opravljajo pridobitno dejavnost. Iz takšne dikcije OZ gotovo ne izhaja že na prvi pogled, da med gospodarske subjekte sodijo tudi tiste fizične osebe, ki sicer opravljajo pridobitno dejavnost, vendar ne v statusno pravni obliki podjetnika posameznika. Še več, iz sistematične razlage (ki pri interpretaciji izhaja iz pravnega reda kot celote in upošteva njegovo sistematiko) bi celo izhajalo, da OZ takšnih subjektov ni zajel. Niso redki namreč zakoni, ki poleg podjetnikov posameznikov v kategorijo "samozaposlenih" izrecno uvrščajo tudi odvetnike, notarje, zdravnike zasebnike, duhovnike, umetnike[9] ...

Ker OZ ne uporablja izraza "samozaposleni", pač pa "podjetnik posameznik", ki je jasno definiran in zamejen z zakonom o gospodarskih družbah, bi lahko s sklicevanjem na jezikovno in sistematično razlago zagovarjali stališče, da odvetniki ne sodijo med gospodarske subjekte. To bi imelo za posledico, da pravni posli, ki jih takšni subjekti sklepajo, niso podrejeni posebnim pravilom za gospodarske pogodbe (kadar ta sploh obstajajo).

V nasprotju z OZ ima **ZVPot** omejeno osebno veljavnost. Določbe ZVPot veljajo namreč le (v obligacijskih razmerjih) med **potrošniki na eni in podjetji na drugi strani**.[10] Pomembno je poudariti, da potrošnik uživa pravice tako po ZVPot kot po OZ; čeprav je nek institut (npr. garancija ali odgovornost za izdelek) urejen v ZVPot, to ne izključuje možnosti, da se isto razmerje ne presoja še z vidika splošnega obligacijskega prava, zlasti takrat, ko bi se izkazalo, da slednje nudi potrošniku močnejše varstvo (6. odstavek 1. člena ZVPot).

Kadar torej prodajno pogodbo skleneta na eni strani potrošnik in na drugi strani podjetje, se lahko uporabljajo tako pravila OZ kot pravila ZVPot, pri čemer po noveli slednjih s pogodbo ne bo mogoče izključiti ali omejiti. Kadar pa sta obe stranki takšne pogodbe potrošnika ali podjetji, bo potrebno medsebojna razmerja presojati le po OZ. Iz povedanega lahko tudi zaključimo, da ZVPot ne bo moč uporabiti, kadar bo šlo za gospodarsko pogodbo po OZ (na eni strani bo namreč manjkal potrošnik, ki ga, tako kot je opredeljen po ZVPot, gotovo ne moremo uvrstiti med gospodarske subjekte).

3.2 Podjetje v smislu ZVPot

Pri pojmu **podjetje** je potrebno izhajati iz definicije ZVPot, ki je povzeta po evropskih smernicah: podjetje je pravna ali fizična oseba, ki opravlja pridobitno dejavnost (na trgu - novela ta kriterij izpušča), ne glede na njeno pravno-organizacijsko obliko in (novela: ali) lastninsko pripadnost (3. odstavek 1. člena). S podjetji so izenačeni tudi zavodi, druge organizacije in druge fizične osebe, ki potrošnikom zagotavljajo blago in storitve (4. odstavek 1. člena).

Glede na izredno široko opredelitev podjetja po ZVPot menim, da lahko mednje uvrstimo naslednje subjekte (naštevanje je eksemplifikativno):

- *gospodarske družbe* po zakonu o gospodarskih družbah (pravna oseba, ki opravlja pridobitno dejavnost);
- *samostojne podjetnike posameznike* po zakonu o gospodarskih družbah (fizična oseba, ki opravlja pridobitno dejavnost);
- *javna podjetja*;
- *javne zavode* - gospodarske in negospodarske;

---

[4] *Predvideva ga novela ZVPot.*

[5] *Besedilo in obrazložitev predlagane novele je na voljo na spletni strani http://www.gov.si/uvp/zakon/predlog/spremeb.doc (obiskano 2. 9. 2002).*

[6] *Predlog novele ZVPot ga podaljšuje s sedanjih osem na petnajst dni.*

[7] *Glej Zabel, Bojan: Pojem gospodarskih subjektov po OZ, prispevek na II. dnevih civilnega prava, Pravna fakulteta, april 2002.*

[8] *Strohsack, Boris: Obligacijska razmerja, Uradni list RS, Ljubljana, 1998, str. 39.*

[9] *Glej zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti, zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih.*

[10] *Prim. 1. odst. 1. člena ZVPot: "Ta zakon ureja pravice **potrošnikov** pri ponujanju, prodajanju in drugih oblikah trženja blaga in storitev s strani **podjetij** ...". Res pa je, da pripadajo nekatere pravice iz ZVPot tudi osebam, ki po tem zakonu ne štejejo za potrošnike (npr. pravice iz garancije za brezhibno delovanje stvari).*

- *državo in občine* (vsaj kot "druge organizacije", ki potrošnikom zagotavljajo storitve);
- *zdravnike zasebnike*[11];
- *odvetnike*[12];
- *notarje*[13];
- *samostojne kulturne delavce*[14] (zadnje štiri kot "druge FO, ki potrošnikom zagotavljajo blago in storitve").

Čeprav ni čisto jasno, kaj zakon razume pod pojmom "druge organizacije", pa je gotovo, da je **definicija "podjetja" v ZVPot dosti širša od definicije gospodarskega subjekta po OZ.**[15] Medtem ko je po OZ vsaj nejasno, ali pojem zajema tudi tiste fizične osebe, ki nimajo statusa samostojnega podjetnika posameznika, vendarle pa nastopajo na trgu (odvetniki, zdravniki zasebniki, umetniki), menim, da takšnega dvoma pri ZVPot ne more biti.

Da uvrstitev (na primer) odvetnikov med podjetja v smislu ZVPot ni čisto teoretične narave, ampak ima lahko pomembne praktične posledice, je razvidno iz nemške izkušnje. V Nemčiji so se v zadnjem času pojavile številne "vroče" telefonske linije, po katerih pravni strokovnjaki (tudi odvetniki) proti plačilu nudijo pravne nasvete. Takšne storitve sodijo v definicijo pogodb, sklenjenih na daljavo (glej predlog novega 43. člena ZVPot[16]), če med odvetnikom in stranko (ta mora biti potrošnik v smislu ZVPot) ne pride do neposrednega stika. Pri tem ni sporno, da odvetniki štejejo za podjetja (*Unternehmer*) in da med opravljanje storitev sodi tudi odvetniška dejavnost.[17]

Ugotovitev, da gre za pogodbo na daljavo v smislu potrošniškega prava, ima dve pomembni posledici: (i) priznanje **odstopnega upravičenja** v korist stranke in (ii) **odvetnikovo obveznost informiranja.**[18] Nemški strokovnjaki menijo, da **velja potrošniška zakonodaja v vseh razmerjih med stranko in odvetnikom, kjer med njima ne pride do neposrednega stika** (odvetnik npr. opravi razgovor po telefonu, daje nasvete po elektronski pošti).[19]

Če enako stališče zavzamemo v zvezi s slovensko ureditvijo potrošniškega prava, to pomeni, da lahko stranke (ob domnevi, da se zavedajo svojih potrošniških pravic) po opravljenem razgovoru z odvetnikom od pogodbe odstopijo brez posledic; če bi odvetnik v vmesnem času opravil kakšne posle v njihovo korist, pa bi se razmerje presojalo po pravilih o neupravičeni obogatitvi.

[11] *Prim. 35. do 39. člen Zakona o zdravstveni dejavnosti (Ur. l. RS, št. 9/92, 26/92, 37/95, 8/96, 90/99, 31/2000, 45/2001).*

[12] *Prim. Zakon o odvetništvu (1. člen: "Odvetništvo opravljajo odvetniki oziroma odvetnice kot svoboden poklic. Pravica opravljati odvetniški poklic se pridobi z vpisom v imenik odvetnikov oziroma odvetnic"), Ur. l. RS, št. 18/93, 24/2001.*

[13] *Prim. Zakon o notariatu (1. člen: "Notariat opravljajo notarji, imenovani po tem zakonu, kot svoboden poklic."), Ur. l. RS, št. 13/94, 48/94, 82/94.*

[14] *Prim. Zakon o samostojnih kulturnih delavcih, Ur. l. SRS, št. 9/82.*

[15] *Glej tudi Strnad, Igor: Odgovornost za izdelek, Podjetje in delo, št. 6-7, 1999. Avtor v prispevku analizira pojem podjetje in potrošnika z vidika odgovornosti za izdelek in ugotavlja, da "določbe ZVPot bistveno širše opredeljujejo in natančneje določajo pojem odgovorne osebe kot ZOR".*

[16] *"Za pogodbe, sklenjene na daljavo, se po tem zakonu štejejo pogodbe o dobavi blaga ali opravljanju storitev, ki so sklenjene med podjetjem in potrošnikom na podlagi organiziranega programa za ponujanje blaga ali storitev, ki ga vodi podjetje in ki za namen sklenitve uporablja izključno enega ali več sredstev za komuniciranje na daljavo, vse do takrat, in vključno s trenutkom, ko je pogodba sklenjena".*

[17] *Baum, Michael/Trafkowski, Armin: Anwaltstatigkeit und Fernabsatzgesetz, Computer und Recht, 7/2001, str. 459.*

[18] *Prim. 43.b in 43.c člen predloga ZVPot.*

[19] *Glej op. 17.*

Priloga

Magistrske naloge - prikazi

Slovensko odvetništvo in celostna podoba odvetnika

mag. Bojan Kukec

Sredi letošnjega poletja (11. julija 2002) je na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani uspešno zagovarjal magistrsko delo sedanji sodnik Okrožnega sodišča v Slovenj Gradcu **Peter Prodanovič**, ki je bil poprej kar 19 let koroški odvetniški kolega. Nalogo je ubranil pred komisijo pod predsedstvom **prof. dr. Karla Zupančiča** in ob sodelovanju **mentorja prof. dr. Lojzeta Udeta** ter člana **doc. dr. Aleša Galiča**.

Ker je na podiplomskem študiju obravnava teme s področja odvetništva redek dogodek (nazadnje doktorat odvetnika Petra Čeferina v letu 1988 ter po ena diplomska naloga na obeh naših pravnih fakultetah), zasluži takšno delo še posebno pozornost ne zgolj odvetniške temveč tudi širše pravn(išk)e javnosti.

Magistrska naloga obsega **164 strani** in je iz sestavljena iz **petih poglavij** z naslovi: uvod, zgodovinski razvoj odvetništva, stanovska organizacija odvetnikov in odvetniška etika, nekatera načelna vprašanja odvetništva, literatura in viri.

V **uvodu** pisec pojasni, da sta ga pri izbiri teme magistrskega dela vodila dva motiva. Izpostaviti je želel nekaj najaktualnejših vprašanj, ki so prisotna že kar nekaj časa, pa slovensko odvetništvo nanje ne najde odgovorov; zato se je lotil tudi drugih načelnih vprašanj, s katerimi se odvetništvo dnevno srečuje pri svojem delu.

V poglavju o **zgodovinskem razvoju** odvetništva avtor najprej pojasni etimologijo slovenske besede "odvetnik" (od latinske advocatus, nemške Vogt, besednika, rednerja, prokuratorja, advokata, solicitatorja, advocatusa subditoruma, do današnjega odvetnika). Poda zgodovinsko razvojnost od rimskih časov prek občega sodnega reda Jožefa II. (1781), v katerem so bili podani temelji današnjega odvetništva in ki se je obdržal kar 120 let. Ne spregleda razmer na Kranjskem v srednjem veku (ljubljanski sodni red iz leta 1686) niti odvetništva v času Ilirskih provinc (1809 -1813), ko je bil ponovno uveden "numerus clausus" za odvetnike. Razvojno sta gotovo najpomembnejša provizorični odvetniški red (1849) ter odvetniški red iz leta 1868, ki ga štejemo tudi za pravi začetek samostojnosti in neodvisnosti slovenskega odvetništva. Prikaže tudi vseh deset doslej veljavnih odvetniških zakonov na našem območju, njihove dobre plati in pomanjkljivosti.

V **tretjem poglavju : "Stanovska organizacija odvetnikov in odvetniška etika"**, se avtor že približa jedru magistrskega dela in ga razdeli v enajst podpoglavij. Oriše ureditev slovenskega odvetništva po zakonu (zadnji zakon o odvetništvu iz leta 1993 z novelami, pri čemer je pomembna zadnja novela iz leta 2001, ki prinaša "evropskega odvetnika" ter ponovno sankcionira zakotno pisaštvo kot prekršek). Opisu nove vloge tujih odvetnikov v Sloveniji sledi ureditev odvetništva po statutu OZS ter posebno podpoglavje o odvetniških kandidatih kot novi kategoriji bodočih odvetnikov. Disciplinska odgovornost odvetnikov, odvetniških pripravnikov in odvetniških kandidatov je neposredno po-

vezana z naslednjim podpoglavjem, to je kodeksom odvetniške poklicne etike (poda tudi primerjalno ureditev odvetniških kodeksov v Avstriji, Italiji ter kodeksa Sveta odvetniških zbornic Evropske Unije - CCBE v Bruslju). Poglavje zaključi s stališči o odgovornosti odvetnikov (posebej zaradi kršitve morale) ter s sklepnimi mislimi o odvetniški etiki, iz katerih naj izluščimo bistvene zaključke (str. 69):

- V slovenskem kodeksu odvetniške poklicne etike bi bilo potrebno opredeliti vprašanje, v katerih primerih ima odvetnik pravico dajanja informacij, ko gre za posebno odmevne zadeve, da ne bi v koliziji interesov (prepoved osebne publicitete in reklamiranja) kršil temeljnih načel.
- Še posebno bi bilo potrebno sprejeti merila o nagrajevanju v takih zadevah, saj že iz prakse vemo, da so v posameznih zadevah bili izplačani zagovornikom visoki stroški iz proračunskih sredstev sodišča.
- Tretji sklep pravi, da je potrebno podrobneje določiti ravnanje s finančnimi sredstvi stranke ter določiti podrobnejša merila v primeru kolizije interesov strank in odvetnika ne glede na obveznosti veljavnih finančnih predpisov, predvsem ko bo potrebno ukrepati zoper bivšo odvetnikovo stranko in v podobnih primerih.
- V zadnjem sklepu avtor poudari, da je že čas, da odvetništvo uredi tudi etična vprašanja znotraj in v odnosu do kodeksov odvetniške etike držav članic EU in kodeksa odvetniške etike CCBE - saj je zakonodajalec s spremembami in dopolnitvami zakona o odvetništvu sankcioniral zakotno pisaštvo ter tako zagotovil slovenskemu odvetništvu potreben monopol.

Najobsežnejši (stran 72 - 152) je osrednji del znanstvene razprave z naslovom: "Nekatera načelna vprašanja odvetništva". Že kar v prvem poglavju o pridobivanju podatkov in informacij je pisec zelo kritičen do (stare) dileme glede uresničevanja 10. člena ZOdv, ko državni organi in posamezniki, ki izvršujejo javna pooblastila, ne dajejo odvetniku podatkov, ki jih potrebuje pri opravljanju svojega poklica v posamični zadevi. Dotakne se razmerja med notariatom in odvetništvom v slovenskem pravnem prostoru, pri čemer ugotavlja "razpotje pravne pomoči" ter da je slovensko odvetništvo z uvedbo notariata izgubilo del pravnih opravil, čeprav je po sprejetju ZGD (1993) kar 6 mesecev opravljalo tudi funkcijo notariata in to uspešno. Opozarja na okrnjenost odvetniške dejavnosti, če bo prišlo do prenosa pristojnosti vodenja zapuščinskega postopka na notariat.

V poglavju o nudenju brezplačne pravne pomoči (BPP) opiše najprej njeno splošno razvojnost v bližnji preteklosti, ureditev oprostitve plačila stroškov po novem ZPP/99 ter ureditev ZBPP kot lex specialis (primerjalnopravno poda tudi ureditev BPP v Avstriji, Italiji in Nemčiji). Opozori na pomanjkljivosti v določbah, ki opredeljujejo, kaj se kot premoženje ne upošteva pri odločanju o delitvi BPP, kakor tudi definicijo, kdo je družinski član, še točneje, kdo je samska oseba. Z zakonsko definicijo (to je oseba, ki nima družinskih članov) se ne more strinjati, saj je po avtorjevem mnenju samska oseba tista, ki ni sklenila zakonske zveze ali ki ne živi v dalj časa trajajoči življenjski skupnosti moškega in ženske. Obvezujoče mnenje OZS o utemeljenosti razlogov za dodelitev BPP ustvarja dvoumno situacijo, saj je mogoče razumeti to določilo le tako, da organ BPP sploh nima o čem razpravljati in odločati (stran 100). Ponudi tudi nekaj mednarodnih judikatov glede BPP (Airey v. Irska, Ulro v. Združeno kraljestvo, ter civilnega senata Ustavnega sodišča RS iz leta 1997) upoštevajoč 6. člen EKČP.

V naslednjem poglavju je obdelan **odvetnik kot procesni subjekt v civilnem in kazenskem postopku**. Opozarja na nerazumljivo določbo ZPP v primeru, ko stranka umre in vlogo pooblaščenca, ob dedovanju zaščitene kmetije, itd.. Opredeli se do vprašanja, kdaj je dejansko dano pooblastilo odvetniku, in zaključi, da je to mandatna pogodba (766. čl. OZ). Zavzame stališče, da je značilno glede mandatnega razmerja stranke z odvetnikom, da v primeru nejasnosti, to pogodbo štejemo kot pogodbo o naročilu in ne kot podjetniško pogodbo (str. 108). Zavzame stališče do zlorabe pravic pooblaščenca in vprašanja objestnega pravdanja (dve izpostavljeni procesni teoriji). Tudi bolniško zagovorništvo po ZNP ima neposredno zvezo z odvetništvom in varstvom pravic le s pomočjo kvalificirane pravne pomoči. Nato se pisec zavzema, da je nedvomno potrebno uzakoniti institut bolniškega zagovornika, kot je predviden v predlogu tovrstnega zakona (ZBZPDZ, druga obravnava, december 2001). Piscu tega prikaza se zdi sporno stališče avtorja (str. 128), da je omejitev pravice do stavke za določene kategorije funkcionarjev, za vojsko, policijo in sodnike potrebna, zato meni, da v to kategorijo nedvomno spadajo tudi odvetniki. Takšna trditev nasprotuje empiričnim navedbam v magistrski nalogi, kako so denimo stavkali odvetniki v Franciji (1997) ter tudi v Italiji (1995 in 2000. leta, str. 131).

Zadnja tri poglavja so (načelno) zagotovo najzahtevnejša. **Reklamiranje in nastopanje odvetnika v javnosti** avtor plastično prikaže s citiranjem stališč Upravnega odbora OZS v obdobju od leta 1997 dalje. Opozori na resno dilemo kršenja temeljnih osebnostnih pravic odvetnika, kadar ta nastopi v medijih, ne v svojstvu profesionalca; zato na primeru športnika M.C. zaključi, da odvetnik ne more biti žrtev svojega dela. Kritično trdi, da poleg tistih skopih navedb o reklamiranju in nastopanju v javnosti z namenom pridobivanja strank ni na voljo bolj podrobno dodelanih meril (v okviru OZS op.p.), ki bi opredeljevala osnovne pojme in merila, kaj je sploh odvetniška reklama, kdaj gre za pridobitno odvetniško reklamo, v čem naj bi bila ta reklama oz. pridobivanje strank, kaj je prepovedano, kdaj in na kakšen način lahko odvetnik nastopa v javnosti in s kakšnimi omejitvami (str. 137).

V **predzadnjem poglavju** je pojasnjen namen pisca prikazati, **kako ob danih pogojih izgleda in kako naj bi izgledal v duhu časa odvetnik profesionalec.** Pri tem opozori na problem usposabljanja odvetniških pripravnikov (ni določenih meril in pogojev, kdo je lahko mentor in koliko odvetniških pripravnikov lahko začasno dela v odvetniški pisarni, zato se je v praksi že pojavil primer, da je začetnik sprejel za opravljanje pripravništva kar nekaj pripravnikov, ki jim vsekakor ni mogel nuditi ustrezne mentorske pomoči) in kandidatov. Pridružuje se formuli dr. Čeferina iz njegove doktorske disertacije (1988) z naslovom : "Neodvisnost odvetnika", ko je v sklepnem delu zapisal, da je mogoče ubraniti ogled odvetništva ob upoštevanju **formule: strokovnost + etika + odgovornost; to** so sestavni elementi, ki opredeljujejo pojem odvetnika profesionalca v najširšem smislu.

S celostno podobo odvetnika opozarja na elektronsko pošto, table odvetnika, uporabo papirja z oznako firme in na vprašanje spletne predstavitve odvetnika. Pri tem ugotovi, da je kodeks CCBE glede pojma reklamiranja liberalnejši od našega kodeksa.

Magistrska naloga se zaključi z avtorjevim stališčem (skladnim s sklepom Upravnega odbora OZS v Mariboru 1999) :

"Slovenski odvetnik bi se danes lahko na internetu predstavil s podatki o svojem registrskem vpisu v odvetniško zbornico, s svojo davčno številko, odvetniško družbo z oznako "od.p." ter z imeni vseh družbenikov in s podatki o svoji specializaciji. Ne bi pa smel uporabljati papirja z oznako firme in z raznimi emblemi. Prav tako ne bi smel predstaviti odvetnikov ali družbenikov s fotografijami ter tudi ne s fotografijami odvetniške pisarne. Odvetnik posameznik, ki se poklicno ukvarja z znanstvenim delom (21. čl. ZOdv), bi lahko predstavljal tudi svoje nepoklicno, znanstveno, pedagoško, umetniško in publicistično delovanje (str. *148*).

Odvetniška
Zbornica
Slovenije
Kotnikova 12, 1000 Ljubljana, Slovenija
tel.: 1 300 34 20, fax: 1 2301 965
e-mail: odvetniska.zbornica@spika.mnistar.si

Iz dela UO OZS

SEJI 3. SEPTEMBRA IN 1. OKTOBRA 2002

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o preprečevanju pranja denarja

Upravni odbor OZS se je seznanil z ugotovitvijo, da je objavljeni tekst zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o preprečevanju pranja denarja povsem enak predlogu zakona, kar pomeni, da pripombe Odvetniške zbornice Slovenije kot tudi pripombe Ministrstva za pravosodje niso bile upoštevane.

Ocenjeno je bilo, da se je potrebno odločiti, ali bo Odvetniška zbornica Slovenije sprožila oceno ustavnosti zakona, pri čemer gre upoštevati, da bi bil ustavni spor dvomljiv, saj je zakon v skladu z evropsko direktivo in je zato malo verjetno, da bi z ustavnim sporom uspeli.

Ali bo OZS sprožila ustavni spor ali ne, bo upravni odbor odločal na eni naslednjih sej.

V diskusiji so člani UO opozorili, da še vedno niso pripravljeni indikatorji, ki bi določali, kdaj je podan sum za pranje denarja. Ocenjeno je bilo, da je nujno potrebno, da OZS sodeluje z uradom pri pripravi indikatorjev. Tako je predsednik OZS, odvetnik Boris Grosman ocenil, da je nujno sklicati sestanek z gospodom Stroligom, predlagal je, da sestanek organizirata odvetnika Rok Koren in Aleš Paulin ter g. Stroliga seznanita z odprtimi vprašanji. Zakon namreč ne daje odgovora na vprašanje, kdaj je potrebno prijaviti določeno stranko, saj je glede na vsebino zakona zaključiti, da je pač subjektivna presoja posamičnega odvetnika, da presodi, ali je podan sum pranja denarja ali ne.

Sprejet je bil **sklep:**

- *Organizira se sestanek z gospodom Stroligom, katerega se udeležita odvetnika Rok Koren in Aleš Paulin.*
- *Na naslednji seji upravnega odbora se bo odločalo o tem, ali se sproži ocena ustavnosti zakona o preprečevanju pranja denarja.*

Nezakonito reklamiranje

Tržni inšpektorat Republike Slove-

S hrvaškim kolegi - znova na Otočcu

Boris Grosman

Predstavniki OZS smo se tudi letos - 8. oktobra - sestali s predstavniki Hrvaške odvetniške zbornice na tradicionalnem srečanju na Otočcu, tokrat na povabilo hrvaških kolegov.

Predsednik prijateljske zbornice nas je informiral o njihovem delovanju in zlasti o predvidenih spremembah njihovega zakona o pravdnem postopku. Med spremembami zakona dajejo posebno pozornost zagotovitvi kvalificiranega pravnega zastopanja po odvetnikih - zavzemajo se za ekskluzivnost zastopanja po odvetnikih v vseh zadevah, v katerih je možno vložiti revizijo - pa tudi predvidenim določilom o koncentraciji postopka. Prav v zvezi s tem institutom so hrvaške kolege zanimale naše izkušnje.

Za nas zanimiva je bila vest o zamisli hrvaških kolegov, da bi postopke mediacije uredili v zakonu o pravdnem postopku, opredelili pa tudi, da kot mediatorji nastopajo izključno odvetniki, združeni v centru za mediacijo, ustanovljenem v okviru njihove odvetniške zbornice.

Pripravljajo tudi spremembe odvetniške tarife, vendar jih naj bi dokončno dorekli in sprejeli šele, potem ko bodo sprejete spremembe in dopolnitve pravdnega postopnika. Poseg v veljavno odvetniško tarifo utemeljujejo s tem, da se je od njenega sprejema do danes močno spremenil obseg odvetniških del oziroma storitev.

In o čem, o katerih novostih v našem okolju smo mi informirali hrvaške kolege?

Seznanili smo jih z določili našega ZPP, ki ureja izključno zastopanje strank po odvetnikih, pa tudi o naših izkušnjah v zvezi z zadnjimi spremembami ZPP o koncentraciji postopka - pri čemer je bilo čutiti, da se hrvaški kolegi posledic koncentracije pravdnega postopka nekako bojijo, saj ocenjujejo, da nanj niso dovolj pripravljena niti sodišča niti stranke. Pojasnili smo tudi nedavne spremembe zakona o preprečevanju pranja denarja z navedbo obveznosti, ki jih zakon nalaga odvetnikom. Prav tako smo govorili o namerah glede preureditve odvetniške tarife, pa o prvih izkušnjah pri izvajanju zakona o brezplačni pravni pomoči ter o poskusih s postopki mediacije.

Z nami je bil tudi kolega Hinko Jenull, sedaj državni sekretar na Ministrstvu za pravosodje, ki je izredno tvorno sodeloval na srečanju s pojasnili o vrsti zakonodajnih namer pri nas.

Bilo je to znova koristno srečanje - tako zaradi izmenjave informacij o razmerah v odvetništvu na obeh straneh kot tudi zaradi preverjanja možnih ali predlaganih rešitev za odpravljanje problemov, ki se v obeh državah pojavljajo v zvezi z opravljanjem odvetniškega poklica.

nije je naslovil na OZS dopis v zvezi z dostavo dodatnih podatkov glede nezakonitega reklamiranja družb Odškodnina d. o. o., Maribor in Poravnava d. o. o., Ljubljana. Sprejet je bil **sklep:**

- *Tržnemu inšpektoratu Republike Slovenije se posreduje dodatna dokumentacija, s katero razpolaga OZS, istočasno pa opozori, da nekatera registrska sodišča zavračajo registracijo pravnega svetovanja v primerih, ko ne gre za odvetnike oziroma notarje.*

Imenovanje novega nacionalnega podpredsednika UIA

Glede na to, da je potekel mandat dotedanjemu nacionalnemu predsedniku UIA odvetniku Mitji Stupanu, je bil imenovan za novega nacionalnega podpredsednika, podpredsednik Odvetniške zbornice Slovenije, odvetnik **Nikolaj Grgurevič** iz Maribora.

Izvolitev kandidata za Državni svet

Glede na to, da se izteka mandat članu državnega sveta Republike Slovenije odvetniku Jožetu Ilcu, je bil sprejet **sklep:**

- *Vsem območnim zborom se pošlje poziv, da sporočijo kandidata za Državni svet, nakar bo sklicana izredna skupščina OZS, na kateri bo izvoljen nov kandidat naše zbornice.*

Odvetnik Milorad Pešić - tožba zoper OZS

Člani upravnega odbora so se seznanili s sodbo Okrožnega sodišča na Ptuju, opr. št. P 37/96 z dne 26. 8. 2002, s katero je bil tožbeni zahtevek odvetnika Milorada Pešića zoper Odvetniško zbornico Slovenije zaradi izterjave 3.450.000,00 z obrestmi zavrnjen.

Statistika

Iz odvetniškega imenika - stanje 20. oktobra 2002

Odvetnice - odvetniki

- vpisanih jih je bilo skupaj 914 - 327 odvetnic in 587 odvetnikov;
- od 1. 1. 2002 se jih je na novo vpisalo 39 (18 odvetnic in 21 odvetnikov), izbrisalo pa 15 (6 odvetnic in 9 odvetnikov);
- samo v času med 20. 6. in 16. 10. 2002
  - v imenik vpisanih 15 novih imen - 9 odvetnic in 6 odvetnikov,
  - iz imenika izbrisanih 7 - 3 odvetnice in 1 odvetnik so prenehali opravljati odvetniški poklic, 1 odvetnica in 2 odvetnika pa so se upokojili.

Odvetniške kandidatke - kandidati

- po stanju 20. 10. 2002 je bilo skupaj vpisanih 96 - 37 kandidatk in 59 kandidatov,
- od 1. 1. 2002 se jih je na novo vpisalo 45 (18 kandidatk in 27 kandidatov), izbrisalo pa 39 (18 kandidatk in 39 kandidatov);
- samo v času od 20. 6. do 20. 10. 2002 pa se jih je na novo vpisalo v imenik 15 (8 kandidatk in 7 kandidatov), izbrisalo pa 16 (13 zaradi prehoda med odvetnike in 3 zaradi prenehanja prakse).

Odvetniške pripravnice - pripravniki

- po stanju 20. 10. 2002 jih je bilo v imenik vpisanih skupaj 150 (102 pripravnici in 48 pripravnikov),
- od 1. 1. 2002 se jih je na novo vpisalo 61 (44 pripravnic in 17 pripravnikov), izbrisalo pa 24 (15 pripravnic in 9 pripravnikov);
- samo v času od 20. 6. do 20. 10. 2002 je bilo v imenik vpisanih 24 novih imen (17 pripravnic in 7 pripravnikov), izbrisalo pa 8 (4 pripravnice in 4 pripravniki).

Odvetniške družbe

- v času med 6. 6. in 11. 10. 2002 je UO OZS izdal soglasje za ustanovitev še ene odvetniške družbe,
- soglasje OZS ima tako 29 odvetniških družb.

Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah KZ

Na zaprosilo upravnega odbora OZS je odvetnik mag. Emil Zakonjšek izdelal pripombe na predlog zakona o spremembah in dopolnitvah kazenskega zakonika, pri čemer je ocenil, da gre za njegovo osebno mnenje. Upravni odbor je po pregledu stališča ocenil, da gre omenjena stališča posredovati Ministrstvu za pravosodje kot stališča Odvetniške zbornice Slovenije.

Zakon o brezplačni pravni pomoči

V zvezi s problematiko izvajanja zakona o brezplačni pravni pomoči na Okrožnem sodišču v Ljubljani je bil 8. oktobra 2002 posvet. Po sklepu upravnega odbora se je omenjenega posveta udeležil odvetnik Mitja Stupan.

Racionalizacija postopkov za pridobivanje osebnih podatkov

Na Ministrstvu za notranje zadeve je bil sestanek 30. septembra 2002 v zvezi s problemom racionalizacije postopkov za pridobivanje osebnih podatkov.

Pripravila:
Margareta Zakonjšek Rupnik

Izredna (volilna) skupščina OZS

Na izredni skupščini OZS, ki je bila 21. oktobra 2002 v Ljubljani, so navzoči odločili:

- za kandidata OZS za člana Državnega sveta (predstavnika samostojnih poklicev) je bil izvoljen Jože Ilc, odvetnik iz Ljubljane (poleg njega sta kandidirala še Mihael Jenčič, odvetnik iz Maribora in Magda Mlač, odvetnica iz Izole);
- v volilno telo za izvolitev člana Državnega sveta, predstavnika samostojnih poklicev, so bili izvoljeni odvetnice in odvetniki: Jože Hribernik, Samo Jeras, Rok Koren, Peter Osolnik st., Andrej Razdrih, Josip Sever, Igor Smolej, dr. Tjaša Strobl, Mihael Svanjak in Ila Zupančič.

Zakon o izvršbi in zavarovanju

Uvodna pojasnila in komentar zakona , z novelo ZIZ-A

dr. Konrad Plauštajner

Bili bi prestrogi ocenjevalci, če bi trdili, da si država ne prizadeva odpraviti sistemskih napak našega pravosodja in tudi z dobrim zakonskim instrumentarijem povečati uspešnost. Ta prizadevanja se kažejo tudi na področju izvršbe, ki jo upravičeno štejemo za kraljico civilnih postopkov. Nič namreč ne pomaga še tako dobra in v razumnem roku sprejeta sodba, če zataji izvršba. Zato moramo pristop zakonodajalca k sprejetju novega ZIZ v letu 1998 in novele ZIZ-A letos šteti za poizkus korenitega izboljšanja obstoječega stanja, ki naj bi na področju prisilne realizacije civilnih sodnih odločb prinesel povsem otipljiv in viden napredek. Izboljšanja razmer na področju izvršbe ni mogoče vezati samo na spremembo zakonodaje - v tem primeru na ZIZ-A - temveč je treba še kaj več storiti tudi na strani njegovih uporabnikov, ugotavlja soavtor te knjige ***Hinko Jenull*** *tudi v uvodniku " Izvršiti izvršbo " v PP, št. 33 -34/ 02.*

Avtorji: dr. Aleš Galič, Matjaž Jan, Hinko Jenull
Izdala: GV Založba d.o.o. Ljubljana 2002, 571 strani

S takšno ugotovitvijo Hinka Jenulla se je treba vsekakor strinjati, še posebej ker je vsak zakon o izvršbi predvsem zakon akcije in so določena teoretična vprašanja potisnjena v ozadje iz povsem pragmatičnih razlogov. Vendar pridejo trenutki, ko je potrebno v praksi pokazati ne samo "obrtno" znanje o izvršbi, ampak imeti širši vpogled v sodno prakso in pravno teorijo. Zato smo praktiki že dalj časa pogrešali celovit, jasen in v prakso usmerjen strokovni prikaz izvršbe, ki bo vzpodbujal k ustvarjalnosti ter kreativnosti tako sodnike kot tudi odvetnike.

Takšno delo je sedaj pred nami. Vsem poznani avtorji **dr. Aleš Galič, Matjaž Jan in Hinko Jenull** nam v obsežnem delu in z novim pristopom želijo prikazati aktualno problematiko izvršbe z jasnim ciljem, da naj vsaka njihova informacija uporabnikom zakona ne pomeni samo dokončnega podatka, ampak tudi možnost za njegovo lastno nadgraditev glede na potrebe konkretnega primera. Avtorji vsega tega ne bi dosegli, če ne bi pravilno postavili sistemskega okvirja svojega dela.

Obsežnim uvodnim pojasnilom sledi namreč prikaz celotnega ZIZ od člena do člena, komentar novele ZIZ - A in sodna praksa, ki se citira pri posameznih členih zakona. Delo zaključuje skrbno pripravljeno stvarno kazalo.

Bralec dobi najprej vpogled v družbene in druge razloge za pripravo nove izvršilne zakonodaje, seznani se z usmeritvami zakonodajalca ob pripravi ZIZ in z vsemi razlogi, ki so predvsem kot pozivi ali odmevi iz prakse vodili k sprejetju novele ZIZ-A. Brez temeljite preučitve uvodnih pojasnil ni mogoče v popolnosti dojeti in zlasti odvetnikom kar najbolje uporabiti samega ZIZ z novelo. Poleg tega dajejo uvodna pojasnila obilo možnosti za dosego strokovne perfekcije vlog, zlasti ugovorov in pritožb. Skratka, so odlična glina, iz katere se da v povezavi s komentarji in analizami konkretnih določb ZIZ narediti dobra opeka.

Zato je potrebno o uvodnih pojasnilih dela reči še naslednje. Opozorijo nas tudi na določene ustavne vidike izvršbe in stališča našega ustavnega sodišča, kar je zlasti važno za formiranje pritožbenih stališč. Opozorijo nas, da naš izvršilni postopek ne temelji na načelu stroge formalne presoje, niti na načelu atrakcije, ampak je le kombinacija obeh modelov. Iz tega lažje ocenimo položaj, procesne in druge možnosti obeh glavnih protagonistov postopka, upnika in dolžnika. Vsekakor se kaže strinjati z avtorji, ki poudarjajo, da je novi ZIZ predvsem v korist upnika vzpostavil novo ravnovesje položaja strank. Zelo pomemben je napotek, da ZIZ omogoča upniku takojšnje streljanje iz vseh topov, saj je zakon vpeljal načelo *"kumulativnosti izvršilnih sredstev in predmetov"*, po katerem lahko izvršba teče takoj in istočasno z vsemi izvršilnimi sredstvi, ki so v prosti izbiri upnika. Ni prezreti napotka, kaj vse nudi upniku institut seznama dolžnikovega premoženja, ki je z ZIZ-A še nadgrajen. Iz uvodnih pojasnil razberemo, da se avtorji zavzemajo za večjo samostojnost izvršiteljev kot dejanskih izvrševalcev izvršbe. Seveda ne gre dvomiti, da predstavljajo kot nov organ v sistemu izvršbe dobrodošlo in nujno novost, ki so jo z naklonjenostjo sprejeli tudi upniki. Nekatere spremembe po ZIZ-A, s katerimi je upniku omogočeno, da sam izbere izvršitelja in ukinitev obveznega predujma z institutom fakultativne varščine, stanje samo izboljšujejo. Če bo v prihodnosti dosežena še decentralizacija izvršbe, po kateri bo vodenje izvršilnega postopka (po nemškem vzoru) odvisno samo od vrste izvršbe, se je nadejati še nadaljnjih uspehov. Po tem vzorcu bi premičninsko izvršbo vodil izvršitelj, nepremičninsko izvršilno sodišče (*pravni poseg v lastnino*), postopek zavarovanja hipoteke samo zemljiška knjiga ipd.

Po noveliranem 6. členu ZIZ lahko veliko opravil med izvršilnim postopkom vodijo kar strokovni sodelavci ali sodni referenti. Avtorji se sprašujejo, ali možnost, da izda sklep o izvršbi na podlagi verodostojne listine kar strokovni sodelavec, ne pomeni posega v 23. člen ustave RS, po katerem je sojenje pridržano le sodniku. S takšno tezo se ne bi strinjal, ker pojem sojenja močno širi, morda celo izven obsega

ustavne razlage. Res je, da pomeni izdaja izvršilnega sklepa sodno odločitev, vendar ne v smislu meritornega sojenja. Odloča se sicer o posegu v premoženje dolžnika, vendar ne prvič, na novo in o tem, ali njegova obveznost plačila obstaja po materialnem pravu. Tisti, ki odloča o izvršbi, naj bo sodnik ali strokovni sodelavec, o vseh teh vprašanjih ne vodi postopka in ne odloča, saj je vse to pokrito že s pravnomočnostjo sodne odločbe ali z zakonsko presumpcijo, da je verodostojna listina prav tako izvršilni naslov, katerega je mogoče eliminirati z dokumentiranim ugovorom. Šele zatem nastopi faza sojenja v pravdnem postopku. Dilema, ki jo tukaj opazijo in predstavijo avtorji, a je praksa ne zazna in ne aktualizira, vsaj zame ostaja na teoretični ravni. Da je temu tako, ugotovijo avtorji sami, ko s svojimi argumenti pojasnijo, kaj pomeni sojenje po ZIZ, in da opisane rešitve ne posegajo v ustavni pojem sojenja.

Uvodna pojasnila seveda ne morejo mimo nove vloge prvostopnih izvršilnih sodišč, ki sedaj sama odločajo o vseh ugovorih, tudi o neutemeljenih. Še več, prva sodišča odločajo sedaj tudi v primerih, ko je sklep o ugovoru odvisen od kakšnega dejstva, ki se nanaša na samo terjatev in je to dejstvo med strankama sporno. Po odločitvi izvršilnega sodišča o takšnem ugovoru ima dolžnik možnost, da v 30-dnevnem roku začne pravdo na ugotovitev nedopustnosti izvršbe.

Iz uvodnih pojasnil tudi zvemo, katere spremembe ZIZ so bile potrebne zaradi reforme zakonodaje stvarnega prava, v čem je srž novih pravil o izvršbi na nematerializirane vrednostne papirje in kako je urejena dosedanja pravna praznina v izvršilnih zadevah glede varstva in vzgoje otrok in osebnih stikov z otroki. O sredstvih zavarovanja (*zastavna pravica na podlagi sporazuma strank)* je treba reči samo to, da bodo z nastopom veljavnosti sedaj že sprejetega stvarnopravnega zakonika iz ZIZ izločena, ker tja po svoji naravi ne spadajo.

V drugem delu knjige je s komentarjem posameznih členov predstavljen celoten ZIZ.

Tu gre posebej opozoriti na pomen in koristnost navedenih primerov iz sodne prakse vseh naših najpomembnejših sodišč, torej ustavnega, vrhovnega in višjih sodišč. Citirana so tudi stališča ali članki pravnih teoretikov. Marsikdo bo večjo vrednost videl v izčrpnih komentarjih členov, v katerih se prepleta predstavitev različnih pravnih institutov *(n. pr. seznam dolžnikovega premoženja, denarna kazen, subjektivna sprememba upnika, stavbna pravica, zemljiški dolg itd.)* in kako se njihova uporaba kaže v praksi. Če jih upnik zna učinkovito in pravilno uporabiti, lahko močno pripomore, da bo izvršba hitreje opravljena.

Avtorjem v dobro gre tudi zapisati, da so imeli občutek za potrebe prakse in so skušali pojasniti ali dati napotke prav glede tistih vprašanj, ki so v praksi najbolj boleča za upnika. Tako nam v komentarju k 44. členu podrobneje predstavijo možnosti in upravičenja glede pridobitve potrebnih podatkov o dolžniku, tudi o povsem osebnih. Podobnih koristnih napotkov je obilo skozi vso knjigo. Posebej je s komentarjem posameznih členov ZIZ podrobneje obdelana celotna problematika, vezana na dolžnikov ugovor. Pogledi na novo 11. a poglavje o izvršbi na nematerializirane vrednostne papirje ali na 20.a poglavje o izvršbi v zadevah glede varstva in vzgoje otrok ter glede osebnih stikov z otroki so novost v teoriji našega izvršilnega prava.

Seveda ni moj namen, da bi podrobneje predstavil, kaj vse so avtorji zapisali kot svoj komentar ali analizo k posameznim določbam ZIZ. Važno se mi zdi opozoriti, da so se zavedali vrednosti povezanosti sistematike, analize posameznih pravnih institutov ali specifičnih položajev strank s tistim, kar mora vsak dober vodnik skozi zakon nuditi uporabniku v praksi.

Uspelo jim je tudi pregledno opozoriti na tiste spremembe, ki jih je prinesel ZIZ-A.

Zato naj bo bralec še posebej pozoren na novosti v 12. členu (*črtanje registra zastavnih pravic*), 24. členu (*prehod obveznosti na novega dolžnika*), 25. členu *(izvršba zoper družbenika)*, 31. členu *(seznam dolžnikovega premoženja*), 33. členu (*denarne kazni)*, 38.a , 38.b in 38.c členu (*izvršilni stroški*), 40. členu (*predlog za izvršbo)*, 44.a členu *(določitev izvršitelja*), 54. členu (*ugovor dolžnika zoper izvršilni sklep)*, 58. členu *(sklep o ugovoru)*, 62. členu *(ugovor zoper sklep o izvršbi na temelju verodostojne listine*), 64. členu (*ugovor tretjega)*, 67. členu (*nasprotna izvršba*), 71. in 73. členu (*odlog izvršbe na predlog dolžnika in tretjega)*, 81. členu *(zaznamba sklepa o premičninski izvršbi v uradnih evidencah - n.pr. v prometnem dovoljenju*), 102. členu *(izvršba na denarno terjatev dolžnika - omejitve)*, 145. členu (*izvršba na več dolžnikovih računov*), 148. do 151. členu (*izvršba na denarna sredstva v gospodarskih zadevah),* 163.a členu in ostalih (*izvršba na nematerializirane vrednostne papirje)*, 166. členu in ostalih (*izvršba na nepremičnine*), 184. členu (*hramba kupnine*), 178. členu (*ugotavljanje vrednosti nepremičnine pred prodajnim narokom)*, 221. členu (*izvršba z izpraznitvijo in izročitvijo nepremičnine)*, 238.a členu in ostalih (*izvršba v družinskih sporih)*, 239.a členu *(sklep o zavarovanju)*, 268. členu (*učinek sklepa o začasni odredbi*).

Vse te novosti so posamično in skupno tako pomembne, da ne dopuščajo več starega odnosa do izvršbe. Nujno je, da se delu starega znanja in ravnanj odrečemo in to nadomestimo z novim. Odvetniki smo dolžni v vseh sodnih postopkih sodelovati na visoki strokovni ravni, ker bomo na ta način najbolj ščitili interese svojih strank in hkrati prispevali k hitrejšemu postopku. Resnici na ljubo je treba reči, da smo marsikdaj zaradi vsakodnevnega hitenja pokazali do izvršbe pomanjkljiv strokovni odnos.

Kot pravi Hinko Jenull, nam lahko ZIZ pomaga le na poti iskanja rešitev, vse ostalo je odvisno od nas. To velja tudi za delo, ki sem ga tu predstavil, vendar s pomembnim vsebinskim poudarkom. Če je ZIZ okostje, so mu avtorji s svojim znanjem in pristopom vdahnili tudi telo in življenje. Zato predstavlja njihovo delo vsem, ki imajo opravka z izvršbo, nepogrešljiv vademekum. Kajti, če mu bomo ob reševanju konkretnih zadev dodali še svoje znanje in izkušnje ter vse to nadgradili s strokovno ustvarjalnostjo, se bomo iz spremljevalcev spremenili v kralje izvršbe.

Dopisujte v Vaše glasilo

Odvetnik

- *o izkušnjah iz neposredne odvetniške prakse,*
- *objavite svoja mnenja o novih predpisih!*

Policijska pooblastila

mag. Bojan Kukec

V zadnjem času Visoka policijsko - varnostna šola, pridružena članica Univerze v Ljubljani, krepi svojo izdajateljsko dejavnost. Med drugimi publikacijami sta izšli tudi dve knjigi, ki sta po svojem temeljnem namenu učbenika (**dr. Anton Dvoršek "Kriminalistična strategija" in Miroslav Žaberl : " Policijska pooblastila"**), čeprav bi predvsem za slednjo lahko trdili, da presega učbeniško tematiko in je za razliko od prve, ki je bolj strokovno - specialistično usmerjena, zagotovo zanimiva tudi za najširšo pravno strokovno javnost, predvsem pa za nas, odvetnike. Znana je stara resnica, ki jo je bojda izrekel že Napoleon, ko je vzkliknil: "Povejte mi, s kakšnim orožjem in moštvom razpolaga sovražnik, in bitka je dobljena". Ta misel vojskovodje parafrazirano (lahko) velja tudi za delo odvetnika v predkazenskem postopku, saj smo zagotovo policisti in odvetniki (ki branimo interese svojih klientov) v nekakšnem razmerju nasprotnikov (razumljivo, da ne sovražnikov).

Ko vam ob dveh ponoči zazvoni telefon in vas dežurni policist seznani, da si vaš klient v priporu ali pridržanju želi vaše pravne pomoči, se vam je gotovo že utrnil grenak vzdih: "A že spet?" ..., istočasno pa vas je razsvetlilo, da tudi tovrstno delo spada pač v etične vidike odvetniškega poslanstva. Če smo na takšne vrste odvetniškega dela strokovno dobro pripravljeni in podkovani, bo delo zagotovo bolje opravljeno, klientu v korist, nam pa v zadovoljstvo. K temu zagotovo lahko bistveno pripomore (poleg ustreznih odvetniških izkušenj) dobro poznavanje policijskih pooblastil.

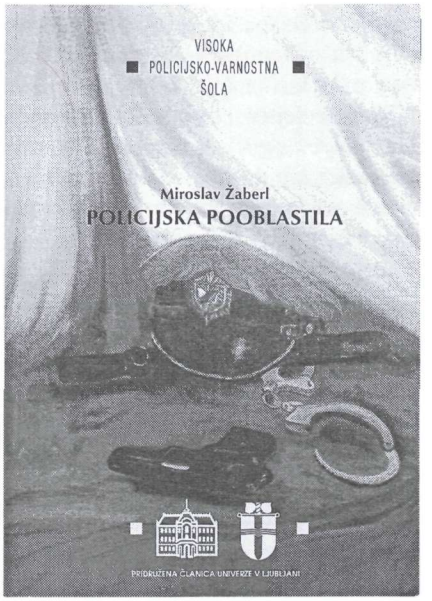

avtor: Miroslav Žaberl
izdalo: MNZ RS, Visoka policijsko - varnostna šola v Ljubljani
recenzenta: dr. Tomaž Čas, mag. Goran Kelemenčič
naklada: 1000 izvodov, Ljubljana 2001, 301 stran

Knjiga obsega **301 stran** ter je po **strukturi** razdeljena na uvodno besedo avtorja ter nekakšen (formalni) uvod, ki je sestavljen iz prikaza devetih členov ustave RS, štirih členov iz zakona o policiji, petih členov iz ZKP ter dveh členov iz zakona o prekrških, ki ga avtor naslovi z :"namesto splošnega uvoda (Ustava RS)".

Delo je **vsebinsko razdeljeno na šest** med seboj povezanih **delov**.

Po **uvodnih poglavjih** (opredelitev pojmov in pravna regulacija, osnovna načela za uporabo in policijska etika ter zakonitost in strokovnost uporabe policijskih pooblastil) je osrednji drugi del, ki govori o splošnih policijskih pooblastilih (*opozorilo, ukaz, ugotavljanje identitete* in identifikacijski postopek, vabljenje, prijetje in privedba, pridržanje, vstop v tuje stanovanje in druge prostore, preiskava stanovanja in drugih prostorov ter dejanja, podobna preiskavi, osebna preiskava ter dejanja podobna osebni preiskavi, zaseg stvari in predmetov ter dejanja podobna zasegu).

Sledi podrobna razlaga **institutov uporabe prisilnih sredstev** (pojem, zakonska osnova in vrste, splošna načela in splošni pogoji za uporabo prisilnih sredstev, uporaba sredstev za vklepanje in vezanje, uporaba plinskega razpršilca, fizične sile in palice, uporaba plinskih sredstev in drugih sredstev za pasivizacijo, vodnega curka, konjenice in posebnih motornih vozil, uporaba službenega psa, uporaba sredstev za prisilno ustavljanje prevoznih sredstev, uporaba strelnega orožja).

Četrti del zajema področje **uporabe tajnih policijskih ukrepov**, kar avtor pove le v uvodni besedi, poglavje pa naslovi zgolj s : "Prikriti preiskovalni ukrepi".

Peti del obravnava policijska pooblastila na vodah, **šesti del** pa zbiranje, obdelovanje, shranjevanje in uporabo osebnih podatkov.

Na koncu vsakega od šestih naštetih delov je (obširen) seznam uporabljene literature in pravnih virov.

Na koncu knjige v poglavju "Namesto zaključka" avtor prikaže **kodeks ravnanja policijskih uslužbencev** (sprejet z resolucijo generalne skupščine decembra 1979 - zgolj 8 členov) ter pregled uporabljenih kratic.

Vsako policijsko pooblastilo avtor obravnava predvsem s **pozitivističnega pravnega vidika**, čeprav v **bogatih opombah** ponudi tudi mogoče odgovore na vprašanja, ki se policistu utegnejo pojaviti v praksi. Ker nas zanima predvsem neposredna vsebina knjige, ki se navezuje na delo odvetnikov, naj s tem v zvezi posebej opozorim na **seznanitev s pravico do odvetnika** pred začetkom hišne preiskave oziroma takoj po vročitvi odredbe o hišni preiskavi, in dilemo, ali mora policist poučiti tistega, pri katerem se bo opravila hišna preiskava, da ima **pravico obvestiti odvetnika,** ki je lahko navzoč pri hišni preiskavi. (stran 134). Avtor pronicljivo opazi, da pred sprejemom Zakona o policiji (Ur. l. RS, št. 49/98) te dileme ni bilo, saj je zakon o NZ (1998) eksciplicitno navajal takšno policistovo dolžnost v primeru, kadar se opravlja hišna preiskava na podlagi odredbe v (pred)kazenskem postopku oziroma v postopku za prekršek. Omeni, da je moral policist tudi takrat, kadar je opravljal preiskavo stanovanja in drugih prostorov v postopku za prekršek, tistega, pri katerem je hišno preiskavo opravljal, poučiti o tej pravici. Še več. Pouk o pravicah se je razširil tudi na to, da je morala biti oseba, pri kateri se je opravljala preiskava na podlagi odredbe, poučena o tem, da ni dolžna ničesar izjaviti. Tega določila zakon o policiji, ki je razveljavil zakon o notranjih zadevah z vsemi novelami, ne vsebuje več.

Avtor se do odprte dileme opredeli tako, da zavzame stališče: kadar se opravlja hišna preiskava brez odredbe, policist dolžnosti seznanitve s pravico do odvetnika nima (zaradi razloga nujnosti in neponovljivosti, zaradi česar bi lahko bilo čakanje na odvetnika usodno za uspešno realizacijo postopka). Vendar pa v svoje stališče ni povsem prepričan, saj zapiše, da zakon o prekrških navedene policistove dolžnosti posebej ne opredeljuje, zato ni "popolnoma jasno", ali ima oseba, katere stanovanje se preiskuje na podlagi pi-

sne odredbe zaradi prekrška, pravico obvestiti odvetnika. Nato pa avtor poda bolj praktično napotilo kot trdno stališče: "Glede na dejstvo, da odredbo izda sodišče in da se izognejo nevarnostim morebitne ekskluzije dokazov, je priporočljivo, da tudi v takšnih primerih policisti dopustijo možnost obveščanja odvetnika."

Naj na tem mestu zgolj opozorim na **moteče izrazoslovje**, saj semantično in terminološko govorimo o "pouku o pravicah " (in ne arhaično o : poduku) ter o razveljavitvi zakona in ne o tem, da je npr. zakon o policiji "preklical" ZNZ, z vsemi novelami..... Ta pripomba bi lahko šla tudi na rovaš obeh recezentov. Pa ni povsod zaslediti te nedoslednosti. Avtor v opombah opozori na nujnost distinkcije med preiskavo in pregledom stanovanja, tudi v argumentaciji Vrhovnega sodišča RS (stran 145).

Nasploh je moč ugotoviti, da ima avtor bogato citirano sodno prakso: načelno pravno mnenje Vrhovnega sodišča RS v zvezi s pregledom osebnega vozila in potrebo izdati odredbo o hišni preiskavi po I. odst. 215. čl.ZKP - str. 144, problematičnost varstva osebnih podatkov glede EMŠO - stran 290, o ustavnem pojmu zasebnosti in kako ga je razumelo (definiralo) Ustavno sodišče RS - str. 245, zakonsko in pravilniško obveznost, da mora policist, preden uporabi strelno orožje opozoriti s klicem: "stoj, policija, streljal bom!" ter še posebej aktualno in odprto vprašanje izstrelitve "smrtnega strela", ki ga po ukazu policijskega vodje izstreli ostrostrelec -. str. 231, citiranje poročila o delu Varuha človekovih pravic v letu 1997 glede (ne)zakonitosti ravnanja policistov ob vabljenju na informativni razgovor etc.

Zaradi omejenosti prostora naj navedem le še drugi primer, ki je še posebej zanimiv za odvetnike, to je **pravica do zagovornika, pravica do molka in do obveščanja najbližjih** (stran 112 - 115). Gre za znano procesno kavtelo osebe, ki ji je vzeta prostost, vsebovane v ameriški doktrini "Miranda". Avtor opozori, kje v slovenski pozitivnopravni ureditvi so te določbe (npr. čl. 19/3 ustave RS, 4. čl. ZKP/94, 44. čl. zakona o policiji - kot izvedenka "Mirande"). V tej zvezi (čeprav ne prav na tem mestu v knjigi) avtor tudi ustrezno opozori na določbo 5. čl. EKČP (/1950), stališča (tudi že slovenske) teorije (objektivni kriterij v pomenu "Mirande", ki obstaja le, če bi povprečen "razumen" človek v osumljenčevi situaciji menil, da mu je odvzeta prostost - **dr. Zupančič** et. al. 1996, str. 168), nato pa poudari, da je to vprašanje v zadnjem času še posebej aktualno pri izvajanju policijskega pooblastila zbiranja obvestil v predkazenskem postopku, kadar se oseba, ki še ni osumljenec, ne odzove prostovoljno vabilu na zbiranje obvestil in se več ur pogovarja s policistom v uradnih prostorih policijske postaje. V okviru "Mirande" velja, da je bila osumljencu odvzeta prostost, če je osumljenec mislil, da mu je bila odvzeta (z upoštevanjem objektivnega kriterija, kot zgoraj povedano). Pisec opozori tudi na zanimivo dejstvo, da Ustava RS za razliko od pozneje sprejetega ZKP ne vsebuje določila o zagotovitvi zagovornika osumljencu, ki si ga sam, glede na svoje gmotne razmere, ne more privoščiti.

Če se bralec na koncu vpraša, kako bi bilo moč knjigo ob morebitnem ponatisu še **izboljšati**, bi poleg že omenjene terminološke pripombe svetovali izboljšavo zdajšnjega (za bralca) nepreglednega podajanja primerjalnopravnih ureditev v različnih državah ter v različnem obsegu. Tako npr. **moti**, da je glede ukaza kot splošnega policijskega pooblastila iz primerjalnopravne ureditve "iztrgan" zgolj ukaz nigerijske policije (stran 61), medtem ko je primerjalnopravna ureditev npr. uporabe strelnega orožja in prikritih preiskovalnih ukrepov prikazana kar v šestih državah, pa zopet ne v vseh istih, kar bi edino lahko dalo komparativno težo in plastično sliko prikazane ureditve v tujini. Bralca zmoti tudi likovno ter še posebej oblikovalsko (arhaično) podana naslovnica, ki izvira iz nekih drugih časov, ne iz tretjega tisočletja. Nedomiselno je prikazati risbo štirih policijskih "orodij" (pendrek, lisice, pištola, pokrivalo) na podlagi bele zavese (tančice), saj takšna likovna in oblikovalska rešitev lahko asociira na marsikaj misterioznega, kar pa gotovo ni bil namen avtorja

Nekaj obrobnih pripomb je bilo potrebno zapisati, medtem ko je na drugi strani knjiga vsekakor dobrodošla, ne zgolj študentom, temveč tudi najširši strokovni pravni javnosti - in prepričan sem, da ne bo manjkala na polici odvetnikov, ki se ukvarjamo, pa čeprav zgolj občasno (ob obrambah ex offo), s kazenskopravnim področjem, in še posebej s področjem varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Ne gre prezreti **kvalitetnih opomb**, ki niso zgolj odkazilo na že obstoječo judikaturo na vseh ravneh (ESČP, US, VS, itd.), temveč tudi na že objavljena relevantna stališča pravnih teoretikov in tudi praktikov. Posebej pa še razveseljuje, da je avtor na več mestih (kot je zgoraj opisano) **opazil (še vedno) odprte dileme in probleme**, ki se utegnejo pojaviti predvsem v praksi. Zato ima knjiga zagotovo tudi naravo neke vrste priročnika. Pa ne zgolj to. Mestoma je avtor celo **duhovit**, kljub resnosti obravnavane tematike (npr. opomba 307 na strani 201, kjer odkritosrčno zapiše: *"Ko so se plinski razpršilci šele pričeli uporabljati v policiji, je bilo kar nekaj primerov, ko je policist namesto agresivnega kršitelja, s katerim se je ruval drugi policist, s plinskim razpršilcem onesposobil svojega kolega, kršitelj pa jo je jadrno popihal."*

Delo ima tudi **dodatno človeško noto**, saj je posvečeno avtorjevemu očetu, ki je 27 let dela v nekdanji milici posvetil skrbi za varnost državljanov.

Če bi pisec te recenzije navedeno delo prebral, preden je oddal rokopis knjige z naslovom: **"Veliki družinski pravni priročnik" (637 strani, 68 vzorcev, ki izide jeseni letos),** bi to zagotovo obogatil z nekaterimi vsebinami iz prikazane knjige, še posebej v poglavjih: "Kako preprečiti zlorabo policijskih pooblastil v predkazenskem postopku - Informativni pogovor, prisilna privedba in hišna preiskava, vstop v stanovanje, policijsko pridržanje - kako ravnati?, opozorilo policista - nove pristojnosti slovenske policije in prijaznost - policista in kršitelja - se obrestuje.

Zanimivo je stališče pisca, da je zakonodajalec sicer določil tako imenovano "Miranda pravico", ni pa določil njene natančnejše vsebine. Zaradi tega je bilo nekaj časa odprto vprašanje o tem, ali je policija dolžna zagotoviti razgovor zagovornika (odvetnika) s pridržano osebo (klientom) brez navzočnosti pooblaščene uradne osebe. Takšno pravico ima odvetnik v kazenskem postopku, navsezadnje mu lahko klient zaupa skrivnosti, o katerih mora odvetnik molčati, niti ne sme biti o njih zaslišan. Evropski odbor je v zaključnem poročilu priporočil, da naj policija pridržani osebi omogoči, da na samem govori z odvetnikom in da je lahko odvetnik prisoten ves čas razgovora policije s pridržano osebo. Enako mnenje je dalo tudi Ustavno sodišče RS. Zato je podobna napotilna določba zapisana tudi v **Pravilniku o policijskih pooblastilih** (npr. čl. 49/5: *"Policist je dolžan zagovorniku omogočiti neoviran stik in pogovor s prijeto osebo. Zaupnega pogovora med zagovornikom in prijeto osebo, policist, na njuno zahtevo ne sme poslušati, lahko pa ju vizualno nadzira"* (str. 114).

Poleg temeljnih zakonov, konvencij, ustavnosti je po mnenju pisca te recenzije koristno poznati tudi vse izvedbene (podzakonske) akte prav zaradi tovrstnih stališč in navodil, k čemur je avtor knjige zagotovo dal svoj kvalitetni prispevek, čeprav gre za "nikoli dokončano delo", kot je zapisal v uvodu.

Priročniki - za pravni poduk in dvig pravne zavesti

Tomaž Marušič

Pravna zavest in kultura ni samo stvar pravnikov in stroke, predstavlja tudi civilizacijsko stopnjo naroda. Kadar razpravljamo o problemih pravne nepoučenosti in o širjenju pravne kulture nasploh, ne moremo mimo pomembnih pravnih publikaciji iz naše preteklosti, ki so bile napisane zgolj zaradi širjenja pravnega znanja in zavesti najširšega kroga sodržavljanov.

Temu namenu je bila prilagojena njihova vsebina in jezik, čeprav se v pravu ni bilo moč izogniti tudi nujni tuji terminologiji. Imele so tudi preventivni namen, zlasti proti nepotrebnim postopkom pred državnimi organi in jalovemu pravdanju na sodiščih.

Nedvomno je ta cilj zasledoval že priročnik **"Slovenski pravnik"** iz leta 1862 (pravna terminologija) in trije letniki lista " Pravnik - slovenski" (1870-1872) , ki jih je urejal in izdajal odvetnik dr. Radoslav Razlag.

Dr. Radoslav Razlag je bil rojen leta 1826 in umrl v letu 1880. Pravo je študiral v Gradcu in promoviral 1854. Leta 1862 je odprl lastno odvetniško pisarno v Brežicah ter jo nato v letu 1870 preselil v Ljubljano. V slovenščino je prevajal zakone in vladne uredbe. Izvoljen je bil v kranjski deželni zbor in bil nekaj časa tudi kranjski deželni glavar. Znan je tudi po tem, da je v Celju in v Ljubljani dobil nekaj odmevnih političnih pravd.

Z občutkom nacionalne in poklicne odgovornosti do svojih ljudi je še kot odvetniški koncipient dr. Ivan Tavčar preprostim ljudem s pisano besedo razlagal in poučeval pravo, da bi jih prosvetlil na tem področju. V letu 1883 je napisal in v založbi Družbe sv. Mohorja iz Celovca izdal knjigo **" Slovenski pravnik - Poduk o najpotrebnejših zakonih".** Knjiga je pisana v razumljivem in preprostem jeziku, s smislom za pripoved, humor in prispodobe. Obsega več kot 600 strani in je razdeljena na šest poglavij:

Prvo poglavje govori o zakonih nasploh, o brambi (varstvu) pravic, samolastni pomoči (samopomoč), o silobranu, o premakljivih in nepremakljivih rečeh, o priposestvovanju, o zastaranju in o pravici ter postopku gradnje novega stavbnega objekta. To poglavje posveča največ pozornosti motenju posesti, motitvenim pravdam, katastru in mapnim kopijam. Prav tako govori o dovoljenem rubežu živine, ki se pase na tuji zemlji, kot jamstvu, da bo njen lastnik plačal nastalo škodo.

Drugo poglavje je namenjeno zemljiški knjigi z opisom vseh zemljiško-knjižnih operacij (vknjižba, predznamba in zaznamba). Poudarja pomen njene javnosti in razlaga o vpise lastninske, služnostne in zastavne pravice. Govor je tudi o notarskem dolžnem pismu - obvezno sestavljenem v slovesni obliki - na podlagi katerega je možna takojšnja sekvestracija.

Tretje poglavje obravnava zapuščine, najprej na splošno, nato govori o oporokah in o dolžnem (nujnem) deležu. Ta ni pripadal zapustnikovemu zakoncu in nezakonskim otrokom. Obravnava še postavno nasledstvo (zakonito dedovanje), volila in osnovna znanja o zapuščinski obravnavi.

Četrto poglavje je namenjeno pogodbenemu pravu - razpravlja o pogodbah in o osebnih zavezah, pojasnjuje posebnosti posameznih pogodb, razlaga o povračilu škode, vključno z odvzemom dobička. Objavlja tudi vzorce posameznih listin.

Bralce seznanja tudi s taksnimi tarifami. Na primer za dolžno pismo (potrdilo o dolgu): za vrednost 20 goldinarjev je bilo treba kolekovati s 7 krajcarji , za 300 goldinarjev pa z 1 goldinarjem in 25 krajcarji (1 goldinar = 100 krajcarjev - mesečna plača odvetniškega uradnika je znašala takrat od 25- 35 goldinarjev).

Šesto poglavje obravnava "sodnijska postopanja", predvsem pravdni postopek in izvršbo. V tem poglavju obravnava pisec še sumarni postopek (vpeljan v letu 1845), opominjevalni in malotni ali bagatelni postopek (oba vpeljana v letu 1873). Bralca seznani tudi z vzorci tožb, predlogov in ugovorov.

Knjiga je vzbudila veliko zanimanja, javnost jo je pozitivno sprejela. Lahko ugotovimo, da je zadostila svojemu osnovnemu namenu, to je poučevanju državljanov o njihovih pravicah in dolžnostih do tretjih in do države ter o vsakdanjih sodnih in upravnih zadevah.

Dr. Ivan Tavčar se je rodil v Poljanah nad Škofjo Loko v letu 1851 in umrl v Ljubljani leta 1923. Pravo je študiral na Dunaju v letih 1871 - 1875. Tu je promoviral v letu 1877. Bil je odvetniški koncipient v Ljubljani in Kranju, dokler ni v letu 1884 postal odvetnik in odprl lastno pisarno.

Odvetnik Tavčar je bolj znan v javnosti kot publicist in pisatelj (Visoška kronika, Grajski pisar, Cvetje v jeseni , 4000).

Strokovne članke in razprave je objavljal v Slovenskem pravniku vse do leta 1888.

Zaradi aktualnosti, prikaza piščevega odličnega poznanja takratnih razmer na podeželju, pravne nepoučenosti ljudi, ki je generirala številne pravde, povzemamo nekaj misli iz njegovo klenega uvoda v knjigo:

"...Poznanje zakonov ali postav je brez dvombe koristno in to tudi človeku, ki ne pohajkuje vsak dan po sodniških prostorih , ter ne zapravlja dragocenega časa z malomarnimi in hudobnimi pravdami ... Ker zakonov ne poznajo, domišljujejo si, da se jim krati ta ali ona pravica, med tem, ko se jim v resnici ničesar ne krati. Če bi se toraj razširilo znanje postav med priprostim ljudstvom, pomanjšalo bi se vsled tega število pravdarjev iz domišlje, ki sedaj nadlegujejo sodnije, ter denar prinašajo brezvestnim advokatom, ali ga pa mečlejo v žep še bolj brezvestnim zakotnim pisačem ... V tem oziru mora poduk o zakonih mnogo koristiti, ker večina pravd, sukajočih se okrog lastninske pravice ali okrog motenja v posesti, izvira iz nevednosti o zakonih ... Kdor toraj zakonov ne pozna, tava ka-

kor slepec okrog in o pravici napravlja si svoje misli, ki pa dostikrat tako zaidejo, da jim postane krivica pravica. Poduk o postavah roditi mora pred vsem pravicoljubje med priprostim narodom, ker ravno iz poznanja zakonov izvira pravo prepričano tem, kaj je pravica in kaj krivica..."

Prva svetovna vojna je pomenila konec Avstro-Ogrske monarhije in s tem konec njenega pravnega reda v naših krajih. Na področju civilnega prava in postopka ni prišlo do spremenb. Ustava Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev iz leta 1921 je potrdila veljavnost določb avstrijskega Občnega državljanskega zakona.

Sprememba države ni vplivala na pravno poučenost državljanov, ker je v novi državi veljalo enako državljansko pravo kot v bivši Avstriji. V povsem drugačnem položaju so bili prebivalci zahodne Slovenije, na Goriškem, Tržaškem in Istri. Po Rapalski pogodbi je dobršen del Slovenije prešel pod Kraljevino Italije. Prebivalci tega dela so morali sprejeti italijanski pravni red, ki je bil nekaj drugega kot avstrijski. Neznanje tujega prava in obvezna uporaba tujega jezika pred oblastnimi organi in v javnosti je imela za posledico propad in dražbo marsikaterega slovenskega posestva. Slovenski sodniki, ki so tu službovali, so bili premeščeni v notranjost Italije ali pa so emigrirali v Jugoslavijo. Le malokateri odvetnik je ostal v Gorici ali Trstu, večina jih je prav tako emigrirala v Jugoslavijo. Neznanje tujega prava je predstavljalo problem, ki so ga skušali narodno zavedni odvetniki in pravniki omiliti s poučevanjem slovenskih prebivalcev o italijanskem pravu.

Znani so prispevki odvetnikov dr. Josipa Agneletta, dr. Josipa Jurce in dr. Angela Kukanje v tržaškem poljudnem zborniku "Luč", s katerimi so seznanjali slovenske bralce z italijanskim finančnim, upravnim in gospodarskim pravom. Prav tako tudi tržaška revija "Pravni vestnik" (o tem glej "Odvetnik " št. 14/ december 2001 in št.15/ aprila 2002)

S kraljevim odlokom je leta 1928 na zasedenih ozemljih stopilo v veljavo italijansko civilno pravo. Le redki Slovenci so znali prebirati in razumeti italijanske zakone. Zato je goriški pravnik dr. Josip Biteznik v založbi Goriške Mohorjeve družbe v letu 1930 spisal in izdal knjigo "**Nove postave - razlaga najvažnejših poglavij italijanskega civilnega prava**".

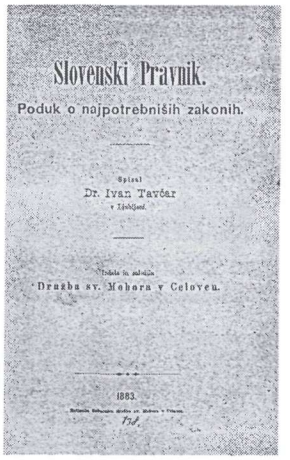

V uvodu je avtor med drugim zapisal:

"...Naši ljudje so se vedno zanimali za pravni pouk in zelo priljubljena jim je bila dr. Tavčarjeva knjiga "Slovenski pravnik"...Lani pa se je zgodila v pravnem življenju novih pokrajin Italije važna in velika sprememba.... je stopilo v veljavo italijansko civilno pravo...Goriška Mohorjeva družba je takoj spoznala svojo dolžnost, da našemu ljudstvu poda v roko poljudno razlago novih postav ...Pričujoča knjiga ima predvsem namen vpeljati naše gospodarje v duha italijanskega civilnega zakona, jim raztolmačiti njega glavne določbe in tako poglobiti splošno pravno naobrazbo ljudstva..."

Kljub prepovedi uporabe slovenščine v javnosti je italijanska oblast tolerirala pisanja, ki je nove državljane Italije seznanjala z njenim pravnim redom.

Od avtorja napovedani drugi zvezek "Novih postav" ni izšel, ker ga je oblast prisilila, da zapusti Gorico.

dr. Josip Biteznik se je rodil v Solkanu leta 1891, umrl je leta 1960 v Gorici. Študiral je pravo v Gradcu, leta 1920 pa doktoriral v Zagrebu. V Gorici je deloval kot pravnik, predvsem se je ukvarjal z likvidacijami vojne škode Slovencem. Leta 1930 je emigriral na Dunaj, kjer je sodeloval pri reševanju evropskih manjšin.

"Nove postave" obsegajo nekaj več kot 200 strani, vsebujejo poglavja iz osebnega, družinskega in dednega prava. Podrobno je obdelano in obrazloženo državljanstvo, vprašanja domicila, rezidence in bivališča.

Družinsko pravo obravnava družino nasploh, zaroko, doto, ženitno pogodbo, osebne in gospodarske odnose med zakonci, ločitev zakoncev (od mize in postelje), razlage o zakonskem in nezakonskem potomstvu, o skupnem gospodarstvu zakoncev, o razmerju med starši in otroci, o varuštvu in skrbništvu itd. Dedno pravo je obširno obdelano in mu je posvečena več kot polovica knjige.

Če ne bi prišla vmes "višja sila ", bi imeli med našo pravno literaturo tudi obsežno poljudno pravno delo o razlagi italijanskega civilnega prava.

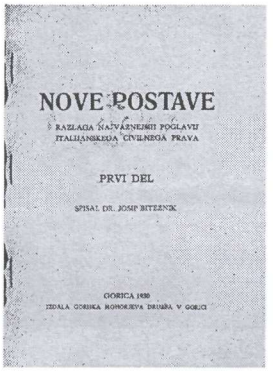

Pravnih priročnikov in člankov z razlagami zakonov, namenjenih predvsem kot pomoč prava neveščim osebam, je bilo sicer napisanih še več. Preveč avtorjev bi morali naštevati, kot posebej vredno se mi zdi omeniti zelo pregledno, razumljivo in predvsem za prakso pisano Spende - Prepeluhovo poljudno knjigo **" O zemljiški knjigi, konverzijah in testamentih",** ki jo je v letu 1911 založila Zadružna zveza v Ljubljani (soavtor je Albin Prepeluh, sodni zemljiškoknjižni uradnik, publicist in politik, oče odvetnika dr. Marka Prepeluha). Namen dela je bil predvsem poučevanje o zemljiškoknjižnem zavarovanju terjatev spričo naraščajočega števila kreditov.

Za ta sestavek sem izbral dve karakteristični publikaciji, ki sta nastali zaradi pravne neosveščenosti in nujne pravne pomoči domačemu ljudstvu v določenih zgodovinskih obdobjih razvoja slovenske družbe.

Dr. Tavčar je pisal v času taborskega in čitalniškega gibanja ter narodnostnega osveščanja Slovencev. Pravdarstvo kot posledica pravne neukosti je pomenilo ustvarjanje zdraharstva v nasprotju s cilji, ki so jih zasledovali tabori in čitalnice.

Dr. Biteznik pa je v času, ko je moralo dobrih 300.000 Slovencev prevzeti doslej nepoznano italijansko pravo, s svojo knjigo ublažil težak položaj našim ljudem. Nepoznavanje prava in povrh še jezika je nanje usodno vplivalo. Treba jim je bilo pomagati!

Komu se tresejo hlače pred "nepremagljivimi" odvetniki ?

1. Če ne prej, se na sodišču vidi, kako velika je razlika med zagnanostjo in usposobljenostjo tožilcev in odvetnikov. Samo nekaj najbolj zvenečih odvetniških imen je v zadnjem času doseglo toliko uspehov, kot ves tožilski aparat že dolgo ne.

Vesna Vukovič, *Dnevnik, 15. 6. 2002, str. 13 v Zeleni piki: "Čudovito sojenje v Sloveniji"*

2. Z arbitražo bi izgubili veliko časa in denarja. Najemati bi morali tuje odvetnike, saj pri nas ni veliko strokovnjakov za arbitražno pravo.

Peter Žerjavič, *Delo, junij 2002*

3. **Neverjetno, toda resnično:**

OBVESTILO

Zaradi visokih temperatur toge niso obvezne.

Ljubljana, 17. 6. 2002 Sodnica: T.P.

op.p. *Obvestilo, ki je bilo izobešeno na vratih razpravne dvorane na ljubljanskem Okrožnem sodišču, soba 4, dne 17. junija 2002.*

4. Je neizkušenost sodnikov kriva, da praviloma zmagujejo spretni odvetniki?..... Nad kadrovskim stanjem med sodniki je bil zaskrbljen tudi R.P. , saj po njegovem mnenju odmevni primeri Š.L., P.J. kažejo, da so odvetniki očitno boljši in bolj izkušeni od sodnikov.

Jože Poglajen, *Dnevnik, 20. 6. 2002 v članku: " Policisti naj voznikov ne ustavljajo brez razloga".*

5. Kako preprečevati plačevanje odvetnikov z opranim denarjem, je bilo samo eno od vprašanj poslancev direktorju Urada za preprečevanje pranja denarja K.S., ob včerajšnjem sprejemanju novele Zakona na to temo. Slišali so, da je to formalno urejeno, ker KZ določa, da nihče ne sme obdržati premoženjske koristi, če je pridobljena s kaznivim dejanjem, toda praktično je to zelo težko dokazati ... Med tistimi, ki bodo poslej morali sodelovati pri odkrivanju pranja denarja, bodo tudi odvetniki in notarji ter izvajalci dražb in trgovci z umetninami.

Dnevnik, 21. 6. 2002, str. 4, v članku: "Odvetnike plačujejo z opranim denarjem"

6. V primeru Š. bo ponovno odločalo prvostopenjsko sodišče. Glede na vse, kar se dogaja ob robu te zadeve, bi bilo mogoče dobro .....kakšno analizo dogajanja vsaj za študente pravnih fakultet, da bi jim s tem prikazali, do kakšnih zapletov lahko privede slab ZKP in česa sta v borbi za golo kožo sposobna obtoženec in njegov odvetnik. Mogoče ne bi bilo slabo, kakšno reči tudi o tresenju hlač in kril policistov, tožilcev in sodnikov pred "nepremagljivimi" odvetniki, ki izvira zgolj iz podcenjevanja lastnega strokovnega znanja.

Drago Kos, *sobotna priloga Dela, 22. 6. 2002, str. 32, v članku: " V imenu ljudstva"*

7. Dr. P. Č. je J. informacijo potrdil, a ni želel pojasniti, od kod je potrditev za prisluhe dobil, saj ga kot odvetnika k molčečnosti zavezuje ZKP. Po Č. navedbah na notranjem ministrstvu načrtujejo resno akcijo zoper njega, saj naj bi tudi sam videl načrt akcije in način, kako naj bi potekala. Odvetniku Č. naj bi prisluškovali zaradi bančnega računa, ki ga ima v tujini in ki, naj bi kazal na domnevni sum pranja denarja. Č. samemu se ti namigi o pranju denarja zdijo smešni in pravi, da lahko vsak trenutek kdorkoli to tudi preveri.

NG., STA, *Dnevnik, 26. 6. 2002, str. 23, v članku: "Diskreditacija ali preverka".*

8. Zakaj je novica, da naj bi policija priklopila odvetnika, huda? Vest se je pojavila v tednih, ko sta policija in tožilstvo soočena z resnim problemom. Nekateri paradni primeri, s katerimi so organi pregona zadnja leta dokazovali svojo uspešnost, so padli v vodo. Čof. Nekateri primeri gredo na ponovno sojenje. Vrh policije se je ob kritikah, ki so se pojavile, ko so paradni primeri padli v vodo, branil, češ da policiji težave povzročajo odvetniki. Ti naj bi se namreč zatekali k procesnim zvijačam; s procesnimi triki naj bi grešnim kriminalcem pomagali zmagovati na sodiščih. Dr. P. Č. sicer nima doktorata iz procesnih zvijač, gotovo pa sodi med tiste odvetnike, ki v obtožnicah strastno iščejo formalne pomanjkljivosti. Če abstraktno jezo policijskega vrha, češ da odvetniki nagajajo s procesnimi fintami, prevedemo v konkreten očitek, je ta gotovo letel tudi na Č. . Č. je namreč uspešno branil nekaj oseb, ki bi jih, če bi verjeli zgolj policijski strani, lahko razglasili za gangsterje. No, razumen odvetnik bo očitek, da policiji nagaja s procesnimi triki, vzel za kompliment. Konec koncev, policija je sama kriva, če so jo zapustili izvedenci, ki jim na procesnih podrobnostih ne spodrsne.

Ali H. Žerdin, *Mladina, 1. 7. 2002, str. 28 v članku: "Odklop - priklop"*

9. OZS se je odzvala na vprašanje uporabe posebnih obveščevalnih metod in sredstev, ki naj bi jih policija po nekaterih informacijah uporabljala zoper odvetnika P.Č. in M. N., ki sta zastopnika v nekaterih odmevnih primerih. O konkretnih primerih odvetniki niso želeli razpravljati, pripravili pa so načelno stališče do zakonske uporabe prisluškovanja v primerih, ko gre za odvetnike. "Odvetnikov ne želimo izvzeti iz kazenskega sistema, vendar pa bi morali, že zaradi zaščite interesov strank, za porabo teh metod za odvetnike veljati posebni pogoji", je poudaril predsednik OZS B.G..

Direktor policije M. P. je tudi ta teden o domnevnem prisluškovanju odvetnikov dejal le: "Policija posebne metode uporablja v skladu z zakonom." Če policija torej ni prisluškovala, kdo torej je? Nekateri govorijo o tujih kriminalistih, spet tretji o zasebnih detektivih. Morda pa poskušajo s temi govoricami tisti, ki so zlorabili pooblastila, pozornost preusmeriti s sebe.

G. R., *Sobotna priloga Dela 1. 7. 2002, str. 2 v rubriki: Mineštra: "Dve koaliciji, dve ravnanji".*

10. Ker za sedaj ostajata v igri obe različici (odvetniška in policijska), gre v razmišljanjih o našem kriminalnem vsakdanu pustiti dovolj prostora še eni realnosti. Organiziran kriminal, trgovina z velikimi količinami denarja in pranje le-tega se vsekakor bolj ali manj uspešno lotevajo tudi policijskih in političnih krogov. In

odvetniških? Če imamo lokalno in uvoženo mafijo, trgovce z mamili in ljudmi, če imamo primere gospodarskega kriminala in govorimo o zneskih, kakršne lahko pošten državljan zadene le na Lotu, zakaj ne bi po zgledu tozadevno bolj izkušenih držav napovedali možnosti, da bomo tudi pri nas nekoč imeli še "mafijske" odvetnike. S pripisom, da je morda še prezgodaj, da bi jih iskali že med današnjimi člani Odvetniške zbornice. Kako in če sploh bomo našli takšne grešnike s policijo, ki se posebnih metod loteva tako amatersko, da jih nadziranci odkrijejo, pa je drugo vprašanje.

Toni Perič, *Dnevnik 6. 7. 2002, str. 2 v članku: "Generalna preventiva?"*

11. Miloševič se še vedno brani sam, kar je za tribunal proceduralna težava, ki je nikoli ni uspel zadovoljivo rešiti. Poskušal pa je že vse mogoče. Pri prepričevanju obtoženca, naj vendarle imenuje odvetnika, sodniki niso bili uspešni. Zahtevo tožilstva, naj mu odvetnika odredijo prisilno, pa so sodniki zavrnili kot neutemeljeno. Nazadnje so imenovali "prijatelje sodišča", tri pravnike, ki zastopajo interese obtoženca, a so v službi sodišča. M. v Haagu seveda ima številne svoje pravnike, ki pa so po statutu le njegovi svetovalci, ne pa odvetniki. Med tistimi, ki so dlje z njim, sta v prvem planu beograjska odvetnika Z.T. in D. O.. Nekaj časa je bil v igri tudi znani odvetnik T. F., ki pa je bil očitno preveč zgovoren v občevanju z novinarji.

Gorazd Bohte, *sobotna priloga Dela, 6. 7. 2002, str. 13, v članku: "Velemojstrici počasi pada zastavica"*

12. Tudi zaradi takšnega pojmovanja pravne države je izmišljotina o prisluškovanju enemu od slovenskih odvetnikov dobila krila. Če ne bi bilo dvoma, da policija dela vedno, ko ji to nalaga zakon in samo tako, kot ji narekuje stroka, bi bila novica zanimiva le kratek čas, tako pa so najbolj skočili ravno tisti, ki sicer trdijo, da je z vrhom naših mož postave vse v najlepšem redu. To kaže, da dobro vedo, kakšno je stanje v resnici....

Drago Kos, *sobotna priloga Dela 13. 7. 2002, str. 32 v kolumni: "Mlini"*

13. Neko britansko odvetniško podjetje je naredilo oglas, v katerem opozarja starše, da lahko iz nesreče svojega otroka tudi kaj iztržijo (če se npr. poškodujejo zaradi malomarnosti lastnika zemljišča, ki ga prečkajo, ali če jih ugrize kakšen pes). "Torej naslednjič, ko vidite svojega otroka objokanega, pomislite, da bi to lahko bil način, kako priti do novega računalnika, ki si ga želi," so bili neposredni odvetniki. Vendar je britanski organ za oglaševalske standarde ocenil, da so šli predaleč v navajanju konkretnih primerov, pozivanju k tožbi in materialnih vidikih izkupička tožbe.

Dnevnik, 18. 7. 2002, str. 23, v novici : "Okarani odvetniki"

14. Mu bodo pri tem pomagali Triglavovi odvetniki, cvet slovenske odvetniške uspešnosti, ki je doslej rešil že veliko zamočvirjenih tranzicijskih zgodb, tudi kdaj pa kdaj na začudenje strokovne in zlasti splošne javnosti?

Silva Čeh, *sobotna priloga Dela 20. 7. 2002, v članku: "Vlak brez nade"*

15. Res je tudi, da s takimi vprašanji zaslužijo predvsem odvetniki, ki jih bo v zgodbi o U. kmalu več kakor delničarjev. ....Skupščine so namreč zato, da se na njih preverja poslovanje družbe, in vsak sklep je vedno mogoče izpodbijati. Odvetniki so navdušeni.

Vanja Tekavec, *Delo 26. 7. 2002, str. 1 v temi dneva: "Prijatelji za vedno"*

16. Mesec po stečaju so varčevalci še vedno brez vsega, sedaj plačujejo odvetniku ... V pisarni je mogoče dobiti pristopne izjave k odvetniku Č. Njegova odvetniška pisarna pri podpisu izjave vsakega varčevalca pobere 14.000 tolarjev, po morebitni dobljeni tožbi pa še 5 % iztožene vsote. Do sedaj naj bi se na odvetnika obrnilo 70 varčevalcev.

Primož Knez, *Dnevnik, 27. 7. 2002, str. 4 v članku: "Podžgali upanje varčevalcev"*

17. Ameriški odvetnik M. M. in njegov mož T.D.M, lastnik lepotnega salona, sta verjetno prvi homoseksualni par v zgodovini, ki je dobil četverčke. Nadomestna mati je pri 23. letih v porodnišnici v Kentuckyju 3 tedne prezgodaj rodila tri dečke in eno deklico, kateri biološki oče je 36. letni M.M.. Homoseksualni par ima po zakonu pravico do vzgajanja vseh štirih otrok, nadomestna mati pa se mora v treh dneh po porodu s pisno izjavo odpovedati vsem starševskim pravicam.

STA, *Delo, 31. 7. 2002 str. 24 v novici: " Homoseksualni par je dobil četverčke"*

18. Če hočeš v slovenskem poslovnem okolju kaj veljati in imeti dobre obete za uspeh v sporu, potem moraš na široko odvezati mošnjo in si privoščiti najboljše. Izbira ni ravno velika, zato so S., Z.,Č... če naštejemo le priimke nekaterih, najbolj udarni. So zelo iskani, tega se dobro zavedajo in znajo za to postaviti primerno visoko ceno. So "prva kategorija".... In stranke, ne glede na to, kako se dvoboj konča, vedo, da so najele enega najbolj sposobnih pravniških trustov. Če nič drugega jih o tem prepriča tudi račun.

Robert Tkalec, *GV 29. 7. 2002, str. 7 v članku: "M.S. : Odvetniški lev"*

19. Ob tem se seveda postavlja tudi vprašanje, kakšno vlogo je imel (ali pa morda celo še ima) pri izbiri M. za izdelavo raznih dokumentov bivši notranji minister M. B. ki je bil kasneje tudi odvetnik tega novomeškega podjetja ... Tudi mene so z notranjega ministrstva nagnali. Sicer pa, zakaj pa je sindikat medicinskih sester prišel k meni po odvetniške storitve? Najbrž zato, ker sem imel določena znanja in vedenja, ki jih drugi odvetniki niso imeli.

Vesna Vukovič, Meta Roglič, *Dnevnik, 1. 8. 2002, str. 4 v pogovoru: "Š. ni ministrstvu nič dolžan".*

20. Odvetniška pisarna Josipa Wilfana v Trstu, na začetku 20. stoletja. Ta imenitna pisarna je bila v slovenskem narodnem domu, ki so ga leta 1920 požgali fašisti. Ob peči (na fotografiji op.p.) je mogoče prepoznati tajnico, edino žensko med mnogimi možmi. .... "Največ težav sem imela s tipkanjem ženitovanjskih in izročilnih notarskih pogodb, kjer po zakonu ni smelo biti niti najmanjšega brisanja ali črtanja. Vendar se je večkrat zgodila kakšna pomota in tako je bilo treba vedno kaj še enkrat pisati. Toda pri roki ni bilo več strank, ki so morale pogodbo lastnoročno podpisati. Pomagali smo si na ta način, da smo na podlagi prvotnega lastnoročnega podpisa na okenski šipi podpis prerisali. To je sprožilo vedno veliko šal in smeha. Ni pravila brez izjeme"!

Alenka Puhar, *Tajnica, julij 2002 št. 7, str. 4 v rubriki: Med nami: " Spomini A.L., dvorne tipkarice"*

21. Vlada je zaradi odstopne izjave kot člana nadzornega sveta D.S. U., razrešila B.A., državnega podsekretarja na Ministrstvu za gospodarstvo in za novega imenovala D.K. , odvetnika iz Ljubljane.

Maja Grgič, *Delo 1. 8. 2002, str. 3 v članku: " SRD bo likvidiral D.S.U."*

22. Menedžment po bogastvu skratka ni v ospredju. Neprimerno bolj izstopajo odvetniki, notarji in nova finančna elita, posebej PIDovska, ki je v določenem obdobju zelo spretno izkoristila možnosti, ki jih je dajala privatizacijska zakonodaja.

Mija Repovž, *sobotna priloga Dela 3. 8. 2002, str. 5 v intervjuju z M.D., predsednikom uprave Lek-a:"Ranljivi smo kot vsa najboljša slovenska podjetja"*

23. Odvetniku je oglaševanje prepovedano, pravnemu svetovalcu pa (še) ne. ...Odvetniška zbornica je predlagala inšpektoratu pobudo za oceno zakonitosti. ... S podobnimi dejavnostmi kot podjetje P. se ukvarja tudi podjetje O. To je, 14 dni po njihovi ustanovitvi, obiskala tržna inšpekcija. Prijavitelja D.M. in OZS sta podjetju očitala, da se ukvarja z dejavnostmi, za katere ni registrirano, to je opravljanje finančnega posredovanja, upravljanje dejavnosti zavarovalnic in opravljanje odvetniške dejavnosti. Inšpekcija je opravila pregled in podala mnenje, da ni pogojev za izdajo odločbe o prepovedi opravljanja dejavnosti ali za predlog za sodniku za prekrške. Podjetje je tako dejavnost nemoteno nadaljevalo. Po besedah G.J., direktorja podjetja O. ....so prijave inšpekciji samo del gonje, ki je posledica uspešnosti njihovega podjetja na področju, na katerem so pred tem delali samo odvetniki ... V zavarovalnicah pravijo, da je postopek enak, ne glede na to, ali ima oškodovanec pravnega zastopnika ali ne. Po njihovem mnenju so usluge odvetnikov drage in nepotrebne. Po prepričanju, ki velja tako med odvetniki kot tudi v omenjenih podjetjih, pa so zneski, ki jih oškodovanci brez pravne pomoči iztržijo od zavarovalnic, lahko precej, tudi do 2-krat nižji.

Jure Branković, *Dnevnik, 5. 8. 2002, str. 4 v članku: "Pravniki odkrili tržno nišo".*

24. Jovan Barovič, eden najboljših odvetnikov v nekdanji Jugoslaviji, je obrambo Vladimirja Dabčeviča po vsej verjetnosti plačal z življenjem. Dva dni po tem, ko ga je prvič obiskal I.S., brat pok. Đ. S., je J. B. leta 1979 v sumljivih okoliščinah umrl v prometni nesreči.

Svetlana Vasović, *Mladina 5. 8. 2002, str. 22 v članku: "Dolga roka udbe"*

25. Za šankom sedita T.B. in G. W. B., ki o nečem vneto razpravljata. "Lahko zvem, o čem se pogovarjata?" je radoveden natakar. "Pripravljava III. svetovno vojno" odgovori B. "Kako pa bo to izgledalo?" zanima natakarja. " Pobili bomo 14 milijonov muslimanov in enega odvetnika", odvrne B. "Kakšnega odvetnika?" je presenečen natakar. Bush Blairu: "Vidiš, da ne bo nihče spraševal po muslimanih."
Ena zanikrna z interneta, *sobotna priloga Dela, 10. 8. 2002, str. 3*

26. Ne glede na to, kako se bodo razpletale zadeve v pivovarski vojni, lahko novi skupščinski prijemi koristijo malim delničarjem vseh drugih velikih slovenskih družb. Ti so doslej brez pomoči preiskovalnih odvetnikov opazili marsikaj, kar jim ni bilo všeč, vendar so se na skupščinah praviloma pojavljali odvetniki, ki so postali nekakšni poklicni krmarji odvetniških skupščin. Ti možje v črnih oblekah so se izkazali kot mojstri za uporabo statutarnih in poslovniških določil, pri preprečevanju nezaželenih delniških vprašanj. Odslej pa se bo vsak delničar, kateregakoli slovenskega podjetja lahko skliceval na primer P.U. in P.L. in na dejstvo, da so delničarji na skupščini lahko spraševali. In prav mogoče, bo mož v črnem, ki mu bo razlagal, da poslovnik tega ne dopušča, dvojček moža v črnem, ki je ne dolgo tega sam vznemirjeno izražal skrb....

Vanja Tekavec, *Delo 12. 8. 2002, str. 3, v članku: "Dvojčki"*

27. Cherie Blair je "Queens Counsel", ena od 10% najboljših britanskih odvetnikov. Prejela je prestižno pravno titulo. Čeprav je zelo angažirana v moževi politični karieri, ga je C. B. sedaj pravzaprav tožila, ko je vložila tožbo proti britanski državi ... Sodni proces za izenačenje pravic nepalskih gurkh, s pravicami ostalih britanskih vojakov, ki ga vodi C.B., odvetnica specializirana za človekove pravice in delovno pravo, je povzročil pozornost svetovne javnosti, ki na ta proces gleda kot na neposredni konflikt zakoncev Blair.

Maroje Mihovilović, *Nacional 13. 8. 2002, str. 44 - 46 v članku: "Družinsko pravna bitka v ulici Downing" - C.B. proti T.B*

28. "Poglej, Mesič je dobil nagrado ameriške odvetniške zbornice (ABA op.p.)!"
"Razumljivo, saj tudi pitje kave spada v del odvetniškega posla...."
Čičina pošta, *Nedeljna Dalmacija, 16. 8. 2002, str. 55*

29. Ameriška odvetniška zbornica se je uprla tajnemu zapiranju tujih državljanov, ki so osumljeni sodelovanja v terorističnih napadih na ZDA, 11. septembra lanskega leta, ko je zahtevala, da se takoj objavijo imena priprtih in, da se jim omogoči stik z odvetniki ter člani njihovih družin.

H.R., *Slobodna Dalmacija, 18. 8. 2002, str. 8 v novici: "Odvjetnici ustali protiv tajnih pritvaranja ljudi"!*

30. Odvetnik slovenske podružnice BSA, R.K. pojasnjuje, kaj pomenijo podatki o stopnji piratstva v Sloveniji. "BSA razpolaga le s podatki IPR, ki se nanašajo na stopnjo piratstva pri poslovni programski opremi, brez operacijskih sistemov. Po zadnjih podatkih v Sloveniji v letu 2001 je pri nas stopnja piratstva 60 % kar pomeni 19,716.000,00 dolarjev (oz. približno 4,5 milijarde SIT) izgube za programsko industrijo. To je le neposredna škoda..."

Delo, 17. 8. 2002, str. 8, v novici: "Stopnja piratstva v Sloveniji"

31. Policisti so o kriminaliteti, katere žrtve so otroci in mladoletniki, pripravili dva dvodnevna posveta. Na njih so izkušnje izmenjali tudi tožilci, socialne delavke in prvič odvetniki, ki zagovarjajo žrtve.

Brane Piano, *Delo, 24. 8. 2002, str. 3, v članku: "Kletke trpljenja"*

32. Če posameznik dvomi, ali je policist v postopku z njim ravnal pravilno ali ne, mu vsekakor svetujem, da pritožbo vloži. Iz vrst odvetnikov in nekaterih nevladnih institucij je slišati zgodbe, ki kažejo na to, da se nekatere policijske enote prehitro odločajo za vložitev tovrstnih povračilnih ovadb.

Ana Jud, *Ona, 27. 8. 2002, str. 12 v intervjuju z mag. Goranom Klemenčičem, strokovnjakom za kazensko pravo in človekove pravice: " Zakaj Pogorevcu nihče ne pošlje slovenske Ustave ?"*

33. Zaradi poskusa prizadetja težkih telesnih poškodb splitskemu odvetniku J. F., ki ga je v diskoteki Veneranda 1998. leta udaril s pištolo po glavi ... je za to udarjanje odvetnika in nasilniško obnašanje dobil po 7 mesecev zapora.

Sabina Jurič, *Slobodna Dalmacija, 3. 9. 2002, str. 9 v članku: "Trojni morilec na svobodi 2040 leta".*

34. 60-letni F.P. iz Sevnice se je z ose-

bnim avtomobilom odpravil v službo in med vožnjo od stanovanjske hiše proti mestni ulici naletel na oviro na vozišču. Medtem, ko jo je skušal odstraniti, sta iz bližnjega grmovja planila dva zamaskirana in z vejnikom ter manjšo sekiro oborožena neznanca in od F.P. zahtevala, da jima izroči svoje vozilo. Vendar pa se je oškodovanec, sicer znan sevniški odvetnik, napadalcema uprl in enemu izmed njiju iztrgal iz rok sekiro, nakar sta se pognala v beg.

Bojana Mavsar, *Dnevnik 18. 9. 2002, str. 22 v članku: "Cestna roparja"*

35. Pozneje je dejal, da je zgodba o halucinaciji neresnična; naj jo pove, mu je svetoval njegov takratni odvetnik.

Mojca Furlan - Rus, *Dnevnik, 21. 9. 2002 str. 14 v članku: " Morilcu očeta 30 let zapora"*

36. Pravica ima zavezane oči, toda izza preveze budno opreza, če ste nalepili dovolj kolekov.

Evgen Jurič, *Dnevnik 22. 9. 2002, str. 16: "O pravici"*

37. Ne morem nadzirati Sove, ker sploh ne vem, kako. Zato se v dileme, kot je bila ta, ki je nastala pred kratkim, ali odvetnikom prisluškujejo ali ne, raje ne vpletam.

Matija Grah, *Sobotna priloga Dela, 28. 9. 2002, str. 6 v intervjuju z Matjažem Hanžkom, varuhom človekovih pravic: "Vsi imamo Kitajce, dokler ostajajo samo na Kitajskem"*

38. Tako je bila izjava generalnega direktorja slovenske policije, ki jo je dal v maniri srednjeveškega inkvizitorja v oddaji Aktualno na RTV, češ da odvetniki s prenapenjanjem proceduralnih policijskih napak velikokrat uspejo krive osumljence rešiti sodnega primeža, grozljiva. Po tej logiki v Sloveniji ne potrebujemo sodišč, krivdo na podlagi kazenskih ovadb pa bo lahko ugotavljal kar sam direktor policije, in delil ustrezne kazni. Čudi me, da taka izjava, predvsem v strokovnih pravniških krogih ni (z redko izjemo) doživela ustreznih odmevov. Nedvomno pa drži izjava mag. G. K., ki je v intervjuju za revijo Ona priporočil, da bi moral direktorju policije nekdo poslati v branje slovensko Ustavo.

Jaka Demšar, *Dnevnik, 5. 10. 2002, str. 30, v zeleni piki: "Policijska kazenska ovadba - kos nedozorelega bohinjskega sira".*

Prebral in izbral:
mag.Bojan Kukec

Iz arhiva Odvetniške zbornice Slovenije

Prebira in izbira: **dr. Peter Čeferin**

(Ne)vreden zaupanja

V sedaj pri nas veljavnem zakonu o odvetništvu je med pogoji, ki jih mora izpolnjevati oseba, ki želi postati odvetnik, v 7. točki prvega odstavka 25. člena naveden pogoj, da je ta oseba "vredna zaupanja za opravljanje odvetniškega poklica". Pogled v zbornične arhive dokazuje, da so v vsakokratnih zborničnih organih temu pogoju vedno posvečali veliko pozornost. Posebej je zanimiva odločba Splitske odvetniške zbornice, ki je 29. maja 1909 zavrnila pritožbo upokojenega sodnika zaradi zavrnitve njegovega vpisa v imenik odvetnikov, razloge, ki jih navajam v nadaljevanju, pa poslala vsem odvetniškim zbornicam takratne Avstrije, med drugim tudi Kranjski odvetniški zbornici, kot sledi:

V svoji pritožbi pritožitelj meni, da je odbor odvetniške zbornice - glede na to, da pritožitelj izpolnjuje pogoje iz 6. paragrafa odvetniškega reda - to je, da ni bil upokojen proti svoji volji in na podlagi disciplinskega postopka - dolžan vpisati pritožitelja v imenik odvetnikov.

Pritožitelj s tem misli, da vpis v imenik odvetnikov ni nič drugega kot gola formalnost. Prepričanje gospoda pritožitelja ne temelji na zakonu, kajti odvetništvo ni obrt, katere edini namen bi bil v pridobivanju osebnega dohodka, ampak nasprotno: odvetništvo je zastopstvo in obramba interesov strank. Gre za poklic, kjer je odločilno osebno zaupanje; tako v našem odvetniškem redu kot v vseh civiliziranih državah velja temeljno načelo, da mora odvetnik varovati čast in ugled poklica, obenem pa mora biti tudi osebno pošten in se mora dostojno vesti. Samo po sebi je razumljivo, da dolžnost varovanja časti in ugleda ne nastopi s trenutkom vpisa v imenik odvetnikov, ampak mora biti že dotedanje življenje in ravnanje kandidata za odvetniški poklic neoporečno, zaradi česar je zbornični odbor pri odločitvi, ali dovoli kandidatu vpis v imenik odvetnikov ali ne, upravičen in dolžan preizkusiti vse okoliščine, ki bi utegnile pokazati, da kandidatu ni mogoče dovoliti vstopa v odvetniški poklic.

S tega stališča je treba tehtati, ali je bilo prejšnje življenje in ravnanje predlagatelja tako, da lahko nudi zadostno jamstvo v zgoraj navedenih smereh.

Iz spisov je razvidno, da je gospod pritožitelj v najboljših moških letih izsilil svojo upokojitev z jasnim namenom: ustvariti si dvojni dohodek - z državno pokojnino, na eni in z opravljanjem odvetništva, na drugi strani.

Da bi dosegel ta svoj namen, ni uporabil najbolj pohvalne poti, saj si je od svojega domačega zdravnika dal izstaviti kar dve zdravniški spričevali, vsako za svoj namen. S prvim spričevalom, s katerim je dosegel upokojitev, dokazuje popolno duševno delovno nesposobnost, ki zahteva popoln mir; iz drugega spričevala, ki pa ga je priložil tej pritožbi, pa izhaja, da mu duševne moči dopuščajo, da bi lahko opravljal odvetniški kot lažji in udobnejši poklic, ki ga je mogoče opravljati tudi s pomočjo drugih oseb. S tem je gospod pritožitelj obelodanil, da odvetništvo ni poklic, ki bi bil kakorkoli posebej obremenjen z odgovornostjo, ampak da je ***odvetništvo nekakšna postranska dejavnost, ki jo je mogoče izvrševati brez osebnega truda in dela.***

Že iz teh razlogov je popolnoma jasno, da je treba kandidatovo vlogo za vpis v imenik odvetnikov - zavrniti. So se pa pojavile še druge okoliščine, ki v zvezi s proučevanjem kandidatove zahteve za vpis v imenik odvetnikov terjajo še posebno pozornost.

Da bi si preskrbel delo in kliente v novem odvetniškem poklicu, in to v kraju, kjer je bil do upokojitve sodnik, pritožitelj ni mogel počakati, da se ga vpiše v imenik odvetnikov, celo toliko časa si ni vzel, da bi počakal na svojo upokojitev, torej je bil še sodnik, ko je že napisal izvršilni predlog za neko stranko v zadevi E 842/9, pri čemer je uporabil štampiljko svojega prijatelja - bivšega advokata. Pri tem pa je celo uporabil odvetniško tarifo in si dal izplačati honorar.

Vse zgoraj opisano vsiljuje prepričanje, da gospod pritožitelj ne nudi nikakršnega moralnega jamstva za opravljanje odvetniškega poklica in za varovanje časti in ugleda stanu, zaradi česar ga tukajšnja zbornica ne more sprejeti v krog svojih članov, zaradi česar je bilo potrebno njegovo pritožbo zavrniti.

Mag. Renato Vrenčur

PRIDRŽEK LASTNINSKE PRAVICE

Pridržek lastninske pravice predstavlja v tuji poslovni praksi (predvsem nemški) pomembno sredstvo realnega zavarovanja. Ugotavlja pa se, da "navadni" pridržek ni povsem adekvatna oblika zavarovanja, zato praksa uporablja predvsem izvedene oblike. Najpogosteje uporabljeni izvedeni obliki sta podaljšani pridržek lastninske pravice in pridržek lastninske pravice s klavzulo o predelavi. Ker gre pri obeh omenjenih modalitetah za zelo kompleksno pravno konstrukcijo, je potrebno pogodbena določila natančno oblikovati. Osrednji del prispevka je zato vzorec pogodbe s komentarjem in kratkim predgovorom, ki naj uporabnikom olajša delo.

Mag. Renato Vrenčur

RETENTION OF TITLE

Retention of title represents an important form of real security in foreign business practice (above all in Germany). It has been ascertained that the regular form of retention of title does not represent a fully adequate form of real security and hence the practice uses mainly its derivative forms. The most commonly applied derivative forms are extended reservation of proprietary rights and retention of title with a clause on further processing. Both of these forms represent very complex juridical constructions and precise contract modelling is consecutively required. The central part of this article is therefore a sample contract with commentary and short preface that should make application of these instruments easier in practice.

Redna letna skupščina
Odvetniške zbornice Slovenije
bo 13. decembra 2002 v Ljubljani

Predviden je običajni dnevni red - vabila in gradivo bodo člani prejeli v roku, ki ga določa statut OZS!

Odvetniška zbornica Slovenije
posluje od 1. junija 2002 v novih prostorih!
Naslov: ***Pražakova 8, 1000 Ljubljana***

Sodelavcem

Svoje prispevke - seveda podpisane, z avtorjevim naslovom - dostavite na disketi (z berljivim izpisom - najbolje 30 vrstic na stran), pisane v WORD za Okna ali kot navadno .TXT datoteko (ASCII tekst) - ali seveda tudi po elektronski pošti na naslov uredništva.

- *Strokovni članek naj obsega največ 9 strani (270 vrstic)*
- *Razprave, mnenja, recenzije - do 5 strani (150 vrstic)*
- *Komentar, poročilo, vesti itd. - do 2 strani (60 vrstic)*

Izdaja **Odvetniška zbornica Slovenije** • Predsednik: **Boris Grosman**
Odgovorni urednik: **mag. Bojan Kukec,** tel.: 01/7552-909 ali 7553-827
Uredniški odbor: **Jože Ilc, Hinko Jenull, mag. Bojan Kukec, dr. Konrad Plauštajner, dr. Karlo Primožič**
Urednik: **Dušan Skok** • Računalniški prelom: **Vinko Kimovec** • Tisk: **Tiskarna Ljubljana**
Naslov uredništva: **Odvetniška zbornica Slovenija, Pražakova 8, Ljubljana,**
tel. 061/300-34-20, faks: 061/23-01-965, e-pošta: odvetniska.zbornica@moj.net
Naročnina za leto 2002: **8.000 SIT** (posamezna številka: 2.000 SIT; za študente: 500 SIT)
Glasilo izhaja štirikrat na leto. Naklada: 1.600 izvodov